

בעזה"ש

עמ"י • זה השער לה' צדיקים יבואו בו • עש"ו

קונטרס

„זבחו זבחי צדק“ שלש תשובות

בו יבואר ענין התקנה הקדומה המוזכרת בפוסקים

(והי' נהוג כמעט בכל תפוצות ישראל לי' הר"ח)

להצריך שני שובי"ם עומדים זה ע"ג זה רואים ומשגיחים שהוכשר
כדת וכהלכה מתחלתו ועד סופו (עיין תקנת רע"א בסוף הקונטרס).
עם כל המסתעף להלכה ולמעשה

☆ ★ ☆

הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ודבותי הקי' זי"ע

הקי' שלום יודא גראס

רב דקהל „מגן שאול“ האלמין ור"מ בישיבה וכולל „בית ישעי“

ברוקלין ניו יארק

בעהמח"ס: חינוך ישראל סבא (מדריך לחינוך הבנים והבנות), מדריך לצניעות,
מנחת יהורה, מנוחת שלום (על חומר איסור „חלב עכו"ם“ ו„סימילאק“), נפש
ישעי' על מאכלות אסורות (ה"ח), גרולי יהורה (על הלכות ציצית), קרושת בנות
ישראל (על הלכות יחוד), מזוזת שלום (על הלכות מזוזה) וש"ס:

בלאאמו"ר הרה"ג הצ' מוהר"ר ישעי' זאב גראס זצ"ל. נבר השרף מסטרעליסק, ר'
יעקב קאפיל חסיד, ט"ז, בית, תוי"ט, רש"י, ולמעלה בקודש עד דוד המלך עה"ש.

נרפס פה ברוקלין בשנת תשל"ז

ועתה יוצא לאור בהוצאה חרשה מתוקנת ומוגהת עם מפתח

ע"י תלמידי הישיבה והכולל „בית ישעי“

„מכון להוראה בשחיתות ובריקות“

— ברוקלין יצ"ו • שנת תשל"ח —

— ההבנסה מוקדשת לטובת הישיבה והכולל —

הוצאת

— אמונה פאבלישינג —

הרוצה להשיג הספר הזה יפנה אל המוציא לאור:

Copyright © 1977

כתובת המחבר :

Rabbi Sholom Y. Gross
4711 — 12th Ave. Apt. a-5
Brooklyn, N. Y. 11219
436-8086

כל הזכויות שמורות

Printed in the United States of America

דפוס אופסט "מוריה"
MORIAH OFFSET CO.
160 JOHN STREET
Brooklyn, N. Y. 11201
(212) 852-4141

פתח השער

רעיוני על ראשו סליקו הרבה פעמים דאולי נכון למנוע עצמי מלהדפיס ולהפיץ דברים הנוגעים להלכה כי כבר הורינו חז"ל במתק לשונם במקום גדולים אל תעמד והגם שהאמת כי אינני נמנה עם הגדולים מחברי ספרים חקרי לב ובעלי תריסין אשר קטנם עבה ממתני, עכ"ז הרשות נתונה לפעוטים כמוני להשמיע דעתם ברבים בפרט כי מורה עלה על ראשי לעבור על דברי אדוני החסידים רבינו יהודה החסיד זצ"ל אשר דעת שפתיו ברור מללו בספר חסידים סי' ת"ק בזה"ל: שנגור על האדם כמה ספרים יעשה וכו', וכל מי שגלה לו הקב"ה דבר ואינו כותבה ויכול לכתוב הרי גוזל מי שגלה לו כי לא גלו לו אלא לכתוב וכו' עכ"ל. וזמנין באפרקסתא דענייא תשכח מרגניתא, ועכ"פ יהי לתועלת לבני גילי.

וכאן אני רואה חובה לעצמי להדיע בשער בת רבים שכל המעיין בספרי לא יסמוך להורות הלכה למעשה עפ"י דברי טרם שיעיין בספרים המובאים בספרי ובשערי ספרים העוסקים במקצוע זה וישקול במאזני שכלו מה לקרב ומה לרחק. ומיני ומיני יתקלם עילאה, ופוק חזי מני גברי רבה דקא מסהדי על עצמם מגודל ענוותנותן שלא יסמכו על דבריהם אף שהאירו כל הגולה בדבריהם המאירים כספירים בכל פנה ומקצוע של תורה וא"כ מה יענו אנו יתמי דיתמי אבחתייהו.

וזה לשון הפמ"ג (באשל אברהם סו"ס ל"ב) לא יסמוך עלי שום אדם בשום דין, וח"ו אל יעלה על לב כך, רק לעורר לב המעיינים באתי והמעייין לאחר העיון יבחר כפי מה שנראה לו כו' עכ"ל הק', וכן כתב הגאון בעל בית מאיר בהקדמה על צלעות הבית וז"ל כבר מסרתי מדעיה שלא כתבתי דברי להורות ועתה שונה עלי הכותב לעכב שחלילה לא ירום איש את לבו בשום הוראה עלי כו' עכ"ל הק'.

וע"ע בפרמ"ג בהקדמתו לאו"ח המליץ בעד המחברים שאפילו רק איזה גרגרים טובים מציל על כל הספר. ועוד כ' הפרמ"ג כי לפעמים ימצא בספר קטן מה שלא נמצא בראשונים, כאשר הניחו לו מקום להתגדר וכו' עיי"ש. וכן כ' הגאון בעל חו"ד זצ"ל בהקדמתו לספר תורת גיטין בשם מאמר החכם שדבר אחד טוב אשר ימצא בספר כדאי שיגין על כל הספר ע"כ.

והגאון בעל שו"ת מאיר נתיבים ז"ל בספרו סוד יכין וכו' פרק ח' כ' (בצוואה לבניו) בזה"ל להתאמץ לחדש במשנה דבר קטן או גדול ולרשום במכתב כסדר, כצייד השולה דגים מן הים משכח רברבי שקיל משכח זוטרי שקיל עכ"ל.

ואף כי בעוה"ר אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ובמה יתרצה עבד אל אדוניו מכל מה שעבר עליו מעודו במחשבה דיבור ומעשה כי אין לנו לא ביהמ"ק ולא קרבן שיכפר בעדנו ואין לנו כהן ונביא שיתפלל בעדנו, וע"כ אין לנו שיוור רק התורה הזאת המגין ומכפר על כל חטאות עוונות ופשעים כידוע דברי הוזה"ק באדרא: שבזמן שביהמ"ק הי' קיים כשאדם הי' מקריב קרבן הי' מתכפר לו, וכשאדם כותב מה שלמד איוו חידוש הכתיבה הזו עולות לו במקום קרבן עכ"ל. וכבר מובא בשם הוזה"ק בס' ברית עולם על הס"ח ובספר פלא יועץ באות חידוש.

ועל אותן המלעיון ומלעייגים ומאריכין לשונם בדברי לעג וקלס על מחברי ספרים חדשים אעתיק מדברי הגדולים מה שכתבו לסתום פי המסתנינים והמקטרגים, וכידוע מאמר החכם הוי זנב למחברים ואל תהא ראש למדברים. וז"ל הפרמ"ג בהקדמתו שאלו המליון ומדברים על מחברים ספרים והם אינם בני תורה הוא „מקנאת איש מרעהו" עיי"ש.

ועיין בס' ליקוטי עצות בערך תלמוד תורה אות מ"ו וז"ל, יש כמה ספרים עכשיו וכן עתידין להיות עוד ספרים וכולם צריכים להעולם ואסור להלעיג על שום אחד מהם מאחר שכל יסודו ובנינו הוא עפ"י תורתנו הק' וכו' אבל הספרים שהולכים עפ"י תורה הק' שקבלנו מסיני כולם יקרים מאוד וכולם צריכים להעולם ולכל המלעיג על שום אחד מהם ח"ו הוא נידון בצואה רותחת וכו', עד שישוב ע"ז בתשובה שלימה ויתקן זאת ויהי' נחשבים בעיניו כל הספרים הק' ההולכים עפ"י יסודות התוה"ק עיי"ש. וידוע מה שכ' הרא"ה בהקדמתו לס' החינוך וז"ל, אך אמרתי מי יתן ותהי מחשבתי נטרדת בזה כל הימים ולא תפסול ולא תפגום במזומות עמל ועול. עיי"ש בדבריו הק' כי נעמו. ומאת ה' אשאל עזר שלא אטה מדרך האמת ולא אכשל בדבר הלכה ח"ו.

וכפי פרושות לשמים בהודאה על העבר על חיבורי הראשונים שיצאו כבר לאור ה"ה ספרי „נפש ישעיי" על מאכלות אסורות כמה חלקים, וס', „מנחת יהודה" על חומר איסור „חלב עכו"ם" ו„סימילאק", גידולי יהודה על ה' ציצית, דבר משה על מכשולות שונות, חינוך ישראל סבא על עניני חינוך, מדרין לצניעות על עניני צניעות, מנוחת שלום הדרכה לכשרות, קדושת בנות ישראל על עניני איסור הליכות נשים לרופאים והמסתעף, שלום חסידי הערות על ספר חסידים, מזוזת שלום על הלכות מזווה, שמאוד מצאו חן בעולם התורני ובעיני כל רואי למעלה מדרך הטבע ותפלתו על העתיד שגם הקונטרס הלזה ושאר כ"י המוכנים לרפוס בקרוב ימצאו חן בעיני אלוקים ואדם, ויתגלגל זכות הרבים ע"י, ואחת שאלתי מאת ד' שאזכה לישב באהלה של תורה מתוך נחת והרחבת הדעת ויתקיים בנו מקרא שכ' לא ימיש ספר התורה הזה מפין ומפי זרע זרעך מעתה ועד עולם, ונוכה לראות כל יו"ח עוסקים בתורה ובמצות ובמעשים טובים מתוך נחת עביג"צ בב"א.

כה דברי, חד מועירי דחברייא, כותב וחותם ביום ג' לסדר „ד' היה נא מצליה דרכי" שנת תשל"ז לפ"ק.

הקי' שלו' יהודה גראס
בלאמו"ר הרה"ג הצ' מוהר"ר
ישעי' זאב גראס זצ"ל

מזמור לתודה

איתא במדרש (ב"ר פע"ט) על הפ' ויחן את פני העיר וכו', הד"א שאדם צריך להחזיק טובה למקום שיש לו הנאה ממנו. ופה מקום אתי לפרוע מעט מחובי ולהכיר תודה וברכה בעשיית הספר הזה לטובת נשמת כ"ק אבי עטרת ראשי אאמו"ר הרהגה"צ מוה"ר ר' ישעי' זאב גראס בן הרה"צ ר' משה אלי' זצ"ל, נפטר בחצי ימיו כ"ט חשון בשנת תשכ"ג, נשמתו בגזוי מרומים, והקדיש כל ימיו לטובת הכלל בעניני צדקה וחסד והרבצת התוה"ק, ועשה קיבוץ וריבוץ ופעלים לתורה, והתמסר בכל נימי נפשו, וכדי לבצע מחשבתו בנה כמה בתי מדרשות ומקוה וישיבה ות"ת ופנימי' וכו', בעיר חיפה בא"י, ועלה לו במסירות נפש ממש לא יאומן כי יסופר כידוע לידידיו ולתלמידיו בארצה"ק ובארה"ב, לבד מעשיו הכבירים עשה מעשים רבים וטובים להצלת מאות ילדים מהעברת הדת בידי המסיתים, והי' ביתו פתוח לרווחה לאלפים מאחבנ"י. כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א, התאכסן שם כמה פעמים בנסיעותיו לא"י, יה"ר שלא יבוש המעיין ולא יקצוץ האילן.

וזקיני הרה"צ ר' משה אלי' בן הצ' ר' חיים אליעזר הנ"ל, בנה ג"כ כמה מקוואות בא"י במקומות הנדחים והיה בעל מכניס אורח גדול וכו', ואביו מוהר"ר חיים אליעזר בן הרה"ח ר' אלי' היה ביתו פתוח לרווחה, והרבה מצדיקי הדור התאכסנו אצלו. הרה"צ ר' אלי' הנ"ל היה דר בסאבאטש והיו אחד עשר אחים והיו מקורבים מאוד אצל הצה"ק הייטב לב וזה"ה. וביותר אצל הצה"ק בעל דברי חיים מצאנו וזה"ה.

אבי הרה"צ מוה"ר ר' ישעי' זאב ז"ל הי' חתן הרה"ג הצ' מוהר"ר זאב וואלף מוטצען שו"ב מאראד, ובסוף ימיו הי' בא"י שו"ב מוהל מומחה ומלמד בישיבת יטב לב דסאטמאר בירושלים עיה"ק, בן הרה"צ ר' שלום מוטצען, בן הרה"צ ר' אברהם חיים מוטצען, שהיה תלמיד רבינו משה סופר זצ"ל מפרעסבורג בעל החתם סופר, והיה דיין ומו"צ בק"ק האלמין (עיין אודותיו בספר שם הגדולים דגדולי הגר ובספר זכרון צדיקים), נפטר ביום ה' ניסן, ויש אומרים ביום ד' דחול המועד פסח שנת תרנ"ב לפ"ק, היה בן ר' יצחק שטעמפעל (מוטצען) שהיה דיין ומו"צ בק"ק באניהאד יצ"ו, והיה גאון מופלג והניח אחריו הרבה חידושים בכ"י, ולמעלה בקודש הי' חוטרים ממשפחת

מוטצען שנקראו על שם עירם ק"ק, „מיטץ" יצ"ו, מחמת מעשה שהי', כי פעם נגזרה גזירה על כל יושבי העיר להפיר דתם ר"ל, והמשפחה הנ"ל היתה היחידה שעמדו בפרץ ואמרו ניהרג ואל נעבור את פי ה', וכאשר נתבטלה הגזירה ב"ה אז ניתן להם שם על שם העיר לגאון ולתפארת ולמוכרת נצח.

הרה"צ ר' זאב מוטצען הנ"ל היה חתן הרה"צ ר' יעקב שלמה גאלדשטיין זצ"ל שהיה מכפר באלאגא, אשר תבר גזיוו דברדא בימי השלגים וטבל, והיה בעל מכניס אורח גדול וגומל חסדים לכל והיה גאון גדול וחסיד מפורסם. נסתלק כ"ח אלול שנת תרצ"ה, היה בנו של הרה"צ ר' מאיר משה בן הרה"צ ר' דוד צבי שהיה דר בכפר קיש קאפאש, והגאון בעל מראה יחזקאל שהיה רב במדינת זיעבען בערגען כשסבב את המדינה היה שובת אצלו בכל שב"ק, והמשפחה היתה נקראת בשם כל משפחת קדושים.

ולמעלה בקודש הנם צאצאי רבינו אורי מסטרעליסק הנקרא בפי כל השרף מסטרעליסק, ר' יעקב קאפיל חסיד, ט"ו, ב"ח, רבינו עובדי' מברטנורא, תוס' יו"ט, ולמעלה בקודש עד גזע דוד המלך ע"ה.

* * *

ועל הטוב תזכר אמי הצנועה החשובה יראת ה' היא תתהלל מרת אסתר שתחי', בת הרב הגאון וכו' מו"ה זאב וואלף מוטצען ז"ל שו"ב מאראד, שנפטר ח' תמוז שנת תשט"ו. אנא ה' האריך ימי' בטוב ובנעימים ותזכה לראות נחת מבנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצות עד בא לציון גואל במהרה בימינו אמן.

מנשים באוהל תבורך בברכה משולשת לזוגתי האשה החשובה והצנועה מרת טויבא תחי' לאוי"ט, בת חותני הרה"ג מו"ר חיים אלי' ביטמאן שליט"א, על השתדלותה בכל עוז להיות לי לעזרה להוציא את מגמתי לאורה, ושמחה מאוד לראות אותי פנוי ללימוד התורה"ק ולכתוב חידושים, וללקט ליקוטים. תהי' משכורתה שלימה מעם ה' אלקי ישראל, ונזכה יחד לגדל בנינו הנחמדים והנעימים לתורה לחופה ולמעשים טובים, ה"ה יעקב ישעי' זאב, מרים ברכה, אברהם חיים אלימלך, חי' שרה פיגא, פעריל מלכה, ניסן משה, דוד, ואביגדור שיחיו לאורך ימים ושנים טובים. אנא בשם תשמרם מכל פגע ומחלה, ותחזנה עינינו מהם רב נחת דורות ישרים יבורך לתפארת אבותינו הקדושים.

ופה מקום אתי להביע תודתי וברכתי לאנשי קהלתי קהל „מגן שאול" ד„האלמין", ובפרט לאברכי הכולל „בית ישעי" המיוחד להוראה בשחיטות ובדיקות בברוקלין, כולם אהובים שומרי תורה ואוהבי חסד, שעזרו לי הרבה להדפסת הספר הזה וכן שאר הספרים, וכן לכל המצטרפים עמהם במלאכת הקודש – יברכם ה' בכל משאלות לבם לטובה.

**הסכמות ומכתבי עידוד שנדפסו ב„נפש ישעי“ ב' חלקים
ובקונטרס „מנחת יהודה“ ח"ו מספרי נפש ישעי על
מאכלות אסורות, ועוד.**

**מגאוני וצדיקי וקדושי הדור, אנשי כנסת הגדולה, בישיבה של
מעלה, עמודי העולם, ראשי סנהדראות, אשר כל בית ישראל
נשען עליהם, ובגחלי אש דבריהם, ואלה שמותיהם:**

(ע"פ א"ב)

הרב אליהו זלאטניק זצוקללה"ה

רב וחבר הביד"צ של העדה החרדית בירושלים עיה"ק

הרב דוד הלוי יונגרייז זצוקללה"ה

רב וחבר הביד"צ של העדה החרדית בירושלים עיה"ק

הרב ישעי ישי הכהן גרינפעלד זצוקללה"ה

רב ומח"ס מלונדון

הרב ישראל יצחק הלוי רייזמאן זצוקללה"ה

רב וחבר הביד"צ של העדה החרדית בירושלים עיה"ק

הרב שמחה בונם גרינבערגער זצוקללה"ה

ראב"ד דק"ק פרעשבורג יע"א. ברוקלין נוא יארק

הרב שמעון ישראל פאזען זצוקלה"ה

כ"ק אדמו"ר משאפראן, ברוקלין נוא יארק

הרב אברהם יצחק קאהן שליט"א

כ"ק אדמו"ר שליט"א משומר אמונים בירושלים עיה"ק

הרב אברהם מאיר איזרעאל שליט"א

אבדק"ק הוניאד

הרב אפרים אליעזר הכהן יאלעס שליט"א

אב"ד דפילאדעלפיא רבתי

הרב אברהם מ. ברייטשטיין שליט"א

ספרא דדיינא בעדה החרדית בירושלים עיה"ק

הרב חיים אלי שטערנבערג שליט"א

רב ור"מ ביהכנ"ס וישיבת „מחזיקי תורה" חיפה

הרב יוסף גרינוואלד שליט"א
כ"ק אדמו"ר שליט"א מפאפא ברוקלין נוא יארק

הרב יחזקאל גרובנר שליט"א
רב בדעטרויט

הרב לוי יצחק גרינוואלד שליט"א
אב"ד דקהל ערוגת הבושם, ברוקלין נ.י.

הרב משה פיינשטיין שליט"א
ר"מ תפארת ירושלים, נוא יארק

הרב משה שטערן שליט"א
אבדק"ק דעברעצין ברוקלין נוא יארק

הרב נפתלי הירצקא העניג שליט"א
אבדק"ק שארמאש, ברוקלין נוא יארק

הרב רפאל זילבער שליט"א
אבדק"ק פריימאן, ברוקלין נוא יארק

הרב שלום הכהן ווייס שליט"א
אבדק"ק אוהעל, ברוקלין נוא יארק

הרב שלמה האלבערשטאם שליט"א
כ"ק אדמו"ר שליט"א מבאבוב, ברוקלין נוא יארק

הרב שמואל יודא פאנעט שליט"א
אבדק"ק דעעש, ברוקלין נוא יארק

הרב שמעון זאב מיללער שליט"א
אבדק"ק אראד, ברוקלין נוא יארק

משה שטערן

אב"ד דעברעצין ונייהייזל יצ"ו

בעהמ"ח שו"ת באר משה ה"ח

כלאמו"ר הרא"ש, בעמ"ח ספרי גפי אש

ומליצי אש וש"ס

ברוקלין יע"א

בעזה"ת

אל מע"כ ידידינו הרב המופלא ומופלג בהפלגת חכמים ונבונים זי"ר יפר"ת
לוחם מלחמת ה' בגבורה כש"ת מו"ה שלו' יהודה גראסס שליט"א.
אחרי תת שלו'.

בשמחה שמעתי שמע"כ הד"ת נ"י עוסק במלאכת הקודש להוציא לאור
עולם קונטרסים גדולים וקטנים בענינים העומדים על הפרק אצלינו וראשם מגיע
השמימה. ובחר ללקט ציצים ופרחים מספרי רבותינו גדולי הראשונים עד אחרון
שבאחרונים במצות שבנ"א דשים בעקביהם שזנחתי בימים אחרונים באין מובן
איך ולמה, כגון מצות מזוזה שהכל קונים מסוחרים שבעוה"ר רובם, אם בעוה"י"ת
אין כולם, קונים מהבא בידיהם ומוכרים לאחינו בתור כשר עצהיו"ט, ורחמנא
שזיב לן כמעט כל המזוזות פסולין, וכן ציצית כמעט אין אדם חוקר ודורש
אחריהן מי עשאן ואיך עשו אותן ומבטן מי יצאו והמכשלה גדולה. וגם לרבות
במאכלי אסורין שנמסרו כשרותן לידי בעלי כיסין ובכל זווית יפנה ואין דורש
ומבקש וכצאן לטבח יוכל הכל נכנסין ומי יודע מה הן אוכלים, וכבר נשאלתי על
מקומות אלו שאחר חקירה ודרישה נדע שהאכילו בכלים אסורים אם מי שנכשל
שם צריך לעשות תשובה ככל אוכל אסורין בשוגג או דינם כאונס כיון שסמכו
על ההשגחה, וביררתי בתשובה באריכות דינים ככל הנכשל בפשיעות כי חלילה
לסמוך על השגחתם. ויפה עושה הד"ת נ"י לצעוק על דבר זה ולעורר לב אחינו
בני' שיורו עצמן להדר בעיני' אלו בזהירות יתירה ואל יסמכו עצמם על הודעה
בעלמא. וגם בעניני שחיטה ובדיקות לקט מתשו' גדולי המורים דברים מועילים
טובים ונכונים אמת לאמיתם.

ומה ששאל ממני בענין אכילת אגוז (וואלנאט בלשון המדינה) בימי הקיץ,
האמת אגיד כי לפלא בעיני שגם חרדים לדבר ה' אוכלים אגוז בימי הקיץ וידענא
מבית אבי מורי הגאון הצ"ח זצ"ל שמעולם לא אכלנו אגוז משבועות עד
הוש"ר מאגוזים הישנים מחשש מילבן וכן נהגו אחריו כל שיראת שמים נוגע
ללבם ופלא בעיני שכאן במדינת ארצה"ב שחשש המילבן הוא ק"ו בן ק"ו
מיוראפ, גם יראים ושלמים אוכלים אגוז. ואלו שנהגו היו לאכול אגוז בין
שבועות להוש"ר היו מעבירין אותם באש כדי לשרוף המילבן אם היו באגוזים.
ודע דאכילת אגוזים שונים כמו אגוז סתם (וואלנאט בלשון המדינה) או
„קעשענאטס" או „היילנאטס", „פינאטס" וכיוצ"ב מטוגנים בשמן (געפרעגלט)
שאוכלים במדינתנו מאוד צריכים להיות נוהר שיהיו מטוגנים בשמן כשר כי יש
חשש גדול בלא"ה והעיד לפני ער נאמן שבעיניו ראה איך שהיו במקום אחד
מטוגנים אגוזים בשומן (בחלב) שהוא בזול הרבה יותר משמן.

ומה שסומכין על השגחת א. יו. רחמנא שזיב לן מהאי דעתא דהלא אין בעלי הא. יו. נוהגים בדרך רבותינו ואבותינו הק' וכי"ע ואיך נסמוך עליהם, שומו שמים איך ירדנו מאה ואלף מדרגות לאחורנית?

ועוד צריכים להיות נזהר לסנן הטעע היטב אם מבשלים טעע מהעלטה פוד טעע שאינם בכיסים, מהאי טעמא דנמצאים בהם מילבין אם מונחים חדשים חדשים בחנויות, וכן קמח אורז (רייז) וכיוצ"ב.

עכ"פ ההתעוררות בענין הכשרות הכרח מאוד וכמעט מוכרח „כאויר לנשימה" ושכרו כפול מן שמיא, כי כל ענין כשרות והשגחת מאכלים הבאים לתוך מטבח כל איש ואיש הוא מכאיב לב, ה' יעזרינו למען שמו לעשות ולחקן מה דאפשר לחקן ואם לא אפשר אצל ההמון עם כי כבר דשו וכדבר וכהיתר דמיא להו עכ"פ נתקן גודא אצלינו יוצאי יוראפ אחר המלחמה אחר הגירוש הנורא בצער גדול ועגמת נפש מכל מה שאנו רואים סביבותינו, אחתום בצפי' לחסדי ורחמי ה', בכלל ובפרט

ימי הסליחות שנת תשל"ה לפ"ק פה ברוקלין יצ"ו

משה שטערן

הרב אברהם מאיר איזראעל

אבד"ק הוניאד

ב"ה

ג' לס' לעשות את החקים האלה ואת המשפטים

תשל"ה לפ"ק ברוקלין תצ"ו.

החווה"ש וכת"ס לכ' ידידי הרה"ג המופלג בהפלגת נבונים, קנקן חדש מלא ישן, ספרא וסייפא וכו' מוה"ר שלו' יהודא גראסס שליט"א.

אחדשה"ט וש"ת, אתמול החזרתי למעכ"ת נ"י במעטף מיוחד את הגליונות קו', „גדולי יהודה" על הל' ציצית ו„מזוחת שלו" על הל' מזוזה ו„קדושת בנות ישראל" על ה' יחד ו„שמחת שלו" על עניני חתונות ו„דבר משה" הלכות נחוצות ו„חינוך ישראל סבא" על עניני חינוך הבנים והבנות ואת קונטרסו הנפלא „זבחו זבחי צדק" על הל' שחיטה ובדיקה, ולמרות עתותי המצומצמות, אהבתי לאמרי יושר ודברי אמת דחקה את זמן מנוחת, נדדתי שנת מעיני ומעפעפי תנומה, ועברתי כמעט על כל דבריו בקונטרסיו הנ"ל, ומצאתי בהם דברי חפץ, דברים בעתם ובמקומם, לעורר את לב אחב"י החרדים לדבר ה', על פרצות הזמן, שנפרצו פה בפרוץ המרובה על העומד, ובעוה"ר אין איש שם על לב, ומה טוב ומה נעים שמעכ"ת ידידי נ"י לקח עליו את המעמסה להתריע בתוך המחנה על הפרצות הגדולות שפרצו בבית ישראל, בכל שטחי החיים הדתיים, ע"י איזה בעלי כיסין שרק אל הבצע עיניהם, ועושיין מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס, ועינינו הראות את גודל ההפקרות השוררת בינינו בכל הענינים, כמו עבודת

הקודש סת"מ, בכשרות תפלין ומזוזות, שנודע בשער בת רבים שרובם פסולים ד"ל, וכן במצות ציצית נתרבו המכשולים, וכמו שזכיתי לשמוע כ"פ מפ"ק קדוש ישראל מרן הגאון"ק מסאטמאר שליט"א, שיש ליהרר מאד בענינים אלו, שלא יצאו כל ימיו שלא הניח תפלין מעולם, ולא קיים מצות ציצית השקולה ככל המצות שבתורה מימיו, ועוד זאת בעניני השחיטה במדינתנו זו רחבה כארץ מרה, והמשובשת בגסות, כל אחר דורך אחר בצעו להרבות בשד שחוטה בהוצאות מעוטות, להגדיל הרוחים, ועי"ז רבו המכשולים בזה גם אצל שלומי אמוני אחב"י החרדים הי"ו, וה' ירחם.

וראיתי שהאר"ך בענין השחיטה ובדיקה שתהי' במעמד ב' שובי"ם וכמ"ש בזה בתב"ש טובים השנים מן האחר, וכבר ראיתי שתקנו תקנה זו בדורות שלפנינו (עיי' ס' מזבח ארמה דף ק"א מרפי הספר, וכן בתשו' מראה יחזקאל (גלינא) סי' מ"ד, ועוד). והענין הוא, דבהמה בחי' בחזקת איסור עומרת, ולש"י הרא"ש בכלליו בפ' הנוקין רבאיתחזיק איסורא אין עד אחר מתירו, וכ"ה שי' הרשב"א בתשו' סי' תתל"ז, וכבר האריך בזה ק"ז בעל דרך יבחר בקו' יד אמונה שלו בסו"ס שו"ת דרך יבחר, והגאון בעל פרמ"ג אשר כל בית ההוראה נשען עליו בפתיחתו להל' שחיטה (ד"ה שורש החמישי) כ' דאף באדם כשר ומוחזק, אינו נאמן להפך החזקה, וע"ע בזה בתשו' שו"מ תליחאי ח"א סי' קס"ד, ופשוט שכל המשנה בזה ידו על התחונה.

והנה ידירי הרב נ"י יצא ללחום נגד מכשולות אלו מבלי חת מפני איש, במסירת נפשו ממש, ויצא ללקט ציצים ופרחים מספדי רבותינו הראשונים והאחרונים, וכל יקר דאתה עינו לברר וללבן עינינם אלו על בודיין, לעודד את לב אחב"י שיהי' נוהרים בהם, ולבלתי חת המשחית לבא אל בתיהם להשחית ד"ל.

ובפרט בעניני שחיטה וכשרות, שכבר יצאו לו מוניטין בעולם בספרו הבהיר „נפש ישע"י" על מאכלות אסורות שהופיע לפני איזה שנים, ונתקבל בעולם התורה בחן ובחסד, ולא נשא פני איש באבירות לב, בלתי לה' לבדו, וכמ"ש רבינו הרז"ה ז"ל בהקדמתו לס' המאור עה"פ ובבא משה לפני ה' לדבר אתו לסיד את המסוה עד צאתו (שמות ל"ד ל"ד) שהסיר מסוה הבושת והענוה לבחון האמת עיי"ש, ועד"ז אמרתי בס"ד לפרש הא דא"י במס' אדר"ן פרק מ' הרואה ד' יוחנן בן גודי בחלום יצפה ליראת שמים, ונלאו הספר' ז"ל למצא פשר דבר דמ"ש ריב"נ משאר גדולי המשנה בענין יראת שמים, וי"ל דהנה מצינו דר' יוחנן ב"נ הי' מחמיר גדול בעניני נו"ט, ובענין זה לא הכיר פנים לאיש, וכדאי בתוספתא (פ"ד דמס' בכורות) בהאי עובדא דפרתו של בית מנחם שהכשירה ד' עקיבא, ואמר להם ר' יוחנן בן גודי, האכילכם דע"ק נבילה, והגע בעצמך שהטיח מילים חריפים אלו, בוטים כמדקרות חרב, נגד דע"ק רבם של כ"ד אלף תלמידים, ומגדולי חכמי המשנה, שקבעו הלכה כמותו, הלכה כדע"ק מחברו (ולדעת כמה פוסקים, אף מחבריו, עיי' טו"ז או"ח סי' קס"ז סק"ד, ועוד) וגבי ד' נכנסו לפרדס, העידו עליו שרע"ק נכנס בשלו' ויצא בשלו' (חגיגה י"ד ע"ב) ואי בשם הארזי"ל שרע"ק השיג שער הנו"ן משערי בינה, ועל שר' יוחנן ב"נ הי' ס"ל שפרה זו שהכשירה דע"ק אסורה היא, לא נשא לו פנים, והרהיב עוז בנפשו

להכריז עליו האכילכם רע"ק נבילה, ולא שם על לב התנגדותם של המעוררים, שיעוררו עליו ע"ז גדולי דורו ותלמידיהם ובוזו יבוזו לו ע"ז, אבירת לבו זה לשם שמים מורה על גדול מדת יראת שמים שבו, שבקנאתו למדת האמת לא נשא פני איש, ואף פני גדול דורו וכנ"ל, וע"כ מי שראה פניו בחלום יצפה ליראת שמים, שהיתה מדתו של ר' יוחנן בן נורי, והבן.

וע"כ ידי תיכון עמו שיפוצו מעיינותיו חוצה, ומובטחני שספרים אלו ימצאו חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם, לקרב לבות בני ישראל לאביהם שבשמים, לגדוד גדר, ולבנות חיל וחומה בעד פרצות בני עמינו, להעמיד הדת על תלה, בדרך אבותינו ורבותינו ז"ל, מאורי דור ודור, ולהיות ממזכי הרבים מתוך נחת והרחבה גדולה, עד שנוכח כולנו יחד לראות בישועה האמיתית בביאת גו"צ בב"א.

כעתירת ידידו הרוש"ת מלונ"ח
הק' אברהם מאיר איזראעל
אבד"ק הוניאד

נ.ב.

הערותיי על ספרו היקר אשלח לו אי"ה בקרב הימים, כי לע"ע אין בידי לסדר אותם מפאת הפנאי, ועם מעכ"ת ידידי נ"י הסליחה.

בן יש לנו עוד כמה מכתבים מגודלי זמנינו היו"ו, ומחמת הוצאות הדפוס לא הצגנום כאן. והדוצה לעיין באלו הנם כתובים בשני חלקים הראשונים של נפש ישע"י וג"כ בחלק ו'. ולמותד הכפל.

הקדמה

יתברך הבורא וישתבח היוצר שהחיינו וקימנו והגיענו לראות קונטרס ראשון מחיבורי „זבח וזבחי צדק” יו”ל כלול בהדרו, חיבורי זה כולל שאלות ותשובות בעניני שחיטות ובדיקות, אשר ישמש „כמדריך ומורה דרך” במקצוע חשוב הזה, והגם שכבר אין חסרים חיבורים בעניני שחיטות, אמנם לא הרי החיבור הזה כהרי שארי החיבורים, כי שארי חיבורים המדברים מעניני שחיטה ובדיקה נוגעים לכאורה רק להשוני”ם ולמורי הוראות אשר להם משפט הבחירה מה לקרב ומה לרחק, משא”כ חיבור הזה מיוסד על עניני שחיטה הנוגע בעיקר להמוני עם שידעו גם הם עצות ואופנים איך להזהר שלא להכשל ח”ו בהרבה חששות השייכות בשחיטה שאינה ראוי, וקונטרס זה מיוסד בעיקר לעורר ולהדריך לבבות בני ישראל די בכל אתר ואתר לייסד להם בתי שחיטות, כפי שהי’ נהוג בכל תפוצות ישראל אשר מעולם.

ופה המקום לעורר לבות בני ישראל קדושים מגודל הזהירות ואחריות המוטל על כל אשר ימלא ידו למלאכת הקודש ועל כמה הררים התלויים בשערה, הוא סומך על השו”ב והתועלת בזה למען ידעו טרם בא אוכל לפיהם, האם כשר הוא באמת וכמה חששות גדלות שהי’ יכול להיות על בשר הזה אילו הי’ התרשלות והיסח הדעת כל שהוא.

ח”ל סה”ק מנחת יוסף בהקדמתו: והנה עד כה נתבאר בדרך כלל מחומר מאכלות אסורות. ועתה יבוא דרך פרט מחומר עניני השחיטה ומרוממות ענינה כאשר הי’ על צד ההכשר והראוי ואיך שבאו לתיקון הבע”ח כמו שבא זכרונו בסה”ק הבאים בסוד ה’.

ח”ל ספר הקנה אחרי שהאריך לבאר כי כוחות החיצונים חפצם ותשוקתם לדבק בישראל עם קדוש להיותם מקורבים להיכלות הפנימים הקדושים מקור התענוגים והעידונים העליונים. לכן הזהיר ד’ לישראל להבדיל בין הטמא ובין הטהור ואפילו הבהמה הטהורה כו’ בידך לקרבו ולטהרו ע”י שחיטתך ואכילתך וכו’ ומי הצדיק שאימתו מוטלת על כל הבהמות כו’ אבל העז פנים והחוטא אין לו לכלות ולאכול כל אשר נשמה באפו ואפי’ שזה צורתו אדם וזה צורתו בהמה מי ידע אם למחר יתחלפו הצורות ותהי’ אתה בהמה כו’ ומה עושים בני השחיטה לוקחים הסכין ביד רמה ועומרים על הבהמה בקומה זקופה והבהמה מוטה ובוכה ומוסרת עצמה כי אין כח בידה ואותו אכזרי אינו מביט בכפיית הבהמה כו’ והבט וראה מרבינו הקדוש שנתיישר שלא חס על העגל כו’ וביאו לשחוט גם הם כמותה ע”ש באורך והובא בשבט מוסר פל”ו וסיים שם דהעולה

מזה שצדיך השוחט להיות צדיק גמור שלא יפגום צלם אלקים דאל"כ נדמה לבהמה ונמצא שוחט בהמה לבהמה ואותה שחיטה נקרא לבהמה מיתה משונה משא"כ בהיותו צדיק והגון שנקראת שחיטתו תיקון שהעולה ע"י למדריגת בע"ח מדבר ובפרט אם יש מגולגל בה איזה נפש [וית"ל תפלה ע"ז].

ולכן בעת בואו לשחוט יראה בעצמו כאילו מה שעושה להבהמה הוא לתועלתה להושיעה מצערה שיושבת בגוף בהמה וכרופא הזה שמצער החולה בהקות ורפואות. וז"כ הכתוב בכל אות נפשך תזבח ככוונה לתקן איזה נפש אם נתגלגל לבהמה וזה בכל אות נפשך כשם שאתה מתאוה בנפשך שאם תתגלגל לבהמה שימצא לנפשך שוחט ראוי והגון גם אתה עשה כך. וגם כיון דהשוחט ממזל מאדים יתן הודאה להקב"ה בכ"י שמתחיל לשחוט שזכהו בחלק ישראל להצילו מלהיות שופך דמים ועושה מצוה ומקבל שכר ע"ו. גם יתנהג בעצמו ברחמנות בכל דבר יותר מכל אדם בכדי לגבור על מזלו המחייבו להיות אכזרי וכיון שמרגיל עצמו במדת רחמנות גם כשישחוט יראה כמרחם [גם יראה לשום עינו ולבו על דרכיו ומחשבותיו לבלתי רם לבבו מאחיו להכניס בלבו התפארות וגודל לבב אם עזרהו ד' שהוא אומן ומומחה ושוחט מהיר. כי גם בכל אדם אמרו שהוא שורש כל המדות רעות כנודע מספה"ק. ק"ו בשו"ב וביחוד בעת שהולך לשחוט בל יקלקל בהבלי מחשבתו כל קבל די רוח יתירה ב' וברמות רוחא דנקט"י אז ראו נא בפלאות אמנותו נגד זולתו כי אין זה מתקן אלא מקלקל ח"ו כי תועבת ד' כל גבה לב אפי' לא נתגאה אלא בלב נקרא תועבה וכתוב זבח רשעים תועבה [שמעתי] וגם כיון שעזר ד' סר מעליו כמאמרם אין אנו והוא יכולים לדור כו' בקל יוכל להכשיל את הרבים ח"ו ולא ידע ואשם. וישים אל לבו אז הלא ד' נותן לי כח לעשות חיל ואם יסור ברגע ההוא השפעת חיותו ממני אתבטל מציאותי כמ"ש ואתה מחי' את כולם ומחדש בכל יום כו' ועל כל נשימה תהלל ואיך אתגאה בכח שאינו שלי ויראה שיעשו הדברים שורש בלבו בהרגלתו לאט לאט במדה זו להכיר ערכו והשפלתו לפני קונו והבא לטהר מסייעים אותו מלמעלה ובפרט בזכות הרבים. וכשיזכיהו ד' לקרב לפי ערכו למדה זו לא יצא מכשול מתח"י כי ד' אתו כמאמרם את דכא וכן בעת בדיקתו יכניע אז לבו ודעתו לפני ד' שיעזרהו שלא יטעה בהוראה להכשיר האסור כי אם יתגאה לבו בכוונתו להראות לפני זולתו חריפותו ואומנותו עזר ד' דסר מאתו כנ"ל [וכ"כ בשע"ת לר"י] וכיון שאין לו עזר ד' לא יוכל לכויץ הלכה לאמיתה שע"ו נאמר סוד ד' ליראיו [סנהדרין ק"ו] דייקא. וזה כוונת הפסוק באיוב ו' י"ג האם אין עזרתה ב' [שאיין לו עזר ד' וממילא] ותושי' נדחה ממני ח"ו ויזכינו ד' שאהי' נאה מקיים [עייין סוף קידושין]. ואם נתנבלה איזה בהמה ע"י ידאג ויצטער מאוד שמא עון שבידו גרם זה ואולי יש שם נפש מגולגלת ויתפלל להקב"ה על צער נפש ההוא ויפשפש במעשיו גם יתפלל לד' שבשר הנשחט ע"י יפול ביד ישראל כשר שיתמתק ע"י הברכה וכמו שהובא בחרידים מעשה נורא ע"ו.

וכמה מעלות השו"ב הי"א וסר מרע שאינו נקרא מוציא נפשות אלא מתקן נפשות ומכניסם למקומם ומאכיל לישראל דבר טהרה המוכך הנשמה ומשמחה בשבתות ויו"ט שאין שמחה אלא בבשר והדבר בהפכו ח"ו ע"ש באורך. ועוד בס' הקנה במק"א ראיתי בחור נחמד שחט פר שור ואחריו עז וצעקו גם שניהם כי הרגישו במיתתם ולא הספיק לבדוק אחד מהם ומת. ע"כ סתום פיך ולשונך שלא להקל בהוראות טרפה כי טומאה כשעורה מטמא גוף גדול. ועוד האריך מחמשה הל"ש עפ"י סוד איך שטמאים נפש האוכלת ונפש המגולגלת בבהמה ההוא ע"ש. (ועי' בספרי נפש ישעי' ח"א עמוד רי"א באריכות).

ובס' הגלגולים כ' נפש הבהמה יורדת מהשור ועופות מנשר והוא סוד קרבן כו' ולפעמים יודמן במזונות בהמה ונקרבת לשורשה ואף אם אין בהנפש המגולגלת מ"מ הוא מתקן ניצוצות שנשארו עשוקים כו' וזהו סוד ע"ב טרפות וכשרות בהמה הנאכלת לאדם בשרה נדבק בבשר אדם ונתקנה ומום אין בה לפוסלה ואז ניצוץ הקדושה שבה מתקרב יותר אל הקדוש כשנאכל לאדם ישר וי"א ע"ש [באזה"ח פ' שלח י"ד ט' עוברי אנשי אמת שחקרו על מה לא עשה ד' שיתקיימו בלא מאכל והנה לפניך מין ברי' שמוזנה רוח. ואם הי' כן הי' ישראל נפנים לתורה ומצות וכ' כי כל עיקרי הנבראים של ניצוצי הקדושה הן הנה המתבררים באמצעות המאכלים והם נקראו לחם עם ד' ע"ש].

ועי' בס' חסד לאברהם מעי' ב' נהר מ"ז האריך בסוד הגלגול כי ימצא סודו גם בבהמה והיינו רשעים שחייבים מיתה יתלבשו בשור או שה וטובחין אותו ונחשב לו מיתה והריגה עד ירצה ד' עונו וברצות ד' דרכיו תתלבש בבהמה כשרה להקריב ע"ג המזבח ואם הי' נפש רשע שאינו הגון ע"ג המזבח הי' עושה שם מום קבוע ושוחט אותה ברגיל בסכין בדוק ומתטהר ומתלבנת כו' עד בשחיטת כשרה ויש מתגלגל בבהמה ונעשים נבילה בסכין פגומה או נמצאים טרפה וזה קשה לגלול מן הקודם. והמלאך הממונה ע"ז הוא שר הנפשות והוא מלמד זכות על נפשות ישראל ומתאוה לכל ידח ממנו נדח וע"ז נאמר בכל אות נפשך תזבח להשלים סוד הנפש הזאת המתאוה שלימות הנפשות כלם.

ובמעין ד' נהר כ"ז הביא ג"כ שמלבישים הנפש בחי' או בהמה ואם ישר בעיני הקב"ה תהי' לאכול אדם. ובמ' ה' נהר י"ד שכאשר יגיע זמן הקצוב ונתקן אותה הנפש אז תהי' מותרת לאכילה. ואם עדיין לא נתקנה אסור לאכול משחיטתה כי יתילד בה סמני טרפה ונקרא טרפה כי עדיין הוא מבלעת בתוכה שאינה יכולה לצאת כמו תטרף הבלוע בפי החי' ולזה אנו שוחטים את הבהמה בסכין כשר בלי פגימה כדי שלא ירגיש המות שכל דיני השחיטה וה' דברים המפסידים אותה הם מסודרים בסוד גדול שע"י הדינים אילו והסכין בדוק יהי' ראוי לקרב לאכילת אדם להדמות לבשר אדם והוסיף לבאר איך כל הדינים העוברים במיתתו וחיבוט הקבר ועוד עונשים כ"כ עובר על הבהמה כי כשמלאך

המות שוחט אותו אם הוא צדיק שוחטו בסכין כשר וא"ל בסכין פגום ועוד ש"ד ע"ש ואם בנהר ל"ב ביאר עניין סוד השחיטה וה' דברים הפוסלים אותה.

ועי' בס' הגלגולים (פ' ל"ח) דהמתה מאל"ה הוא הטומאה הרציצה הממונה עד"ו ומן הטעם הזה שחיטת א"י נבילה והאריך בטעמים עפ"י סוד והכל לתיקון נפש האדם ע"ש ואל תדמה ברעתך כי הגלגול הנפש בבהמה הוא מהדברים שאינם מצוים ולעיתים רחוקים ראה מ"ש הארז"ל [הובא בס' מדבר קרמות להחיד"א ז"ל אות ג'] כי רוב הדור בגלגול שעבר ה' בבהמות זולת השרידיים אשר ד' קורא ואם בדרורו כך עאכו"כ בדרורות אלו.

ובס' עמק המלך שער תקוני ת' פ"ו כ' וז"ל ואם יקשה לך היאך אפשר להביא גלגול אדם בבהמות וחיות טהורות או טמאות צריך אתה לדעת כי כל הבהמות והחיות והעופות יש להם נפש יורדת ונשפעת עליהם מהחיות הנושאות את המרכבה אם טהורה היא נשפעת ממרכבה הקרושה ואם טמאה היא נשפעת מסט"א כי כמו שיש בקרושה כן יש מרכבה טמאה וצורות חיות ובהמות טמאות נושאות אותה כי זלע"ז כו' ולפעמים נמצאת שם נשמת אדם רשע שבעוונותיו נתחייב להתגלגל בבהמה וח' וזוה יבואר סוד הקרבן וכו' וזהו סוד הטרפות והכשרות כי הבהמה אשר נאכלת לאדם כשר נדבק בשרו בבשרה ונתקנת והבהמה אשר ימצא בה טרפות סימנא מלתא היא שאין בה ניצוץ טהרה וקרושה והמאכילה לישראל שלא מדעת נדבק בו סט"א ח"ו ולכן נענש המאכיל מדה כנגד מדה להתגלגל בכלב שהוא אוכל נבילות כי הוא גוזל אותו שנאמר לכלב תשליכון אותו וכעובדא דציפורי [ואם שחט בסכין פגומה מת במגיפה אותיות פגימה] ואח"כ יתגלגל בבהמה טהורה ולא יזכה לשחיטה הגונה אליו אלא נמסר ביד השוחט ויצא נבילה מתח"י מדה כנגד מדה שנאמר שופך דם האדם באדם ההוא עצמו דמו ישפך. אמנם הבהמה אשר היא טהורה ונשחטה בהכשר ומום אין בה שהיא ראוי' לפוסלה אז ניצוץ הקרושה שבה מתקרב יותר אל הקודש כשנאכלת לאדם הכשר וכ"ז קבלתי איש מפי איש מפי אליהו הנביא ז"ל ע"ש.

ובס' ליקוטי הארז"ל עונש המאכיל טרפות לישראל מתגלגל בעלה אילן והרוח בא ומגלגלו והוא צער גדול שהעלה נופלת לארץ ונחשב לו למיתה ממש וזהו סוד והעלה נבל וסוד כי תהי' כעלה נובלת ע"ש ועי' בס' שיעור קומה להרמ"ק במאמר שית אלפי שנין הוי עלמא ובאות גלגל שם.

את כל הדברים האלה מהחויב להשו"ב לשום עליהם מחשבותיו ולבו להיות נגד עיניו תמיד, כי מקדושי ישראל נאמרים, דבריהם אמת וקיימים וישים נוכח אלקים דרכו אשר ישמרהו משגיאות, ויהי' מעשיו רצוים, ולאשר ידוע אשר השו"ב הרבה פעמים בנסינות המה עומדים הן בעת העמדת הסכין ש"ש אשר לפעמים אנשים עומדים לו מימינו ומשמאלו וימהרו עליו לאמור כלה מעשיך. וכמה ארכן הוא זה, אשר יתמהמה בבדיקתו, גם יתנו דופי באומנותו [וירדע כי זה אינו כלל ביד השו"ב שלפעמים העיכוב מהחול מאבן המשחזת ופגימה קטנה

כשהוא בעומק צריך עמל גדול לתקנה וצריך סעד גדול בהתחזקות הלב לכל ירך לבבו ויעיז פניו מול העומדים עליו לכל יחת מהמונם ויברק בנחת ובמתן כדינו עד שיבורר לו היטב שעברה הפגומה מכל וכל) ומכ"ש בעת בדיקת הריאה אש עומדים ככפירים עליו ויתנו עליו בקולם אשר מקבל עליו אחריות אשתו ובניו וחיותם תלוי בהכשר הבהמה. ולפעמים באמת כן הוא אשר ההפסד יעלה לסך רב ויד השו"ב באמצע בהבחנות ואמדנות כהררים בשערים התלויים בשערת והבנת הלב. ואז צריך לשמור נפשו מאוד לכוין דעתו ולבו לכל ינטה ח"ו מדרך האמת ויערוך את אשר לפניו חומר הנושר כאשר נת' וכמה נחשב ענייני דבריה' נגד גודל ונושא הענין הרובץ עליו. ואם כי לפעמים יבוזהו בדבריה' ויאמרו כי מחמיר הנהו ומטריף בחנם או כי אינו מחשיב ממון ישראל או אינו אומן וכדומה אף כי לפעמים אזיל סומקא כו' הלא ישים נגד עיניו דברי הר"מ והובא בסעיף הראשון מאו"ח ואל יתבייש כו' וישים אל לבו שממ"ה הקב"ה עומד עליו ורואה מעשיו כו' ויקיים בנפשו מאמר ר' עמרם חסידא מיטב דכסופתי'ן בהאי עלמא מכסופא דעלמא דאתי ושמעתי מאמו"ר ששמע מהגאון הצדיק מוהרא"ל זצ"ל אבר"ק ע"פ בנפשינו נביא לחמינו כו' כי באדם יש ב' נפשות בהמיית ושכליית, ובב' הנפשות נביא לחמינו וזה נתקיים בהשו"ב והמורים בקהלות הקטנים כאשר שמעתי מהם אש ע"כ מהראוי לכפול ולשלש הדברים הנ"ל שישרש אמונת אומן בלבו דעתו שלא יקבל שינוי ותמורה שאפילו כל הרוחות שבעולם לא יזיווהו ממקומו ובחינתו בזה אם יצאה ההוראה והשערתו להיימין או להשמאל בלי שום נטי', כאשר יערוך ויכוון דיעו ושכלו טרם יוצא לאור משפט בזכות לבו מטהר רעיוניו עפ"י קו האמ' לפי דעתו כי גם אחרי כן כאשר יגמור עניניו לא יקבל שינוי ותמורה רק לבו ורעיוניו נכונים עליו ולא יתעצב אל לבו ולא יפלו פניו [ואין הכוונה בכ"ז לאלה אשר לבו שלם עליו יען כי אין יר"ד תקוע בלבו להיות נותן אל לבו להיות חרד וזהיר ולהכיר בקשיות העבודה וגודל חומר העניין ככל מה שנחבאר עד עתה. אך לאנשים אשר יר"ד בם אך בעת בואו לנסיון בעצמו אינו מרגיש ומחפש בלבו צדדי היתרים אשר אח"כ יתיישב אשר לא עלה עפ"י שורת הדין ומטרת האמת]. סימנא מלתא הוא אשר נעשה עפ"י דיעה ישרה ומכוונת בקו היושר המכריע.

וע"ד שפי' האלשיך [בשמואל א' כ"ד ה'] בפ' ויך לב דוד אותו על אש כרת את כנף שאול. כי זה עשה לבחינה אם יהיה לבו נוקפו ע"ז הוא לסימן אשר עבירה הוא בידו ולא כמאמר אנשיו שדנהו לשאול כנמצא במחלתת וע"כ כאשר הכהו לבו ויאמר אוי לי כי נגעתי כו'. כי היצה"ר אינו שולט רק בשעת מעשה אשר יראה לו צדדי היתרים ולא כן אח"ז. ועד"ז שמעתי בברכות שבת אל ארון כו' שיש לרמוז ג"כ על חכמי הדור וע"ד המד"ר [בראשית ו'] א"ר אלפא אילו הצדיקים כו' שמחים בצאחם, כשיוצאים מעבודתם, כמו שששים כבואם, מפני שעושים בשעתם באימה רצון קוניהם, וע"כ לא יקבל אח"כ שינוי ותמורה וע"כ יראה להתיישב היטב קודם הוראתו לשום נגד עיניו פחד ד'

ואימתו מיום התוכחה כי קרוב יום הדין ומי יכילנו מי יודע מה יולד יום אם יוכל לתקן עוותו ח"ו [וקבלתי מעשה מהרב ר' שמעון מ"צ מווילנא זצ"ל שנכשל פ"א בהוראות ט"נ והלך עם משרתו באמצע הלילה בכל חוצות ווילנא עד שבא לשם ודפק שצריכה לספור מחדש ז"נ ושמע משרתו שההוראה הי' על יום המחרת והתחיל לצעוק למה חרדתם עלי כל החרדה באמצע הלילה כיון שיש שהות למחר. א"ל מי יודע מה יולד יום אולי לא יחזירו לי נשמתי בלילה ח"ו וחיכיתי עד אור הבוקר ומצאתי עון שלא אוכל לתקנו] וידוע מאמרם לעולם יראה דיין כאלו חרב מונחת [בדרך צחות י"ל ע"ד מאמרם ז"ל חרב בא לעולם על עינוי הדין וכו' חרבה של גהינם להט חרב המתהפכת] בין ירכותיו דווקא הכוונה שהעונש אם יעבור משורת הדין הרי מוכן אצלו בצידו בין ירכותיו בלי המשך זמן וכאילו גיהנם פתוחה מתחתיו דווקא הא גבא והוא טסקא אשר יפול הנופל בלי תקומה ח"ו וע"כ יערוך הדברים בטוב עפ"י שורת האמת שלא יתחרט אח"כ, ומ"מ לא יאמר בלבו א"כ אחמיר ככל הדיעות למען לא אכשל בחומר האיסורים שגדול מנשוא. עי' בשל"ה ד' קנ"ב שכ' ע"ז דא"ז נקרא הוראה להחמיר שלא כדין כמ"ש בברכות ידי מלוכלכות כדי לטהר כו' אלא הי' יגע א"ע כ"כ באם הוא טהור בבירור עפ"י הדין שח"ו לא יטמאנה מחומרא ולאשמענין בא דכח דהיתרא עדיף [אך ג"ז דווקא כשההיתר ברור לו וכנ"ל] ואפי' לעצמו שהוא מדת חסידות להחמיר דווקא כשיש מקום לחומרא אבל באם הוא מחמת חסרון ידיעות שלא למד זהו נקרא חסיד שוטה ובזה פי' כוונת הג' גדול הנהנה מיגיע כפו שיגע עד שנתברר לו שמתר באכילה יותר מירא שמים שמחמיר ומטריף ע"ש באורך. וע' בס' הפרדס שהובא בפנים בס' א' אות כ"א.

ואחשבה לדעת זאת שאך למותר הוא להעיר ע"ז אפילו, שלא יסמוך עלי שום אדם להלכה ולמעשה הנוגע להקל באיזה ענין רק להחמיר כי בעוה"ר אנו רדים במקום שכל המחמיר הר"ז משובח, כי כל הרחובות מלאים קלים מקלים שונים אשר מקל"ו יגיד להם כל המיק"ל לישראל נעשה ראש לשואלי"ם, וכל כוונתי בקונטרס הזה רק לתקוני ולא לעוותי ח"ו, השומע ישמע והחדל יחדל ואני את נפשי הצלתי.

תפלה לשו"ב

מספר שבט מוסר פל"ו הנ"ל שנכון לכל שו"ב לבזין בשחיטתו ולומר:

יהי רצון מלפניך ד' א' ואלהי אבותי בעל הרחמים כולם חפץ בתיקון כל נפש החוטאת לבלתי ידח אעפ"י שהרבה להכעיסך ואם שולחה ברשת לדגלה שתלכד בתוך גוף בהמה או חי' או עוף שאני שוחט שתתקן ע"י ברכה שברכתי על שחיטתה וע"י הכשר הסכין כאשר צייתה לעשות. ואעפ"י שאיני כדאי והגון שתתקן ע"י קיום דברך שאני מקיים לברך ולשחוט בסכין מתוקן יתקן אותה להוציאה מכאן אם ישנה ולהחזירה למדריגת אדם ככתחילה כי אינך חפץ במות

הרשע מיתה תכליתית כ"א לבקש לה תיקון לטהר אותה עד ישוב לעבדיך ולקיים תורה ומצות כדי להנחיל ג"ע ולהרבות בשכרה וכיון שכוונתך זו רבון העולמים אל תביט במעשי הרעים שיש בי בשעה זו שאני שוחט כדי שיהי' תיקון מה שנקרא על שמי כדי לזכות את נשמתו שנתת בי כדי שבעת שתצא ממני אל תצא עומה מזכיות. לכן אני מפיל תחינתי לפני כסא כבודך שתעלים את חטאי ועונותי ופשעי בעת ובעונה הזאת כדי שיתחקן על ידי ניצוץ של קדושה אם יש בבהמה או חי' או עוף שאני שוחט. אל הרחמים אתה חפץ לזכות הנשמות ברך המטהר והמתקן את נפשות עמו ישראל.

תפלה לשו"ב בכל יום קורם שרוצה לילך לשחוט מספר ימין משה:
 רבון כל העולמים ואדוני האדונים תן בי כח שאוכל לקיים היום מצות שחיטה בכל חמשה הלכותיה כמש"כ חז"ל הכל כתיקונם ואל יגרום ח"ו מעשי הרעים להיות נכשל ח"ו בשום אחד מן החמשה הלכות כי גלוי וידוע לפניך כי לא במרד ומעל ח"ו מריתי את פיך ודברי מצותיך הקדושים והטהורים כ"א מרוב היצר הבווער בקרבי וכו' לכן געור בו שיסור וילך מאתי ואל יסית אותי עוד להדיחני מעבודתך ויהי' נא זאת המצוה נחת רוח אליך ואל מלא רחמים אתה קבל ברחמים וברצון את תפלתי אמן.

תפלה אחרת מספר לקיטת יצחק אשר מצא בשם גרול אחר אשר יאמר השו"ב בכל יום:

אנא השם יוצר הכל תפארתך על השמים ועל הארץ כבוד מלכותיך תנצל נפשי היום מן השעות הרעות ותגער בשטן לבל ישטינני ואל יעכב שום חטא ועון והרהור רע את המצות עשה זאת, שציונו הקב"ה לשחוט לתקן את שרשה במקום עלין בכל פרטותיה ודקדוקיה ולתקן כל תרי"ג מצות התלויים במצוה זאת ולגרום זיווג מארבע אותיות שם הקדוש ולתקן הנשמות הגלגולים אשר יבואו תחת ידי היום ע"י שחיטה בלי הרהור רע ותעלה לרצון נשמת הגלגולים לפני מי שאמר והיה העולם שצוה המצוה זאת לעורר אהבת דורים אמן.

מה שיתפלל קורם השחיטה, ובאם אין לו פנאי בכל יום אז לא יחסר עכ"פ פעם א' בכל שבוע, (נעתק משו"ת ריב"ם שנייטוך [תלמיד הגאון מו"ה נתן ארלער ז"ל, והגאון בעל בגרי כהונה ז"ל] חיו"ד סימן ו').

רבון כל העולמים, המאציל כל הנאצלים, בורא כל הנבראים, יוצר כל היצורים, עשה כל המעשים, אדון כל האדונים, המשגיח על כל הכלל ועל כל הפרט, ובכח הכ"ב אורות המאירות בכל העולמות, הם כ"ב אותיות התורה, צמצם שכינתו בהם וברא כל העולמות, ואור אין סוף מתנוצץ עליהם, ובאות זה הם קיימים אחד ואין יחיד כיחודו והוא ממלא אור וחיות בכל שמהן, ואלף אלפי אלפים וריבי רבבות מלאכים ושרפים ומלאכי שנאן ועירין קרישין חיות הקודש משמשים לפניו וסובבים אותו, נורא תהילות עושה פלא, אינו צריך לשום נברא אלא כל הנעשים והיצורים והנבראים ואפילו הנאצלים צריכים לו יתברך, אלא מפני שגדול מאוד גדולתך ורב חסדך ורחמך הרבים עד שאין כח שום נברא

להתפיס אפילו שום תפיסת מחשבה כך, אשר ברצונך הטוב להתגלו' אלוקתך שנקראת רחום וחונן א"א ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה, ועשית אדם ישר לעבוד אותך בלב שלם והשפעתו חיותו מאצילתך וביראתך ויצירתך בסוד נרני"ח ונתת לו תורה הקדושה המורה אותנו איך לעבוד אותך, ובאיזה עבודה רצית, ולהתרחק מעבודה זרה נכרי', והנה אתה הוא אדוננו ואני עבדך אפתח פי להתוודות לפניך, שבוודאי רצוני לעבדך בלב שלם, ולעשות ולקיים כל דברי תורתך באהבה וביראה ככתוב בתורה, אמנם השאור שבעיסה הוא היצר הרע המעכב המוטבע בחומר העכור והוא מונע אותי מלעבוד אותך בטהרה ובקדושה, וע"כ אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ואתה צופה מראשית אחרית, על כן ברחמיך הרבים וחסדיך הגדול וחכמתך, עולם בנית לבל ידח ממנו נדח, ע"כ הקדמת תשובה לעולם תרופה למכתו, ובאם יש איזה חסרון ח"ו בתשובתו, מפני גודל הפגם שפגם בעצמו ולא קיבל ע"ע כנכון אלהותך, ולא שב כראוי שיתקן הפגם בעודו בחיים חיותו, או צריך להתלבן ולהצטרף ולהתקן ע"י סוד הגלגולים ובחכמתך תתברך פעלת כל אלה כדי שע"י התשובה והתיקונים האלו יתעלה נשמתו מדומם צומח חי מדבר, ועוד עם רכוש שר שנפלו בסוד שבה"כ ומעלה כל נצוצי חיות קדושות מהקליפות ועל האיש ישראלי הסבלת את עולך לעשות כל דבר, ואין לשער מרכבות כבודך ואין לפרש עילום שמך.

והנה עני אני וגווע מנוער מה אני ומה חיי שבאתי לשחוט בהמה זו (בהמות האלו) היום לפניך ואמרו חז"ל קשוט עצמך תחילה ואח"כ קשוט אחרים, רעדה והחללה אחזתני והנני מודה ומתוודה לפניך על כל חטאתי ועוונתי ופשעי שעברתי ממצות תורתך, ע"כ באתי לבקש ולהתחנן לפניך שתמחול לי ותסלח לי על כל חטאתי ופשעי ומורדי שפגמתי בגלגולים אחרים ומנעורי עד היום הזה, ויהי רצון מלפניך שע"י הלכות שחיטה שצוית וע"י הכשר הסכין שעשיתי כאשר צוית בתורתך הקדושה, שבאם יש איזה ניצוץ בבהמה זו שגורת שתניח בתוך בהמה זו (או עוף זה) שיתוקנו בגודל רחמיך ע"י שחיטה זו שאשחוט כדין התורה, ואעפ"י שאיננו כדאי וראוי והגון שתתוקן על ידי וע"י הברכה שאברך על קיום דבריך שאני מקיים לברך על השחיטה ולשחוט בסכין מתוקן, ע"י אות' המצוה יתקן אותם להוציאה מבהמות האלו אם ישנה ולהחזירה למדרגת אדם כבתחילה, כי אינך חפץ במות הרשע מיתת תכלית, כ"א לבקש לה תיקון ולטהר אותה עד ישוב לעבדיך ולקיים תורה ומצוות כדי להנחיל ג"ע ולהרבו' בשכר', וע"כ הנני אני העני ממעש מבקש מלפניך רבון כל העולמים אל תביט במעשי הרעים אם יש בי עוד בשעה זו שאשחוט היום ולמענך עשה, כדי שיהי' תקומה ותיקן מה נקרא על שמי כדי לזכות את נשמתו שנתגלגל כדי שבעת שתצא ממנו אל תצא ערומה מזוכיות, לכן אני מפיל תחינתי לפני כסא כבודך שתעלים ותכסה חטאיו ועוונותיו ופשעיו בעת ובעונה הזאת ויתוקן הניצוץ הקדוש אם יש בבהמה זו (או חי' או עוף), ולהחזירו לשרשו ע"י שחיטה כשירה שאני שוחט היום כי בעל הרחמים אתה, ואתה חפץ לזכות הנשמות, ברוך המטהר והמתקן, והמוכה, והמחזיר, אור נפשות ישראל לשרשם, ברוך הוא, אמן סלה ועד.

שאלה

היות שראיתי שיש הרבה יראים ושלמים חסידים ואנשי מעשה וגם הרבה מפשטי עם, הגם שמקילים בשאר ענינים הנוגע לחומרות, אעפ"כ מדקדקים ומעוררים גם אחרים לדקדק ע"י שלא לאכול בשר מזהמה שנשחטה ע"י שוחט אחד יחידי בלי עומד על גבו הרואה וזדק סכינו ומשגיח שישחוט כהוגן, וכמו"כ בצדיקה הריאה מדקדקים שיהי' דוקא שני טובים צודקים את הריאה, ונפשי בשאלתי והנני בצקשתי לזכר לי:

(א) המקור לענין הזה, והאם שייך כלל להחמיר בענין כזה אשר לפי ראות העין יש הרבה שאינם מקפידים ע"י.

(ב) טעם המנהג הזה.

(ג) אם יש לזה מקור גם עפ"י הלכה.

(ד) חומרא זו היא דוקא בצבחות גסות או גם צדקות, ואולי גם בעופות.

(ה) במקום שהשוחטים הם יראים ושלמים ומוחזקים בכשרות, האם גם שם יש מקום להחמיר ע"י.

(ו) מה יעשה אדם כשנמצא במקום שאין לו בשר אחר רק מזהמה שנשחטה ע"י שוחט יחידי המוחזק ל"ש מרבים, ובפרט בשבת ויו"ט שמלואה לאכול בשר.

(ז) במקום שהשוחט מראה סכינו מזמן לזמן להרצ המשגיח עליו, גם אז שייך חומרא זו שלא ישחוט לבדו או קיל עפי.

תשובה

שלומים מרובים, כעל וכרביצים, אלף פעמים ככה, לעורך המערכה, אשרי שלו ככה זו"ר יפ"ת וכו' כש"ת ידידי הרה"ג ר' שלמה שווייצער שליט"א צעהמ"ח ספר "דרכי' נועם" הלכות ותפלות לעוברי דרך, ועוד.

אחדשת"ה, זבחי"ר ואהבת עולם, הנה קיבלתי מכתבו רצוף אהבה, מלא על כל גדותיו בדברי חיזוק ועידוד על עניינים שונים לרכי הכלל והפרט, תהי משכורתו שלימה מאת אביו שבשמים.

וע"ד שאלתו שאלת חכם חלי תשובה, אכתוב מה שעלתה במאודתי בעזרה"ת.

כן דברת ויפה דברת, שיש טעם ומקור גדול לתקנה זו, וכן נהגו כמעט בכל תפילות ישראל וכמו שיבואר בעזרה"ת, ולא לחנם החמיר כ"כ רבינו הגר"א שמועב לאכול מאכלי חלב בשבת ויו"ט מלאכול מצהמה שנשחטה בלי עו"ג וכמו שיכתבאר הכל בטעמו וממשו דאורייתא. ויש להמליץ ע"ז מ"ק הכתוב לאמור (איוב י"ג, ד') ,,מי יתן עהור מעמא לא אחד" ויל"פ עפ"י הידוע דעהור הוא מדריגה ממדריגות הקדושה (ועיין במשנה בסוף סוטה רפ"ב) אומר זריזות מציאה לידי נקיות ונקיות מציאה לידי עהרה וטהרה מציאה לידי פרישות וכו' ובע"ז כ' ע"כ הגירסא אמר רפ"ב תורה מציאה לידי זהירות, זהירות מציאה לידי זריזות, זריזות מציאה לידי נקיות, נקיות מציאה לידי פרישות, פרישות מציאה לידי עהרה וכו' ופרש"י שם נקיות, נקי באין חטא: פרישות, אף מדבר המותר פורש להחמיר על עצמו: עהור, לח ומלוזן ועדיף מנקי: ע"כ ועתי"ט בסוף סוטה) והנה בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך במה נשחטה (חולין ע'). (והיינו בחזקת אצממה"ח, לשיטת רש"י בחולין שם ולשיטת התוס' צילה כ"ה חזקת שאינה זבחה) וע"י מעשה השחיטה אם נולד ספק כבשרות השחיטה עוד מיגרע גרע דהרי קיי"ל כמתניתא (בחולין שם) דנבילה ומעמאה במשא (ועיין רמב"ם ה"י שחיטה פ"א ה"ב וצמגיד משנה שם) וממילא מי שרואה להכשיר הבהמה ולטהרה מידי נבילה שלא חטמא במשא, ולהגיט בעלמו למדריגות הטהרה והקדושה, בע"כ לריך שידע בצירור שנשחטה כהוגן וכהלכתה. והצירור הזה הוא רק ע"י שיהיו שם שני שובי"ם שישיגוהו א' על הב' שהכל יהי נעשה ביתרון הכשר ודעת, וז"ש מי יתן עהור מעמא, תדע לך ש,,לא אחד" שלא תסמוך על שוחט א' ולא תאכל רק מה שנשחט ע"י ב' שו"ב, ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אחת (ועיין ערו"ז יו"ד ס"י פ"ג ס"ק ח'). ומאת השי"ת אשאל עזר אנא ה' גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך הקדושה, וזכני לכוון לאמתה של תורה, דרך שקר הכר ממני ותורתך חנני. וזה החלי בעזר לורי וגואלי:

א) בשמ"ח ס"י י"ח סעי' ז' כ' וז"ל רק שיבדוק (בדיקת הסכין) מתון מתון ובכונה גדולה בלב פנוי מכל מחשבות והרבה לריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת הסכין הלא תראה כי יבדוק אדם פעמים ושלש

ולא ירגיש בפגימה דקה ואח"כ ימלאנה כי הכין לבו באחרונה וזחינת חוש המימוש כפי כוונת הלצ (ר"י בשערי תשובה — ומוצא בשו"ע סעי' י"ז) ולקן אין למנות ע"ז כ"א יראי שמים ביותר וחרידים על דבר ה' ואינם נבהלים ונחפזים דעתם ואינם משתכרים שהמשתכרים אפילו שלא בשעת שכרות אצריהם כזדים עליהם, ולריכים הממונים לחקור אחר כ"ז וגם לצדקם אם יש להם הרגשה טובה כשאר צי"א השלימים דעתם וכל המרצה לצדוק אחר השוחטים צעיינים אלו ה"ז משוכח ע"כ. וכ' בספר מטה אשר שם (בשם הרבה פוסקים) דמי שאינו מזהר לצדוק צמתינות וצדק צמתינות נקרא מומר לתיאצון כמ"ש בחולין דף ד' מיטרח לא ערח עיי"ש.

ב) **ושם** בסעיף כ' כ' בשמ"ח וז"ל מדינא דגמרא ה"י אסור לטבח לשחוט אפילו סכין צדוק ויפה צידו עד שיראנו לחכם אם מפני כבודו דהכחם, ואם מפני זהירות יחירה שיהא הסכין כשר בלי גמגום ואסמכות אקרא דושחטתם צזה, וכל שלא עשה כן היו ממדין אותו, והאידינא צעוונות אין לנו ת"ח ואזיל לי' העעם הראשון, גם ממנים יראים ושלמים יודעי תורה וזריזים מפני טעם השני (ובשו"ע סעי' י"ז הלשון ולהם מחלו חכמים כבודם,, כי הם זהירים וזריזים" עיי"ש), וראיתי צמקומות החרדים לדבר ה' ממנים שנים ועוצים השנים מן האחד ואיש את רעהו יעזרו ויזהירו, ואפילו אי הוי ת"ח בזמן הזה כבודו מחול לממונים אלו ומה טוב ה' בדורות אלו להחזיר הדבר ליושנה למנות א' מגדולי העיר שאליו יובל הסכין לצדקו ע"כ.

ג) **והנה** מלשון השו"ע שכ' כי הם זהירים וזריזים (ועוד יותר מלשון השמ"ח שכ' יראים ושלמים יודעי תורה וזריזים) מוכיח בשו"ע התניא בקו"א ס"ק ע' (ומוצא בדרכ"ת) שכעת שאין החכם צדק הסכין קודם השחיטה, לריך לדקדק עכשיו מאוד שיהיו השו"צ הממונים זהירים זריזים וידועים ביראת ה', „ויותר" מהשו"צ שהי' בזמן התלמוד או שיהי' איש ירא שמים ביותר כנ"ל ממונה עליהם לצדוק סכנים לפני השחיטה, אבל אם אינם זהירים וזריזים ויראת ה' על פניהם כ"כ אין להאמינם על צדיקת הסכין יותר מציימי חכמי התלמוד שלא היו רשאים לשחוט אלא אם החכם צדק הסכין עיי"ש. וללאורה אינו מובן כ"כ דברי סוכ"ם גם בזמן התלמוד ה"י השוחט הנאמן על כל הדי' הלכות שחיטה ואנו סומכין על נאמנותו, והי' סגי בחזקת כשרותו, והיום צעצור שנתוסף עוד צדיקת הסכין חמור כ"כ לריך להיות ירא שמים יותר, וממנ"פ אם אנו מאמינים לו על שאר הלכות שחיטה נאמין לו גם על צדיקת הסכין, ולריך הסבר, ויבואר להלן אי"ה.

ד) **ועכ"פ** מלשון השמ"ח משמע דמייירי בשוחטים שהם יראים ושלמים מפורסמים, ועוד יותר מהשו"צ שהי' בזמן התלמוד, ואעפ"כ

סיים ע"ז שראה במקומות החרדים לדבר ה' שממנים שנים וכמו שסיים
 בטעם הדבר שאעפ"י שהם יראי ה' מרצים ומפורסמים באומנתם אעפ"י כ
 „עובדים השניים מן האחד ואיש את רעהו יעזורו ויזהירו“, והכל לטעם השני
 שכ' שם מפני שרריך זהירות יתירה שיהא הסכין כשר בלי גמגום, ואז אפי' אי
 הוי ת"ח בזממ"ז כבודו מחול לממונים אלו, וגם ע"ז מסוּק שם דמה טוב הוי
 בדורות אלו להחזיר הדבר ליושנה שאעפ"י ימנו אי' מגדולי העיר שאלו יובל
 הסכין לבדקו מטעם הא'.

ה) ועיין בפרמ"ג (ש"ד ס"ק כ"ט) שהביא דברי השמ"ח דהוי ראו
 להחזיר הדבר ליושנה, וכ' שם ע"ז וז"ל ואני הגביר ראה עניי
 בעו"ה רבו המתפרצים ביותר וודאי טוב הוי להחזיר הדבר ליושנה שלא
 ישחוט השוחט עד שיראה סכינו לחכם בעיר, גם שיהיו שנים אלל השחיטה כי
 עובדים השניים מאחד עכ"ל, כי במפורש (כנ"ל) שהגם שיראו סכונם לחכם
 אעפ"י עדיין לא ישחטו עד שיהיו שניים אלל השחיטה.

ו) והנה מלשון השמ"ח והפרמ"ג משמע להדיא שגם לעופות הוי מן הכון
 להעמיד צ' שוחטים לבדיקת הסכין שהרי לא חלקו ציניהם
 (ובתקנת ההפלא"ה ותקנת שאר מקומות המוצא להלן), וגם אין שום סברה
 לחלק ציניהם לענין בדיקת הסכין, ועיין בפרמ"ג (שם ס"ק ל') שהביא את
 לשון המהרש"ל שזוה ככרוכיא על גודל המכשלה בבדיקת הסכין גם לעופות
 ולגודל התועלת נעתיק את לשונו.

ז) ז"ל הש"ך עמ"כ המחבר בסעי' י"ז והרבה לריך ישוב הדעת ויראת
 שמים לבדיקת הסכין, עיין במהרש"ל פ"ק דחולין סי' ל"ט שהרבה
 לקרוא תגר על השוחטים בזמן הזה שבדקין הסכין במהירות ובלי כוונת הלב
 ושראו להזהיר ולהקפיד עליהם בדבר זה ע"ש עכ"ל הש"ך וכ' ע"ז הפרמ"ג
 וז"ל עש"ך הראה מקום לפ"ק דחולין צי"ש סי' ל"ט ואעתיק לשונו שם וז"ל
 (בתיקון לשון המהרש"ל מי"ש), אחר שהביא דברי הרא"ש ז"ל כי הרבה
 לריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדוק הסכין כתב עליו ז"ל, ויפה כתב, ואני
 הגביר אשר ראיתי את עניי, פעם אחת הייתי נוטע בקיבוץ חבמים ראשי
 ישיבות, וצא שוחט דמתא וסכינו צידו, והיה המעשה בערב יום הכפורים
 ושחט בו כפרות, ולקחתי הסכין מידו, ושאלתי אותו אם בדוק הוא, והשיב לי
 בדוק, ואני בדקתי בו בעלמי ומלאתי בו חגורת הלפורן, ואמרתי לו הסכין
 פגום, חזר הוא ולקח הסכין מידי ובדקו כהרגלו במהירות ושחק צי ואמר
 כשר הוא ובדוק, חזרתי ולקחתי הסכין מידו ובדקתי ומלאתי בו פגימה
 כצראשונה, ומקצת אלופים גערו צי ואמרו מה לך צנסתרות, ואמרתי גלויות
 הן, כי לא צחנס כתב הרא"ש הרבה לריך ישוב הדעת ויראת ד' בבדיקת

הסכין, עד שהיה לשם זקן אחד צעל הוראה, ולקח הסכין מידינו וצדקו בנחת כמוני, ומלא צו פגימה בחגירת הלפורן, ואמרתי אם כן משבח אני את המתים שבצר מחו, שאמרו הרבה לריך ישוב הדעת ויראת ד' בצדיקת הסכין, ולכן ראוי להזכיר השוחטים ולהקפיד עליהם בדבר זה עכ"ל.

ומעתה אין אני מתמיה על חולפא וגאורו שבזמנינו זה אם היה כן צדורו של רש"ל שהחליף השוחט נגד גאון ישראל והדרו שהיה תורה וגדולה במקום א' כ"ש עתה. ובכה"ג בהגהות הטור אות ל"ה בשם דמש"א מ"ז ע"ד שהיה צוועד וואלדין דזובנא ושחט השוחט תרנגול והגזיה הסכין ונראה פגם לעין השמש והטורפנו התרנגול והעברנו השוחט אף שהיינו מסופקין אם מרגיש הפגימה יע"ש והנה אף אם נאמר שלא הרגישו בפגימה מ"מ למגדר מלחא יפה עשו שהעבירו השוחט. וראיתי לכה"ג בהגהות הטור אות ע"ז שיבז המנהג מה שאין צדקין אחר שחיטה י"צ צדיקות כ"א הולכה והבאה יע"ש בשם דמש"א והנה באמת אין עעם ממ"א אי סמכין אחזקה לא לצדוק כלל וכ"ת טורח הוא לצדוק כל י"צ צדיקות וצחוד דרך לפגום ולא בצדדין הא כתבנו לעיל להוציא החזקה אף ע"י טורח נמי לריך וראוי היה לנהוג דוקא י"ב בדיקות כמשמעות כל הפוסקים ומה אעשה שצו"ה ראיתי שמזלזלים בצדיקות שלפני השחיטה ואין צדקין כל הי"צ בשלימות וה' הטוב יכפר עלינו שלמדנו קטגוריא על ישראל וח"ו לא על הרוב אני מדבר כו', עכ"ל הפרמ"ג.

(ח) וז"ל השלה"ק (בשער האותיות אות ק'), והנה החומרות מלד הדין הם אלו ראשית דבר דבר גדול מחמת צדיקת הסכין של שחיטה כתב רבינו יונה בשערי תשובה שלו והוצא צב"י בעור י"ד סוף סי' י"ח וז"ל ולמוכיחים ינעם העד צעם ויחברו בתורת השחיטה וצדקדוקיה ויצחרו להם שוחט ירא חטא כי עם רב מישראל תלוין עליו צמלות השחיטה הצדיקה, וגם אמנה ארז"ל רוב מזוין אלל השחיטה מומחין הן יש מקומות צלי משים ואין תוכחת מזויים שם רבים מן העם הנמצאים אלל שחיטה בלתי מומחין, וטוד ראינו במקלת שערורי כי רבים מהמומחים רחקו לצם מיראת חטא ואשר איננו ירא לבו לא יצין לרקדק לצדיקת הסכין כי לריך לכוון את לבו במאוד מאוד בצדיקתו הלא תראה כי יצדק אדם פעמים שלש ולא ירגיש בפגימה דקה לאחר כן ימצאנה כי הכין לבו באחרונה וצחינת חוש המישוש כי כוונת הלצ מלכד כי ישע גבר מצלי יראה בצדיקת הסימנים ויתר דרכים ולדדים עכ"ל. ואני הגבר מיום היותי לאיש נלעטתי על דבר זה מה שאוכלים צער מכל אשר יציאו מישוטי העיר ואגפיה אף כי נתמנה שם שוחט שקבלוהו צני הישוב ההוא מ"מ לפעמים מקבלין לשוחט מכל אשר בחרו אף שאינו מופלג בחסידות

ובאומנות יתירה ואף בעיר גדולה שהיא עיר ואם בישראל ראוי לכל ירא וחרד לדבר על לב האב צ"ד לחקור ולדרוש איך הוא הסכין של שוחט דמתא אף אם הוא ירא שמים כי נוסף על יראת שמים לריך אומנות יתירה ואני ראיתי אחד מן הפרושים האמתיים שלא אכל צשר אם לא כששחט הוא בעלמו והיה צא לעיר גדולה לאלקים המתנהגת בחסידות ובקדושה ודברו עמו חכמי העיר למה לא יאכל הצשר ששחט המומחה שלהם וזכנו לרוב הפלרתם לקח הסכין מן השוחט וצדק אותו ואמר להשוחט תאמר לי איך אתה מחזיק הסכין אמר השוחט הוא כשר אמר לו להשוחט צדוק אותו שנית וצדק אותו שנית ואמר שהוא כשר אחר כך הראה הוא לחכמים ואמר תראו שצכאן יש פגימה וכדבריו כן היה ותמחו חכמי העיר ראו עד היכן הדבר מגיע כי לריך להיות מופלג ביראת שמים ומופלג בהצנת הצדיקה ולא להנס היה המנהג של חכמי התלמוד לצדוק הסכין דוקא הם בעלמם ובכבודם ולא להאמין לשום טבח אף שהוא ירא שמים כי הרבה לריך ישוב הדעת ויראת שמים לצדיקת הסכין והנה כשזכני הש"י לצוא לירושלים ע"ה תוצ"צ ראה ראיתי הנהגת צדיקת הסכין צכאן באימה יתירה ובהראותו לחכמי העיר וכן המנהג בכל המלכות הזה ראו עיני ושמה לצי. עכ"ל השל"ה ק.

ט) ועיין בחידושי הרשב"א (חולין י' ע"ב) שכי' וז"ל ולענין עד אחד באיסורין קי"ל דעד אחד נאמן ולא אמרו להראות סכיני לחכם אלא משום כבודו של חכם ובשם הראב"ד ז"ל אעפ"י שלא אמרו להראות סכין לחכם אלא משום כבודו של חכם, כיון שיש חועלת גדולה בדבר שהרי צדיקת סכין לריכה דקדוק יתר ומי כהחכם ומי יודע להזהר אין ראוי לחכמים למחול על כבודם בדבר זה אשר לא כדת שאינם משגיחין על תקנת הדור וגם העם כלם ראשים וחכמים בעיניהם, מ"מ אחר שאין חכמים מקפידין על הדבר אין משמתין את העצה שאינו מראה סכיני לחכם אצל בדורות הראשונים אמרו האי טבח דלא סר סכיני לחכם משמתין לי' עכ"ל הרשב"א.

י) ומכל זה מובן היטיב תקנת הקהלות שתקנו שלא ישחוט א' לצד כ"א צא' עומד ע"ג וצדק סכיני הגם שהשוחטים היו מומחים ויראי ה' ביותר, אעפ"י כ צדק גדול כזה התלוי במשהו יכול להיות שהראשון לא ירגיש הפגימה וצא רעהו וימלאנה, והנה לטעם הזה אין שום נפק"מ בין שחיטת גסות ודקות, או שחיטת עופות, וכבר עמד ע"ז רבינו קוה"ק החת"ס זי"ע (בשו"ת חיו"ד סי' י"ג) שהי' מן הראוי להנהיג חומרא זו דב' שוחטים בין בגסות בין צדקות ובין בעופות, ולגודל חובת הקודש נשתק את לשונו הבור.

שלום וכ"ע ל"י הרב המאה"ג המופלג ומפורסם ערוגת הצשס גן הדסים
כש"ת מו"ה מרדכי צנעט כ"י אצ"ד ור"מ דק"ק שטאמפי יע"א.

אודות תקנות קהלתו מימי עולם להעמיד צ' שוחטים בצית המטבחים
לצדוק הסכין והריאה ע"י שיהם ופר"מ הוסיף שגם צבל צהמה
דקה יעמדו שני שוחטים כנ"ל וקבלו עליהם והחזיקו צמנהג הזה יותר מד'
שנים ועתה צאו צה פריצים וחללוהו ונפשו היפה צשאלתו אם הוא מנהג יפה
וגדר וסיג לתורה או אם אפשר לצעל המנהג הזה אחר אשר החלו לעשותו
ולקיימו.

הנה גוף המנהג ודאי מנהג ותיקון הוא הגם שמעיקור הדין עד אחד נאמן
צאוסורין ורוב המזוין אלל המלות מוחזקין ומומחים הם הגם
שצשחטה החמירו חז"ל שצריך להראות סכינו לחכם מ"מ צבר כ' הרא"ש פ"ק
דחולין דעכשוי שממנים אנשים ידועים על השחיטה להם מחלו חכמים צבודם
שיכול לשחוט צלי הראות סכינו לחכם על כל שחיטה ושחיטה מ"מ צבר כחצ
רצונו יונה ומציאו צ"י סי' י"ח ומהרש"ל ציש"ש פ"ק דחולין שעכ"פ לריך
השגחה גדולה על כל השוחטים הממונים האלו, ועכ"פ יהי' השגחת חכם
העיר עליו ושחתי' אימתו עליו ולהסיר סכינו לפניו זמן זמנים עוצא ואז ראוי
הממונה על השחיטה לשחוט צלי ראות סכינו על כל שחיטה ושחיטה
ולממונים כאלו מחלו חכמים על צבודם אלל זולת זה אין ראוי למחול ואם
צבוד חכמים מחול צבוד שמים מי ימחול.

ובכל זאת שהממונים נוהגים כנ"ל ראיתי צכל מקום שעצרתי צקהלות
גדולת מנהגים שונים כי בק"ק פפ"דמ תיקן מ"ו הפלאה ז"ל
אפי' שום עוף לא ישחוט בלי שנים בודקים הסכין לפני שחיטה
מיהת ומכ"ש בהמה בין גסה בין דקה ופה הק"ק החמירו רק צגסות
ולא צדקות ולא צעופות חוץ משחיטות כפרות צצין ר"ה ליה"כ ומ"מ אימת
חכמי העיר על השוחטים וצודקים ורגילים אנהו צ"ד תלתא לצוא פתאום
לצית המטבחים צין צמקום שחיטות הצהמה צין צמקום שחיטות העופות
ולצדוק סכיניהם ולחטט אחרי כל מעשיהם צאופן צצכל עת יהיו צגדיהם
לצנים וצכל זאת צכל ער"ח מחוייבים להראות סכיניהם לחכם ואמנם עיקר
הטעם שלא הנהיגו חומרא זו של צ' שוחטים גם צדקות נעלם ממני הגם
דמקרה הריאה וסרכות לא שכיחי צבו מ"מ לעיני צדיקות הסכין אין חילוק
צין דקות לצסות ואני הנחתיו להם מנהגם צזה.

וממילא יוצן מר כי אחריה שהנהיג גם צדקות כן יאושר כחו וחילו ואחר
שתיקן כן מתחילה לצני עירו וקבלוהו ופשע מנהגו כן כמה שנים

שוב אפי' צ"ד אחר אינו יכול לצטלו דה"ל כדבר שפשע איסורו בכל ישראל כיון שמתחילה לא התקין אלא לעירו ושם פשעה תקנה זו וכו' (כאן האריך רבינו בפלפול ובסוף התשובה סיים)

נמציינו למדין פר"מ דמילי דבני מאתיה עליו רמיא ומי יחוש חוץ ממנו ומסתמא בקעה מלא וגדר בה גדר כל זמן שלא צטל טעם לא הוא ולא אחר גדול ממנו יכול לצטל וכל העובר על תקנתו אחר התראה יש לדון אם לא יפסל משחיטה מכאן ולהבא כמשמעות השו"ה הרא"ש דמייחתי ש"ך י"ד סי' צ' סקל"ח ועל אקרו"ע ומנהיגי העיר נעורי קרתא שארית ישראל הקדושים מוטל לגדור ולעמוד בפרץ נגד הפורץ העולה וז"ל פסקי מהרא"י סי' קע"ד אשר דרשתי על ענין התקנה שתקנתם אשחקד צנופוי ובהסכמת המנהיג שיחזרו השוחטים הלכות שחיטה ולא נתקיים התקנה הריא דע לך שמכוער הדבר ויש עונש בדבר שרצים נימנים ומסכימים לדבר מזוה ולעשות גדר וסייג למנות ה' וחוזרים ומצטלים ע"י אהבה ושלוש או ע"י תגר וקגאת איש מרעהו וכו' אלא שסיים שהשוחטים ששחטו אחר שצטלו הקהל התקנה שחיטתן כשרה אע"פ שצטלוהו שלא כדין ומצוה מדבריו שאם שחטו קודם שצטלו התקנה שחיטתן פסולה והבא צנידון דין אין המתקן התקנה שהוא הרב מאר"י דאתר' חוזר מתקנתו וגם אין לו לחזור בו ואין שום צ"ד יכול לצטל דבריו כמ"ש לעיל וא"כ השוחט המצטל דבריו בצעות וגילוי פנים קרוב לומר ששחיטתו פסולה. ועם ה' אלה ישמעו ויאזינו כראוי לקהל עם קדושים מופלאים באנשים יאמנו כלשון התורה ויחזקו בדיקה ואך שלום ואמת יהי לפר"מ ולתורתו כחפני וחפץ א"י הדש"ת. פ"צ גגה ליום ד' ק' סיון תקפ"א לפ"ק. מש"הק סופר מפפד"מ.

יא) ומלשון החת"ם משמע דס"ל דלא רק על צדיקת הריאה העמידו צ' שובי"ם רק גם על צדיקת הסכין וכלל השו"ה מדבר רק מצדיקת הסכין ולא מצדיקת הריאה (חוץ בלשון השאלה שהזכיר גם צדיקת הריאה), והביא את לשון רבינו יונה והמהרש"ל והם מדברים שם מצדיקת הסכין ולא מצדיקת הריאה, ולכן כיון דצדיקת הסכין הרי אין חילוק בין בהמות לעופות, ומכש"כ בין גסות לדקות ע"כ קרא תמ"ה על שלא הנהיגו חומרא זו גם בצדקות.

יב) ועיין בספר דעת תורה סי' י"ח אות ל"ח שכ' וז"ל ומלאתי בקונטרס ז"א ממנהגי ארץ המערב שנדפס בספר זל"א מהשו"צ מלוונדן דף נ"ז אות פ"ו וז"ל תקנת קדמונינו וכו' בגזרת נח"ש שתצדוק הסכין עם עוד אדם א' בחוש המישוש ובל"ז אין להתיר לעולם וכו' וזכר יודע דעיקר השחיטה והעריפות הוא הסכין ומקרא מלא הוא גורו לכם מפני חרב וכו'

עכ"ל ואף שהתקנה לא נתפשטה במדינתנו מ"מ בודאי יש ציד רב הטור
 להחמיר בעירו כפי ראות עיניו וזפרט בזכ"ז שרבו המתפרלים וע"י צו"ת
 טוטו"ד מ"ג סי' ל"ה שפסק להעביר שו"ב עבור שאינו רוצה
 להראות סכינו להשו"ב השני כי מי שהוא יר"ש אדרבא רוצה
 להראות סכינו להנצל ממשגה וטובים השנים מן האחד, וכיון
 שזה א"ר להראותו איכא ריעותא גדולה וראוי להעבירו ע"ש.
 ולפעמים הוא ע"י חסרון אומנתו ירא להראותו ותרתי איתנייחו חסרון
 אומנות וחסרון יר"ש ועמש"ל סי' א' סוס"ק נ"ט צ"ש תשו' צ"ח ד"ש ציד
 הרב לאסור את המותר למיגדר מילתא דאיסורא כיון שקבלוהו הקהל עליהם
 להשגיח בדברים אלו ע"ש ובלעד שיכוין לש"ש ולא לשם קנתור וכדומה (וע"י
 בדמש"א פ"צ דחולין סי' ז' דאם שוחט בחץ וכדומה שהוא מילתא דתמוה גם
 בזכ"ז לריך להראות סכינו לחכם. וא"כ ה"ה לכל כיול"א צ"ח) והעיד לפני
 רב א' שראה קלף ישן ועליו חתומים מאה רבנים ובראשם הב"י
 ז"ל שתקנו שיבדקו תמיד שני שו"ב את הסכין וגם הריאה
 ופורץ גדר ישכנו נחש, עכ"ל הדע"ת.

(ג) ובשו"ת דברי חיים (ח"א חיו"ד סי' י"ב) כי צענין שו"צ שקיבל ט"ע
 שלא לשחוט יחיד, שאינו מועיל לו לומר טענת אונס הייתי
 וז"ל וגם לומר אונס אני אינו נאמן צ"ד דמאי אונס ואתו אנסוהו דדבר שלא
 כדת הלא כן המנהג כמעט בכל תפוצות ישראל ששני שוחטים אין
 שוחט אחד בלתי חברו שרואה סכינו וכן הצדיקה אינו עושה בלעדי חברו וכן
 מנהגינו פה הגם שת"ל השו"צ המה מומחים ויראי השם אינם שוחטים רק
 בצירוף שניהם ויותר החמירו עליהם שאם א' ערוד באיזה ענין לריך א' א'
 מהצו"ד לילך עמו לבית השחיטה, וא"כ מאי טענת אונס אית לי למיטען,
 עכ"ל.

(ד) ועיי'ן דרכי תשובה (סי' א' ס"ק ע"ד) כי וז"ל: א) ועיין צו"ת קול
 אליהו ח"א חיו"ד סי' א' דף כ"ג ע"א שכ' דהמנהג בירושלים
 ובקושט"א מחקנות המהרי"ע ז"ל למנות משגיחים על השוחטים עיי"ש. (ב)
 וע"י צ"ח רוח חיים הספרדי סי' זה אות ד' שכ' שכן הוא המנהג באיזמיר
 ואגפי' עיי"ש. (ג) וע' צ"ח תורת זבח הספרדי (להרב מהרד"א ז"ל מאיזמיר)
 מערכת אות צ' סי' ה' סעי' ז' מ"ש בזה וכ' דהחיוז מוטל על רבני הדור
 לשלוח להביא לכל השוחטים היושבים בגליל שלהם לבדוקם או לשלוח גב"ר
 דמהימנא מומחה לבדוקם וכמ"ש צו"ת מהר"י ווי"ל סי' ג' ועל האחרים
 שלחתי גב"ר דמהימן לי שיבדוק השוחטים והבדוקים עיי"ש. (ד) וע' צפרי
 תבואה סי' ל"ט סעי' קכ"ט שכ' דכרוב קהלות ממנין ת"ח ויר"ש להשגיח על

בדיקת הסכין והריאה שיהא נעשה ע"ל הכשר עיי"ש. ה) ועי' צס' מעשה רב ממנהגו הגר"א ז"ל סעי' ז' שכי שאמר הגר"א ז"ל שמוטב לאכול מאכלי חלב בשבת מלאכול מבהמה שנשחטה בלי משגיח עע"ג עיי"ש. ו) וע' בהנהגות הגאון מהרש"ק שצס' תורת זבח אות א' שמזהיר שימנו להם הקהילה רואה נאמן ת"ח ומופלג וירא חלקים לעמוד על דעתו להיות גודר גדר ועומד צפרץ ויראה שיהא הכל על נכון ואם לא ימלאו איש ת"ח שיהא ראוי לזה יקבלו איזה שו"צ מפורסם ציראה שיהא לנאמן רואה וזה הוא יותר טוב כי הוא מצין ביותר כדת מה לעשות ותשלומי זה הרואה לא יבי' מן הפריעקט"ר רק מן הקהילה לכל יהא עליו מורה צדק ודס עיי"ש, עכ"ל הדר"ת.

טו) ובספר יד אפרים (צקונטרס יפה לבדיקה אוח ו') כ' וז"ל: צרוצ קבלות נהגו למנות שני שוחטין או שלשה ויותר אם העיר רצתי עם ולריכים לצטר הרבה דצר יוס ציומו שלא תכבד העבודה על השוחטים וצניקל יצוא לידי מכשול צהפזס לשחוט ולצדוק צשעה הצריכה לכך, ומ"מ אף צעירות צינוניות נמנין שנים ומוזהרים ממנהיגי העיר וחכמיה שלא ישחוט האחד שלא בפני חבירו כדי שיהי' כ"א מושגח מחבירו בבדיקת הסכין והסימנים והריאה שיהי' נעשה הכל בהכשר אף שמעיקר הדין אין לריך לכך שאף אחד נאמן מ"מ עושים כן שיהי' הכל מתוקן צהכשר ויתרון כאשר נמלא כמה פעמים שעי"ז נמלטו ממכשול וצפרע שעל הרוב אין שניהם שוין צחכמה וצאומנות ואיש את רעהו יעזרו והוא נכון מאוד וקורא אני עליהם יעמדו יחדיו ועוצים השנים מן האחד, עכ"ל.

טז) ובשו"ת הרי צשמים (מהדו"ת סי' קצ"ה) רולה לקסיר תלונת החת"ס (לעיל צאות י') על שלא הנהיגו צקהלתו חומרא זו של צ' שוחטים צדקות, וכ' שס דצאמת נראין הצברים שיסוד תקנה זו לא היחה משום חשש נאמנות (ואז פסולים שני קרוצים לענין זה) אפס כדי שאם יקרה להם ספק צעריפות שחדמן צריאה ישאו ויתנו שניהם צזה ומתוך כך תחצבר ההוראה לאמתתה, וממילא י"ל דלענין בדיקת הסכין מאחר דאנו מעריפין כל פגימה כ"ש אפי' דקה מן הדקה ולא שכיה שיקרה צו ענין שיש להסתפק צו שיהי' לריך צחינת השכל ושיקול הדעת ולית צזה אלא חשש שיהי' פגס צסכין ויעלים עיניו ממנו צזדון לצצו וכיון שמעיקר הדין עד א' נאמן צאיסורין ורוב המצויין אלל שחיעה מומחין הן הנחנו הדבר על ד"ת וסמכין על הימנותא דילי', משא"כ צצהמות גסות דמצוי טובא ספיקות צהריאה צסורכות ושאר עריפות דשכיחי צהריאה, וענין שלריך הכרעה ושיקול הדעת

אף אם יהי השו"צ צקי בהלכות האלה ככ"ז האדם עלול לשגיאה ולטעות
 בדמיונות וכשהוא ביחידי יוכל להכשל על נקלה מצלי דעת, משא"כ בשנים
 שמחדדין זל"ז בהלכה מתוך הויכוח יולאו הדין לאורה ברור כשמלה. לפי"ז
 כיון שכן דמתורת ריבוי דעות קאחינן עלה ה"ה אז וצנו חשוצים כשנים לעיני
 זה, ומסיים שם אמנם ככ"ז היכי דאפשר לקבל שו"צ זר שלא יהי קרוצ
 להשו"צ הישן צוודאי עדיף, ואחרי אשר רלון כ"ת לספה אל הכהונה הזאת
 שו"צ אחר אשר איננו קרוצ לו יישר כחו וחילו, וחלילה לאנשי קהלתו לעמוד
 מנגדו בדבר הזה כי צאמת יש חששות הרבה צאצ וצנו המשמשים צכהונת
 השו"צ צעיר אחת וכבר הורה זקן הגאון רש"ק מצראדי ז"ל דלא ישחטו אז
 וצנו כא' צעיר אחת ע"כ תו"ד.

(יז) **והנה** גם צעל הרי צשמים, מיפשט פשיעה ל"י לזק תקנה זו שלא
 ישחטו צגסות רק צ' שוחטים א' עו"ג הצ ורק ס"ל דעוקר
 הטעם הוא משום צדיקה הריאה ולא משום צדיקה הסנין, ואמנם אחת
 הראית לדעת מכל הג"ל צצאמת עיקר התקנה היתה גם ע" צדיקה הסנין
 (מלצד צדיקה הריאה) וכדמשמע מלשון השמ"ח, והפרמ"ג, והשלח"ק,
 והחת"ס, שכולם דיצרו מגודל המכשול בצדיקה הסנין, וצאמת גם מ"ש
 שצצדיקה הסנין לא שכיח שיקרה צו ענין שיסתפק צו שיהי לריך צחינת
 השכל ושיקול הדעת, אינו מוצן, והרי עוצרת מהרש"ל הג"ל לפינוי שקולם
 צעקו שאין זה פגימה, ונחצבר שטעו, ועיין פלתי (סי' י"ח) שהאריך וזה
 שצזה"ז אין ההרגשה שזה לכל אדם עי"ש ומי לנו גדול מצרותינו הקדושים
 ר"ת ורש"י זי"ע המוצא צדעת תורה (סי' י"ח אות ד') וז"ל מצאתי צספר
 הישר לר"ת סי' ת"ז וז"ל מטעם צא לידי שצדקתי והשחזתי הסנין יפה ולאחר
 שחיטת התרנגול צדקתי בצפורן ולא היתה חוגרת צה והי' לצי מגמגם עד
 שהללתי צשמש לנגד עיני ונראה לי שם פגימה והראיתיו לרצי (הוא רש"י ז"ל)
 וצדק וחזר וצדק וא"ל ודאי פגימה היא זו וערפה עכ"ל פוק חזי גצורת
 רצותינו מאורי התורה שדייק ר"ת צלישני' שצדק וחזר וצדק, ור"ת צעלמו לא
 סמך על עצמו שהרי צדק הסנין יפה לפני השחיטה וגם לאחר השחיטה ולא
 היתה חוגרת צה לפורן ולא נח דעתו עד שהלץ צשמש ולצסוף שאל את רש"י
 והעריפה, ומה נענה חן צעמיוחן, וממילא שאף אם יהיבנא ל"י שטעם
 החומרא צהעמדת צ' שוחטים אינו מחשש נאמנות רק שמא יקרה להם ספק
 ושאלה, אעפ"כ אין עדיין צזה די להסיר חלונת מרן החת"ס.

(יח) **ובעצם** מה שהכריע צתשו' הרי צשמים דלאו מטעם נאמנות קאחינן
 עלה, יש לעיין צזה דצאמת הגם שצנידון השאלה שדן שם
 ההרי צשמים נ' שלא הי' שם שאלת נאמנות שכל השאלה שם הי' רק שהיות

שצטירו יש תקנה מקדם קדמתה שיבי' שני שו"צ צבית המטבחים וכעת א'
 מהשנים של"ח ורול"ה השו"צ השני להעמיד בנו בחזקת השו"צ הנפטר ויהיו
 הוא ובנו שני שו"צ בק', וחשש השואל שאינם יולאים ידי חובת התקנה שיהיו
 שני שוחטים בזה עיי"ש, וגי' שבין האב ובין הבן היו נאמנים ומפורסמים
 בכשרותם, אעפ"כ האריך אפשר להחליט שכלל המקומות שהנהיגו תקנה זו
 לא היתה מטעם נאמנות, ואדרבה המעיין בספרי שו"ת יראה בהדיא שדנו גם
 מטעם נאמנות ולדוגמא בעלמא עיין בשו"ת טוב טעם ודעת (מהדו"ת
 תשובה קט"ו) שכי' שם בסו"ד וז"ל עכ"פ ראוי שיבי' צטיר שני שו"צ כי מי
 ראה שיבי' צטיר שוחט אחד בכל המקומות אפילו בעיר שיש בה עשרה
 בעלי בתים הוי בזמנינו ב' שוחטים כי לפי פרצת הדור והעזות
 ודאי ראוי להיות כן וזה תלוי לפי ערך הזמן, או עכ"פ שיעשה רואה אחד
 שטומד ע"ג וכל מה שיבי' ריעותא אפילו כ"ד יעשה שאלת חכם ואם לאו הוא
 טריפה והשמרו בנפשותיכם לבלתי להתגאל ח"ו צטריפות ואם לא תשמעו לי
 דעו הטאתכם אשר ימלא אתכם ואם לא תהיו נכוין צפושרין סופכם להיות
 נכוין צחמי חמין ושומע לענה חכם שמעו ותחי נפשכם עכ"ל. הרי לך בהדיא
 שכתב הטעם על תקנה זו שהוא מטעם פירלת הדור והעזות והיינו מטעם
 נאמנות, ובהנה רבות.

(ע) **ואמנם** צאמת אי מטעם נאמנות קא אחינן עלה הרי קוי"ל (ציו"ד
 סי' קכ"ז, ועוד) דעד אי' נאמן באיסורין, והגם דהיכא
 דאיתחזק איסורא אינו נאמן, מ"מ צדבר שצידו או שהי' עכ"פ צידו נאמן
 (ועיין תוס' גיטין ז' ע"ג ד"ה ע"א נאמן באיסורין ובראשונים שם, והדברים
 עתיקים) ולמה צאמת נחמיר עלי' לומר שצדיקת הסכין וצדיקת הריאה
 אינו נאמן, ותו שהרי ע"כ אי חיישין על נאמנות נוחש על שהי' דרסה וע"ז
 אינו מוטיל עומד ע"ג (עיין סוגיא דריש חולין ג' ע"א וע"צ ברש"י ובתוס'
 שם), וע"כ דסמכינן על נאמנותן ועל רוב מזוין אלל שחיטה מומחין הן וחזקה
 דלא שציק היתירא ואכיל איסורא וא"כ גם על צדיקות הסכין והריאה נסמוך
 עליו.

(כ) **ואעפ"כ** כד נדייק בלשון הפוסקים נ' בהדיא שס"ל דהגם דעל שאר
 הלכות שחיטה סמכינן על נאמנות דעד אי' אעפ"כ צדיקות
 הסכין והריאה דעריחא מילתא טפי החמירו טפי, ויש להביא סמוכים לזה
 ולהסביר טעמא דמילתא מהא דקוי"ל (ציו"ד סי' קכ"ז סעי' ג') דאשה
 נאמנת צדבר איסור לומר תקנתיו (והוא מהר"ן בקידושין פ' האומר וריש
 חולין) ואעפ"כ קוי"ל כמו שכתבו תוס' בריש פסחים (ד' ע"ג) דצדבר שיש
 בו עירחא אין הנשים נאמנות דנשים עלגיות הן, ועיין בש"ך שם שכי' וכן

קיצלתי שאין הנשים נאמנות על ניקור האחריים כי אין לך מילתא דטריחא יותר ממנו ומפני עללותם לא יפשטו כ"כ עיי"ש. הגם שבמקום דאשה נאמנת, מדאורייתא נאמנת כמו ע"א דעלמא וכמו שהאריך בזה בספר יין המשמה שם, וכמו"כ מובן סברא זו בצדיקת הסכין והריאה, דכיון דטריחא מילתא עפי החמירו שלא יהי נאמן ע"א הגם שבשאר הלכות דלובא טריחא האמינוהו.

כא) ועוד יש להוסיף נוסף לחלק בין הנאמנות על צדיקת הסכין והריאה, להנאמנות על שאר הלכות שחיטה, עפ"י מה שכתב הרמ"א שם (בסי' קכ"ז סעיף ג') דהא דאשה נאמנת הוא דוקא בודאי איסור כגון ניקור בשר וכדומה לו אבל בספק שמא אין כאן איסור כגון שלריכה לברר גויס טמאים מטהורים, או איסור שיש בו לדדים להקל אין אשה נאמנת דאשה דעתה קלה להקל, עיי"ש. וסברא זו מלינו גם בחנשים לענין תשובה על כשלוך בחטא, וכדפסק הרמ"א בא"ח (סי' תר"ג) דספק עבירה אריך יותר תשובה מעבירה וודאי כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע ולכן קרבן אשם תלוי הולך להיות יותר ציוקר מחטאת עיי"ש והטעם שאינו מתחרט על ספק עבירה כ"כ לפי שמורה לעלמו היתר שלא חטא כ"כ, וממילא לפי מאי דאסיקנא לעיל שבצדיקת הסכין מלוי ושכיח שכולם לא ירגישו הפגימה וגם הוא בעלמו לא ירגיש כלום ולכסוף כשיצדוק ביישוב הדעת מרובה יחזרר שיש פגימה וכעובדת המהרש"ל, ורש"י ור"ח הנ"ל, ועכ"פ יש מקום ציותר שהשוחט יקיל בעלמו כשאינו מרגיש הפגימה שבודאי אין כאן פגימה ויורה היתר לעלמו לשחוט בסכין זה ע"כ החמירו חז"ל כאן יותר והלריכו שני עדים דהיינו שא' יעמוד ע"ג השני ושניהם ביחד יצדקו הסכינים, וכמו"כ לענין צדיקת הריאה שצריך הרבה ישוב הדעת והרבה פעמים ינטה להקל החמירו שיהיו שנים ועפ"י שנים עדים יקום דבר.

כב) ולפי הנ"ל לכאורה אינו מועיל אם א' יצדוק הסכין ויתנהו להשוחט שישחוט בלי צדיקת הסכין כלל רק צעיון שיתחזק הסכין עפ"י שניהם ממש וכמו"כ בצדיקת הריאה יעיינו שניהם ביחד על כל מה שיש לענין ורק בצירוף שניהם יוכשר.

כג) ועכ"פ יהי מאיזה טעם שיהי הרי שלך לפניך שתקנה זו יש לה יסוד גדול וחזק, אפילו כשהשוחטים י"ש ציותר ומפורסמים בחזקת כשרותם ובאומנתם, וכעדות הפוסקים הנ"ל שכן הי' נהוג כמעט בכל תפלות ישראל, והא דלא חש רבינו החת"ם זי"ע למחות בעירו ולחקן תקנה זו גם צדקות ובעופות, כי לפי שידע בהשוחטים דעירו דמהימני לי' כבי תרי והיו מוחזקים עפי ככשרותם, וגם הי' אימת רבם עליהם דחיר בהשגחה גדולה,

והיו רגילים לצוא פתאום לבית המטבחים וכו' כמו שהעיד בעלמו בתשובתו
 שם, וע"כ כיון שמעיקרא לא תיקנו תקנה זו רק בצרהמות, הקיל להם מטעם
 הצו דלא להוסיף עלה, שדע שצעירו לרוב השגחתו הוא רק חומרא בעלמא,
 ואעפ"כ בצרהמות לא סמכו על לירוף כל טעמים אלו והלרובו שיהיו צ'
 שוחטים דוקא, וצפאר המקומות שלא היו צרור כ"כ טיב ההשגחה
 ושהשוחטים נאמנים כפי תרי ממש החמיר החת"ם לקיים תקנה זו גם בדקות
 וגם בעופות וכמו שכ' בתשובתו שם ששוחט המצטל תקנה זו בעזות וגילוי
 פנים קרוב לומר ששחיטתו פסולה.

(נד) והנה צמח שהבאנו לעיל (צאות ג') ד' התניא דצוה"ז לריך להיות
 השוחט י"ש יותר מצוימי חכמי הש"ס, ולכאורה אינו מוזן כ"כ
 שנתח דברך לשיעורין י"ש קלת או י"ש צוותר, ומהו הגדר צוה. ונ' דהיינו
 שיהי' מוחזק צוודאי וצרור לנו שהוא נאמן כפי תרי ממש ושהשוחט הזה הי'
 נאמן אללו כ"כ עד כדי להלוות לו ממון בלי עדים (ועיין בספכ"ק שהרעישו
 ע"ז שכ"א מצני ישראל הכשרים ואפי' קטני הערך אם יאמרו אליו שיתן כל
 הונו או יגעל נפשו בצנלה ח"ו יתן כל אשר לו כדי להגלל מאיסור צוילה, וצאם
 יפנה אליו א' מהמוכרים אלו ללות ממנו אפי' סכום קטן לא יאמין לו כ"א
 דרשישה וחקירה וערבות הגונה ועל כשרות אשר כל הונו לא ישרה אליו (כמו
 שהודה בעלמו) ונתן לו נאמנות בלי דרישה וחקירה כלל, ועיין בספכ"ק דברי
 יואל ח"א פ' תולדות עמוד תרכ"ג שהאריך צוה כ"ק אדמו"ר שליט"א וסיים
 שכל זה מתחבולות השטן שמתגבר מאוד באחרית הימים) ורק אז מחלו להם
 חכמים כבודם, ואעפ"כ עוצים השניים מן האחד וכנ"ל, משא"כ בצאיונו ידוע
 ומוחזק לנו כולו האי רק כסתם אנשים כשרים שיש להם חזקת כשרות להם
 לא מחלו חכמים כלל על כבודם וחייבים מדינא להראות סכינים על כל שחיטה
 ושחיטה.

(כה) עו"ד י"ל טעם ושורש למנהג ותקנה זו שלא ישחט שו"צ א' לצדו,
 והוא בשנקדים שיטת הר"א ממיץ המוצא במדכי ריש חולין
 (וצהג"א שם) וז"ל תימה איך איש אחד נאמן על השחיטה הא אמרינן
 ציבמות פרק האשה רבה דהיכא דאיתחזק איסורא עד אחד לא מהימן, ועוד
 מאחר שנשחט כבר לאו בידו מיקרי ומ"ש מההוא דהתקין וי"ל כדפי' רא"ס
 הא דאמר עד אחד אינו נאמן היכא דאיתחזק איסורא היינו דוקא באנשים
 ריקים דומיא דשנים שהאמינה תורה כמו שהן וצבהיא אמרינן עד אחד אינו
 נאמן אבל בעד אחד מהימן וכשר סמכינן עלי' ואפילו אשה כדאמרינן פרק בא
 סימן ר' ישמעאל מוסר לאמו ור' יודא ור' יוסי לא פליגי אלא צפאר נשים
 שאינם מן הרוב אבל צאמו של ר' ישמעאל מודו ולהכי נמי סמכינן בשחיטה

ובכהן המקריב ובעצילת נדה שאינם יודעים אלא מפי אחרים בכלהו סמכין
 אחד אחד, כללו של דבר כל שהוא בחזקת איסור מן התורה אין קטן נאמן ולא
 אשה ולא גדול דלא מהימן כבי תרי וכו' עיי"ש. והנה הפנ"י בריש מס' חולין
 הרבה לתמוה על הר"א ממיץ דהא מקרא דלא יקום ע"א בלוי לכל עון ולכל
 הטאת ילפי' דע"א אינו נאמן לאיסור וכש"כ להחיר בחזקת איסורא אי"כ
 מילתא דפשיטא הוא שאין סברה לחלק בין סתם אנשים ובין כשרים ומומחין
 דמקרא מלא דיבר הכתוב, ואח"ל דסובר הרא"ם דמה"ת נאמן אף בחזקת
 איסורא ורק מדרבנן החמירו אפילו הכי סברה דחוקה מאוד לחלק בענין זה
 בין סתם אנשים לאנשים כשרים כיון שדבר כזה לא מלינו לו שום שוש
 בסוגיות הש"ס ומאן פליג, ועוד דאיך אמרי' בישראל מומר דבדק סכין וניתן
 לו כיון דאין לך רשע גדול מזה האיך נאמן לו בעיקר השחיטה ששחט כהגון,
 עכ"ל הפנ"י.

(כו) והנה באמת כן הוא שיטת הרבה ראשונים דמה"ת נאמן אף
 בחזקת איסורא ורק מדרבנן אינו נאמן (עיי' בש"ך סי' קכ"ז
 ס"ק ע"י) ויכול להיות שגם רא"מ יסבור כן רק דקשה קושית הפנ"י שלא
 מלינו שורש בסוגיות הש"ס לחלק בין סתם אנשים לאנשים כשרים, ושמעתי
 מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (מסאטמר) שתי על קושיא זו (ואח"כ היא לו
 נדפס"ה צהידושי סוגיות סוגיא דע"א נאמן באיסורין אות י"ד) וז"ל:
 והנראה לי בענין זה להביא מקור לסברת הר"א ממיץ לחלק בין ריקים ופוחזין
 לכשרים, ודלא כמ"ש הפנ"י הנ"ל דסברה דחוקה מאוד הוא לחלק בין האנשים
 ולא מלינו לו שום שורש בסוגיות הש"ס, וגם מקור לסברת הרמב"ן (ביצמות
 פ"ח). לחלק בין נוגע הדבר גם להעד או לא, דבמס' ע"ז (דף ל"ט ע"ב)
 אמרי' ת"ר אין לוקחין צבוריא יין מוריים חלב וכו' אלא מן המומחה וכולן
 אם נתארח אלל צעה"צ מותר, ופרש"י שחטוונים שצבוריא חשידי דלא קפדי
 אלפני עור לא תחן מכשול ומצני לישראל דברים שלקחו מן העכו"ם, מיהו
 אינהו גופייהו לא אכלי איסורא, הלכך אם נתארח אללו מותר לאכול טמו
 עכ"ל, והרמב"ם (צפ"א מה' מ"א הכ"ה) העתיק להך דינא שכח בזמן
 שהיתה א"י כולה לישראל היו לוקחין היין מכל אדם מישראל ואין חוששין לו,
 ובחול"ל לא היו לוקחין אלא מאדם שהחזק בכשרות, ובזה"ל אין לוקחין בכל
 מקום אלא מאדם שהחזק בכשרות, והמתארח אלל צעה"צ בכל מקום ובכל
 זמן הרי זה מותר וא"ל לשאול עליו אע"פ שאינו מכירו אלא יודע שהוא יהודי
 בלבד, וביאר הכ"מ דשיטת הרמב"ם הוא דמה שאמרו אין לוקחין צבוריא
 הכונה כל חול"ל לאפקוי א"י, דבא"י בזמן שהי' כולה לישראל אז הוחזקו הכל
 להיות כשרים משא"כ כל חול"ל שאינו תחת ממשלת ישראל אסור לקנות מסתם

בני"א רק מן המוחזק לנו בכשרות, דסתם בני"א אינם בחזקת כשרות, והראב"ד
 בהשגות חולק ע"ז וסובר דסתם בני אדם בחזקת כשרות הן וכל חו"ל מותר
 לקנות מסתם יהודי ורק בסוריא אמרו שאין לוקחין מפני שבסוריא היו
 חשודים על הדבר אבל בשאר מקומות שאין חשודין לא חיישינן מסתמא.

הרי מפורש שיטת הרמב"ם דסתם בני אדם בחו"ל אינם בחזקת כשרות ואין
 נאמנים על דברים שמוכרים לאחרים לומר שכשרים הם א"כ אוכל
 הוא בעלמו ממנו אז נאמן דלגבי עלמו לא עביד איסורא, ורק בא"י בזמן
 הבית שהיתה תחת ממשלת ישראל אז ה"י חזקת כשרות בסתם בני אדם אבל
 אחר החרבן פסקה החזקה אף בא"י, וכ"כ שם בפ"ה אין לוקחין בשר מכל
 טבח אלא אם ה"י אדם כשר ומוחזק בכשרות דר"א בחו"ל אבל בא"י בזמן
 שכולה לישראל לוקחין מכל אדם, ומקורו ג"כ מגמ' ה"ל דמס' ע"ז, וכ"כ עוד
 שם בפ"ג דאין לקנות גבינה וחתיכות דג אלא מישראל שהוחזק בכשרות ובא"י
 כשהיתה לישראל לוקחין מכל ישראל שבה, והמחבר צו"ד (סו"ס ס"ה סו"ד)
 העתיק להלכה דברי הרמב"ם גבי טבח דבע"י דוקא מוחזק בכשרות, ובסו"י
 קי"ט ס"א משמע שיטת המחבר דסתם אדם ג"כ בחזקת כשרות זולת כשחשיד
 הוא לזה, והרמ"א העתיק שיטת הרמב"ם דסתם אדם שאין מכירין אותו אינו
 נאמן א"כ מכירין אותו למוחזק בכשרות, והש"ך סק"א הקשה על המחבר
 למה בסו"י ס"ה פוסק כהרמב"ם הא סותר עלמו לסו"י קי"ט וכן קשה על
 הטור, ותי' דדעת הע"ז להחמיר בטבח משום דדיני שחיטה מרוצים ובקל הוא
 יכול לעשות שה"י או דרסה או שאר דברים הפוסלים לכך סתם אדם אינו
 נאמן.

הרי לנו מקור נאמן מן הש"ס לסברת הר"א ממוין לחלק בין סתם בני אדם
 שאינם בחזקת כשרות וחשודים להאכיל לאחרים דבר איסור וצין אדם
 המוחזק לפנינו בכשרות שאינו נחמד להאכיל איסור, וגם לסברת הרמב"ן יש
 מקור מכאן דהרי אף אותם שחשודים להאכיל איסור לאחרים מ"מ אם נוגע
 גם לעלמו שגם הוא בעלמו אוכל ממנו אז נאמן אף להאכיל אחרים ממה
 שהוא אוכל וזהו כסברת הרמב"ן דמנדה א"א למילף לעלמא דשאני התם
 דכיון דנוגע הדבר לעלמה נאמנת אף לגבי אחרים אבל בע"א שאינו נוגע
 להעד גופי' אפ"ל דאינו נאמן, ע"כ.

(כז) **ועכ"פ** עדיין קו' השני' של הפני' במקומה עומדת דאין אמרין
 בישראל מומר דבדוק סכין ונותן לו כיון דאין לך רשע גדול
 מזה האיד נאמין לו בעיקר השחיטה ששחט כהוגן, ואדרבה הלא בסתם
 אנשים ג"כ לא מהימנין להו ומכש"כ צמומר.

כח) ואמנם נוכל לומר, והנה באמת הך מומר איירי צמומר לחיאצון דלא שציק היתירא ואכיל איסורא, ולכן צמידי דלית צי עירחא כלל שפיר מהני הך חזקה, דהרי מדאורייתא נאמן שפיר כל עד אפילו באיתחזק איסורא, ואמנם ס"ל לר"א ממיין דסוכ"ס האי מומר וכמו"כ שאר עד א' סתם דלא מהימן לן כצי תרי דינו כאשה, דצמידי דעריחא מילתא עפי כגון בצדיקת הסכין אינו נאמן כמו אשה בצדיקת חמץ, וכמו"כ בדבר שיוכל להורות היתר שיש בו רק ספק איסור בכל אלו אינו נאמן, וס"ל לר"א ממיין דהא דגזרו רבנן צמידי דאיתחזיק איסורא דע"א אינו נאמן היינו צמידי דעירחא דלא שייך חזקה דלא שציק היתירא ואכל איסורא, וע"ז הקשה איך נאמן השוחט על צדיקת הסכין וכדומה והלא ככה"ג בדעריחא מילתא אין ע"א נאמן וע"ז תי' דזהו דוקא באנשים ריקים (וה"ה לסתם אנשים וכדמוכח מלשוננו) אבל כשאר דמהימן לן כצי תרי שפיר מאמינים לו ואפילו אשה אם נאמנת כצי תרי אפשר לסמוך עלי'. ומיושב קו' הפנ"י דכשצדק סכין וגו' וכן לו הגם שהוא מומר לחיאצון נאמן מטעם חזקה דלא שציק היתירא.

כט) ועכ"פ יולא לנו מזה שלשיטת הר"א ממיין יש חילוק בין סתם ע"א לע"א הנאמן לנו כצי תרי ממש, ולשיטת הרמב"ם (שפסק הרמ"א כותי' כג"ל) סתם אדם בחו"ל אינו בחזקת כשרות אפילו סתם חזקת כשרות, והרי דבחו"ל (ובזה"ל גם בא"י) נחתינן דרגא, וממילא דמסתבר דאין לנו לומר על שוחט המסור לרבים דנאמן כצי תרי דצוה"ז ששכיח פירלות ללטרך לחוש אולי אין תוכו כצרו ואין נאמן כצי תרי ממש (ועכ"פ בסתם כשרק מוחזק ל"ש ציורת), ולפ"ז יוצן שפיר צטוד אופן התקנה שהנהיגו הקהלות שלא לשחוט רק כשא' עומד ע"ג לחוש גם לשיטת הר"א ממיין דהיבא דאין נאמן כצי תרי ממש אין ע"א נאמן בדבר שאין צידו, והגם דלא קיי"ל כר"א ממיין רק כהתוס' דסגי צשהי' פעם א' צידו, אעפ"כ לגודל הזהירות הנלרך בסכין החמירו לחוש לשיטתו, וי"ל עוד יותר צזה והוא הנראה נכון גם בלא כל הג"ל, שאפילו לדין דלא קיי"ל כר"א ממיין אעפ"כ כיון שכל מה שמחלו חכמים על כצודם הוא רק ל"ש ציותר (וכשיטת התניא) וצוארנו דהיינו דנאמן כצי תרי ורק אז מועיל לנו חזקת כשרותו צתורת עד א' שנאמן להוליא הבהמה מחזקת איסור שהיתה עד עתה, והשתא כיון דלהרמב"ם אין לנו צזה"ז חזקת כשרות וכג"ל דכיון דנחתינן דרגא חיישינן גם על הנאמן כצי תרי אולי אין תוכו כצרו והוא רק כשאר אדם כשר אבל לא ל"ש ציותר (כהתניא), ע"כ החמירו והלרכו גם לדין דליבוי צ' שו"צ, ובמקומות שהקילו צזה מן הסתם ידעו צצירור גמור שתוכס כצרם ולא הי' שייך חשש זה.

(ב) והנה עד עכשיו דיברנו מאופן השחיטה שהי' נהוג בכל הדורות שהי'
 שחיטה מחונה ומעוטה ולפעמים רק אחיזה בהמות לשבוע וגם
 אימת הרצ על השוחט היתה צמדה מרובה, ואמנם במקומות שהנהיגו מחדש
 שחיטה מהירה ומרובה ולפעמים הולך כל השחיטה על אופן חדש לגמרי
 באופנים אשר לא שטרום אבותינו עם סיסטעמ"ען משלהם, יש לחוש ולומר
 שעפ"י הלכה אסור לאכול משחיטה שוחט א' בלי עומד ע"ג על כל
 השחיטה ממש מתחלת בדיקת הסכין עד אחרי כל השחיטה, בין בגסות ובין
 בדקות ועופות (מלבד שאר החששות הגדולות שיש בשחיטה מהירה כזו
 כידוע, ועי"ע בשו"ת "מנוחת אשר" חיו"ד ואכ"מ, ואי"ה יבואר במק"א),
 והמקור לזה חידוש בשו"ת דברי מלכיאל (חלק ה' סי' רס"ה) שנשאל ע"ד
 שצעיר א' הי' להם שני שו"צ, וזה כמה שנים הלכו שניהם יחד לבית
 המטבחים ושחטו וצדקו יחד, ועתה חפץ שו"צ לחדש שילך רק אחד לבית
 המטבחים שבוע אחד, והשני ילך שבוע אחד, וכן יחליפו תדיר משמרוחם כדי
 שינוח כ"א שבוע אחד, והשיב וז"ל:

הנה בעיקר הדין קי"ל צ"י קכ"ז ס"ג שע"א אין נאמן היבא דאתחזק
 איסורא, וכבר נתקשו הפוסקים למה נאמן שו"צ אחד הא אתחזק
 איסורא. והתוס' כתבו בגיטין (דף ז' ע"ב) הטעם משום שבדודו לשחוט
 כראוי ולזה נאמן אף לאחר שחיטה. ונראה הסברה בזה דלאחר שחיטה הרי
 כבר איתרעא חזקת אהמ"ה כיון ששחיטה לפנינו, ובזה נאמן ע"א, ורק דמ"מ
 הרי קודם שחיטה היה עליה חזקת איסור אבל אז היה צידו, ויש ג"כ חזקה
 דלא שבין אינש היתירא ואכיל איסורא, דהרי היה יכול לשחטה כראוי, וגם
 אם העד אינו צקי בשחיטה, מ"מ היה יכול לשחטו אלל שו"צ צקי. אכן כ"ז
 שייך בדבר שבדודו לגמרי, אבל צ"ד שבעל הבהמה הוא נכרי ולא ישמע לקולו
 להוליך לשחוט למקום אחר, ולהביא שו"צ אחר אין צידו אחרי שהוא שו"צ
 קבוע שם, ולשחוט במחנות כהוגן קשה לפימ"ש כת"ר ששוחטים שם בהמות
 למאות והכל בחדר קר אחד, והקלצים ומשרתיהם דוחקים השעה למהר
 המלאכה, ובפרט כשהקור גדול והבצל מהבהמות מהשיך את האוויר שם, ו"ל
 שזה לא מיקרי צידו, ואף אם אחר השחיטה ירגיש שלא שחט כהוגן
 או שמצא פגימה בסכין, אזי הוא נוגע בדבר, כי הקלץ יעק עליו
 ויחזק ממנו לשלם היזקו, ועכ"פ יאמר שאינו אומן, ולזה י"ל דבנ"ד
 אין נאמן שו"ב אחד מדינא, ואף שיכול לצדוק הסכין צביתו ערס שילך
 לביהמ"ט, צ"כ כששוחט הרבה בהמות מלוי שחותך קלת במפרקת ועי"ז נפגם
 הסכין, והבכרח לתקנו כשירגיש פגימה, וא"ל דג"י הוי צידו כשיראה חתך
 במפרקת ילך לביתו ויצדוק הסכין. נראה דכיון שהוא דבר שא"א דהרי העצב

הנכרי לא ימחין עליו וכמ"ש כת"ר שהם אלים ודוחקים את השו"צ שימחר
במלאכתו, ודאי לא יוכל לעשות כן.

והנה י"ל דאי נימא דלא הוי זידו בשביל שא"א להרגיש שם כראוי א"כ גם
בשנים נימא כן. ואפשר לומר דבשנים כיון שמעמידים הוי עדות
גמורה, ואמרינן דודאי רמו אנפשיהו ואומרים אמת והוא דוחק קלת.
והנראה לחדש בזה דהא אמרינן ביצמות פ"ח דבשל אחרים לא מיקרי זידו
ע"ש גבי טבל, וא"כ צ"ד שהצבמות אינן שלו לא מיקרי זידו, ואין ע"א נאמן,
ובשל ישראל י"ל דכיון שבני העיר משועבדים להשו"צ שישחטו רק אלנו ולא
אלל אחר מיקרי זה זידו, אבל צ"ד שהצבמה של נכרי ודאי דלא מיקרי זידו,
ובאמת גם בשל ישראל יוכל בעל הצבמה להוליכה למקום אחר ולשחטה שם
ולתבוא הכשר לעירו, וכיון דלא מיקרי זידו אינו נאמן בדבר דאתחזק איסורא,
רק עדיין י"ל דכיון שמסרו בעליו לו לשחיטה הרי הוא זידו לשחטו כהוגן,
ואף שיש בזה עוד מקום לדון, מ"מ צ"ד שזה ט"ו שנה שהרצ ונכדיו העיר
תיקנו שאחד יהי' פועג"צ וכן נהגו עד היום, וכשלא היה אחד בציתו הולך
כת"ר ליסע עם השני לביהמ"ט, ודאי שאסור לעבור על התקנה, דהרי כל
מנהג טוב קיי"ל ציו"ד ס"י רי"ד שיש עליו דין גדר, ומכ"ש בנ"ד שיש
למנהג זה יסוד ע"פ דין, וכדקיי"ל ציו"ד שם שחל עליהם ועל זרעם כל
מנהג שנהגו בשביל סייג וגדר, וגם התרה אין שייך בזה, כי מי יתיר לו כיון
שהוא חל על כל בני העיר ועל זרעם, וגם דהא אסור להתיר גדר שיש בו דררא
דאיסורא, וע' פ"ח בלוח"ח ס"י תל"ג דיני מנהג, וע' חיבורי ח"א ס"י כ"ח
בארוך לענין התרה במנהג, והכא חמיר טפי לפי שהוא מנהג שיש לו יסוד
מטיקר הדיו וכמס"ל וחלילה לבעלו, ואף אם לא היו נוהגים כן צריך
לתקן כעת שלא ישחוט אחד בלי עומד על גביו, כי במקום כזה נקל
לעשות ושלל להרגיש צפנימה דקה וצשאר דברים, ואף בכל מקום כתבו
הפוסקים שטוב לתקן שיהי' עוד שו"ב בשעת שחיטה ובדיקה,
וכל מי שיש בו יראת חטא אינו אוכל ממה שנשחט בלי עומד
על גביו, והגר"א אמר הובא בספר מעשה רב שטוב לאכול
בשבת מאכלי חלב מלאכול מבשר שנשחט בלי עועג"ב, ומכ"ש
בנ"ד שבנקל לטעות. ולזה מוטל על כת"ר לעמוד בפרץ ושלא
להניח לשו"ב אחד לשחוט שם בלי עועג"ב, ולדעתי השו"ב
שרוצה לשחוט לבדו צריך בדיקה ביראת שמים, כי ירא שמים
הי' חושש שלא לשחוט לבדו במקום כזה שבנקל לבוא לידי
מכשול, ויישר כוחו של מעכ"ת שעמד בפרץ לחזק התקנה שלא
ישחוט אחד בלא עועג"ב, ובפה שאין עבודה רבה כ"כ, וגם יש

חדר מיוחד להשו"ב לבדיקת הסכין והריאה, ובכ"ז תקנתי
 „לעיכובא“ שלא ישחוט אחד לבדו.

ובגוף הדבר תמכני איך אפשר לצדוק סכין ולהרגיש צפגימה דקה במקום
 קר וכמ"ש כח"ר שמזדמן שם קור עד ל"ה מעלות, וגם הריאה א"א
 לצדוק כראוי כי הריאה נקרשת מן הקור, ואף אם יתן רוק על הריאה או מים
 פושרים מ"מ כיוון שכבר נקרשה לא יועיל הרוק או המים שנתן צרע הריאה,
 וכדאיחא בחולין (דף מ"ז ע"ב) דקרירי מערשי ומעכב הצדוקה, וע' צבא"פ
 סי' ל"ט ס"ק קמ"ו וצקונטרס הראיות סי' י"ז שיש חשש מכשול צזה לפמ"ש
 קל"ה פוסקים לפרש שהקור גורם לסתום הנקב אם יש צריאה. ולדעתי אם
 כח"ר ונכדי עירו היו משתדלים אלל שרי הממשלה, היו פועלים רשיון לעשות
 חדר מיוחד וחם עבור השו"ב לצדוקת הסכין והריאות, וצפ"ק כשצנו ציהמ"ע
 חדש פעלתי שיעשו חדר מיוחד עבור השו"ב כראוי, ולדעתי באופן שהוא כעת
 במקומכם ראוי במחכ"ת למנוע מלאכול בשר כי אף שני שו"ב קשה שירגישו
 צפגימה דקה בעת הקור, וצפרט בחדר מלא אנשים ועבודה רבה המצבללים
 את הרעיון, והרי כתבו הפוסקים שצריך לפנות לבו ורעיונו בעת צדוקת
 הסכין וכן צדוקת הריאה קשה בעת הקור וכמש"ל, ועכ"פ בשו"ב אחד
 פשוט שאסור לסמוך עליו, עכ"ל. ודוק היעב צלישניי שכמה הלכתא
 גבורתא איכא למשמע מינה הלכה למעשה.

(א) ולסיומא דמילתא נעתיק את לשון קדשו של המהר"ם שיק שהאריך
 לצרר גדול החיוב למחות על המצטלים תקנה נחוצה
 הנכונה בישראל, וכל דבריו הק' חוצצים להצות אם וז"ל (בחיו"ד תשובה
 ה'): :

כשמוע קול שופר, יוחק לחיים עוצים צספר יודי הרב דיין המלווין
 בהלכה המופלג בחורה מו"ה פייש ווינטור כ"ו.

מכתבו מן י"ב אלול וכו' ועל אשר שאל ג' שאלות צענין שצקהלתו עוד
 משנים קדמוניות יש תקנה שילכו צ' שוחטים ציחד ציחד לצית
 המצטחיים, וחל"מ התקינו הצד"ל שראו קלקולים, שגם צצדוקה יהיו יחדיו
 ועתה השוחטים עוצרים על זה ונפשו צשאלתו.

(א) אי הקבל יולאין ידי שמים אם מניחים לצטל התקנה ההוא.

(ב) אם יש כח לצטל התקנה הזאת.

(ג) משפט השוחט אשר יעצור על התקנה ולא ירצה לשמוע עכ"ל בצקרה.

ואע"ן ואומר על הראשון, אי יולאין ידי שמים אם מניחים לבעל התקנה, הנה כבר הביא הרמב"ן בפירושו החומש בסדר כי תבא על קרא דארור אשר לא יקום את דברי התורה הזאת, דברי הירושלמי דמפרש דקאי על הב"ד שלמטה ועל הנשיאים העומדים בראש קהל ישראל, אשר להם כח וממשלה להקים התורה ביד המצטלים ולהחזיק אותה ביד הרוזים לפרוץ פרץ עליהם החיוב להקים התורה, ועליהם נאמר קרא הנ"ל, ומטעם זה נמי אם לריך להקמת התורה והמלות גדרים וסוייגים הם מחוייבים לעשות, ומטעם זה פסק המרדכי ריש פ"ג דשבוטות בשם רש"י וסמ"ג, דתקנה שהיא סייג לגדר אנו מושבעים עלי' מהר סיני דארור זו שבוטה כדאיתא בפרק שבוטת העדות, דכיון דהב"ד מושבעין לתקן על כרחך דהקהל מושבעין לקבל עליהן, והעובר בשאט נפש הם בכלל ארור אשר לא יקום וכמ"ש הרמב"ן בפירושו החומש, והלכה פסוקה בש"ע סי' רכ"ח סעי' ל"ג דמי שנשבע שלא יכנס בתקנת הקהל הוי שבוטת שוא דכבר מושבע ועומד על זה, והיינו בתקנה שהוא לסייג וגדר וכמ"ש הטו"ז שם ס"ק מ"ז ולא מטעמי' שהוא קאמר משום ושמרתם וכבר הקשיתי (עיין בחלק או"ח סי' ש"ז ש"ח) מיבמות דף ק"א דקרא ושמרתם הוא רק אסמכתא עיין מ"ש בזה, עכ"פ הדין הוא הלכה פסיקא בש"ע.

ול להיות צ' שוחטים ביחד כבר כ' התבואת שור סי' י"ח סעי' כ' דהחרדים על דבר ה' ממנים דווקא ב' שוחטים. ושראוי לתקן שיהי' השוחט מראה הסכין לחכם עיי"ש, והפמ"ג סימן י"ח בש"ך סקב"ע כתב ואני הגבר ראיתי עני ופרלת הדור צעור"ר וודאי טוב הי' שלא ישחוט השוחט עד שיראה סכינו לחכם, גם שיהיו שנים אלל השחיטה, ומרן הגאון זל"ל בחת"ס חלק יו"ד סי' י"ג האריך ג"כ בזה וכ' שהגאון ההפלא"ה תיקון בפ"פ דמיין דאפילו עופות לא ישחטו רק אם יהיו הב' שוחטין ביחד לבדוק הסכין יעוי"ש וכיון שמבואר מפוסקים שזורך יש בזה ויש סייג וגדר, א"כ צוודאי מי שיש לו כח וממשלה לאשר ולקיים ולהקים מוסדי התורה הוא מושבע ועומד, ועל זה קרע יאשי' את צדגיו, ואפילו מי שהוא לדיק גמור ואינו מאשר ומקיים התורה ביד המצטלים הוא עובר בקרא דארור אשר לא יקום, וכמ"ש הרמב"ן וא"כ בוודאי אינם יוצאים י"ש אם מניחים לבטל תקנות טובות ומועילות כאלו.

ועל השאלה השני' אי יש כח לבעל ממילא נשמע כיון דצררנו דאסור לבעל אדרבה החיוב להקים ואם כן אם עברו וביטלו אי עבד לא מהני כדקיי"ל כרצא, ובלא"ה כבר ציאר מרן הגאון בעל חת"ס זל"ל בסו"י הנ"ל

כל פרטי דין זה דאם פשט צאותו קהלה שעליה הוחקן הו"ל כפשט בכל ישראל כמ"ש החוס' בגיטין דף ל"ז ולרמב"ם בפ"מ מממרים כל שניתקן לסייג אפילו גדול ממנו אינו יכול לבטל כל זמן שעדיין צריכין לאותו סייג וא"כ תקנת ב' שוחטים לבדיקת הסכין שכבר כתבו הפוסקים דלא אכשיר דרא וכן כל זמן שיש לחוש גם בבדיקת הריאה ואיכא סייג שתהא הבדיקה דוקא על ידי ב' שוחטים, אז אפילו גדול אינו יכול לבטל.

ועל השלישית אם לא ירלו השוחטים, כבר כ' מרן ז"ל שם בתשובה שקרוז הדבר שאם שחטו שחיטתן פסולה ושכן נראה מלשון הרא"ש בתשובה כלל ז' המוצא בפ"ק סימן א' סקל"ח דאם עבר ושחט שחיטתו פסולה והנוב"י מהדו"ק חו"ד סי' א' כ' דווקא כגוונא דהרא"ש דהוי תקנה בחרם משא"כ בסתם תקנה.

וקשה על דברי מרן ז"ל, ונראה עפ"י מאי שבי' א"ש דבכל תקנה שהוא לסייג הוא בכלל ארור אשר לא יקום וכו' ומושבע ועומד וארור זו ידו כדאיתא בפרק שבעת העדות וכמבואר בלשון רמב"ן בחומש הג"ל, וא"כ בכל התקנה שהיא לסייג אית צי' חרם ושפיר יליף מרן ז"ל מן הרא"ש לפסול שחיטתו וכן נראה מדברי מהרא"י בפסקיו סי' קע"ז שהביא מרן שם דאין מחלק בין תקנה בחרם לסתם תקנה המהרא"י לשיטתו בתה"ד סי' רפ"א שג"כ הביא דברי המרדכי הג"ל ללמוד ממנו דאין חילוק בין תקנה בחרם לתקנה בלא חרם ונכונים דברי מרן ז"ל ונהי דהפ"ח בס"י א' הקשה על דבר תשובת הרא"ש הג"ל מכל מקום נראה בוודאי שחט שלאחר החרא' מצטל התקנה הג"ל מעצורין אותו שהרי מן הדין צריך להראות הסכין לחכם אלא שהחכמים מחלו על כבודן ליראים ולזרירים וצתנאי שיהי' השגחות החכם עליהם כדאיתא ברמ"א ריש סימן א' ורק באופן זה מחלו וכמו שהאריך מרן ז"ל בתשובה הג"ל ומי שאינו ירא את החכם ומצטל את התקנה שהוא מושבע ועומד עליו א"כ אינו ירא את ה' ולריך מן הדין להראות הסכין להחכם ואם לא הראה מעצורין אותו לאחר ההתראה כן נראה לפיענ"ד פשוט ידו הדי"ש.

הק' משה שיק מצרעזאווע.

תמצית היוצא לנו מכל הנ"ל לדינא:

- א. כן הוא המנהג כמעט בכל תפילות ישראל ששני שוחטים אין שוחט א' בלתי חברו שרואה סכיניו וכן בדדיקה אינו עושה בלעדי חברו וכעדותו של מרן הגה"ק מלאנז זי"ע בשו"ת ד"ח (הנ"ל באות י"ג).
- ב. ומוזהרים השוחטים ממנהיגי העיר וחכמיה שלא ישחוט האחד שלא בפני חברו כדי שיהי כ"א מושגח מחברו שהכל יהי נעשה בככשר הן בדיקת הסכין, והן בדיקת הסימנים שלאחר השחיטה והן בדיקת הריאה (וכנ"ל באות ע"ו).
- ג. אפי' בעיר שיש בה רק עשרה בעלי בתים הוי בזמנינו צ' שוחטים, ולפי פירוש הדור והעזות וודאי ראוי להיות כן (וכלשון המהרש"ק לעיל באות י"ח).
- ד. שו"צ שאינו רואה להראות סכיניו לשו"צ השני ריעותא גדולה היא, ומראה הן על חסרון אומנותו והן על חסרון י"ש (עיין אות י"ב).
- ה. תקנה זו קדומה היא, וגם רבינו הב"י חתם על תקנה זו בלשון ופירץ גדר וכו' (עיין אות י"ב), והמנהג הזה נתקבל כמעט בכל תפילות ישראל.
- ו. החמירו על השוחטים שאפילו אם פעם א' ערוד השו"צ השני אטפ"י"כ לא ישחוט הא' לבדו, ולריך א' מהב"ד לילך עמו לבית המטבחים (עיין אות י"ג).
- ז. השוחטים צה"ז לריכוס שיהיו י"ש ביותר עוד יותר מזמן הש"ס ונאמנים מאוד ממש כבי חרי (עיין אות ג' ואות כ"ד) ואטפ"י"כ לא ישחטו זה שלא בפני זה (עיין אות ד').
- ח. אם אינם נאמנים כ"כ רק סתם חזקת כשרות יש מקום לומר שעפ"י הלכה אסור לאכול משחיטתם כשלא היו צ' שובי"ס ביחד (עיין אות כ"ב-א"כ-ט).
- ט. הקהל אינם יולאים י"ש אם מניחים לבטל תקנות עובות ומועילות כאלו (עיין אות ל"א).
- י. וכיון דאסור לבטל אדרבה החיוב להקים (שם).
- יא. במקום שהונהג תקנה זו אין שום צי"ד אחר שבישראל יכול לבטלו, (וממילא שמי שיאל ממקום שהונהג כן ויאל למקום שלא הונהג כן, לכאורה נותנין עליו חומרי מקום שיאל משם (ולא ביררנו לעיל דבר זה

- עדיין —) ובמקומינו שרוב הכלל כאן הוא משארת הפליטה, ועפ"י עדותן של הפוסקים הנ"ל הונגה תקנה זו כמעט בכל תפוזות ישראל יש חשש גדול להלכה אם מותר לאכול משחיטה שלא נשחטה באופן כזה, ועיין ב"אבות ל' בלשון הדברי מלכאל שהמנהג הזה חל עליהם ועל זרעם ואכ"מ).
- יב. החכמים מחלו על כבודם בצדיקת הסכין רק לשוחטים שהם יראי ה' "ביותר" מצימי חכמי הש"ס (עיין אות ג').
- יג. אין ראוי לחכמים למחול על כבודם בצדיקת הסכין (אות ז'), ועיין ל' הרשב"א ב"אבות ט').
- יד. השוחטים יצדקו הסכין במתינות מרובה ובישוב הדעת גדול (עיין אות ח').
- טו. הצדוק סכיניו במהירות נקרא מומר לתיאבון (עיין אות ח').
- טז. ראוי ה' לנהוג לצדוק הסכין דוקא ב"צ צדיקות גם אחר השחיטה (פרמ"ג, עיין אות ז').
- יז. כל הנ"ל הוא אפילו בשחיטה מתונה ורגילה, משא"כ בשחיטה גדולה ההולכת במהירות כמנהג מדינתנו יש לחוש ולאסור בשחיטת שוחט א' בלי עומד ע"ג מלד דינא (מלכד שאר החששות שיש בשחיטה מהירה) (עיין אות ל'). ואין חילוק בין בהמות לעופות.
- יח. ואין מוטיל התרה על מנהג הזה כיון שיש בו דררא דאיסורא (שם).
- יט. ירא שמים חושש שלא לשחוט לבדו במקום כזה שבנקל לבוא לידי מכשול (שם).
- כ. הגם שהשוחט מראה סכיניו לחכם שצעיר גם אז לריך שיבוי ב' זה ע"ג זה (ועיין ב"החת"ס אות י').
- כא. כל מי שיש בו יראת חטא אינו אוכל ממה שנשחט בלי עומד ע"ג (ועיין בלשון שו"ת ד"מ ב"אבות ל').
- כב. והגר"א אמר שמוטב לאכול בשבת מאכלי חלב מלאכול מבשר שנשחט בלי עומד ע"ג (אות י"ד-ל) ואפילו בשחיטה מתונה ומכ"ש כששוחטים במהירות (אות ל').
- כג. אין באפשרות לצדוק סכין בחדר קר ובפרט בחדר מלא אנשים ועבודה רבה המבלבלים את הרעיון, ובאופן כזה ראוי למוטע מלאכול בשר (אות ל').
- כד. בזה"ז אין לאכול חלל שום איש על סמך חזקת כשרותו, אלא"כ הוחזק חללו שמוחזק בכשרות, ומכ"ש צדיני שחיטה שאין לסמוך על חזקת כשרות (עיין אות כ"ז).

כה. גם צדקות וצדופות שייך תקנה זו, וכן הנהיג ההפלאה בצפד"מ. (עיין תש"י ח"ס, צאות י' ועיין אות י"ז). וכאן המקום להעיר ולהזכיר התקנה צעיר"ק ירושלים ת"ו להעמיד משגיח מיוחד שיעמוד אלל השוחט (בשחיטת עופות) והוא צודק החלפים אחרי כל 8-10 עופות, ובשחיטת בהמות מקפידים הציד"ל להיות נוכחים בעלמם אישית בשחיטה יחד עם לוות המשגיחים הקצועים וכעדותם במדרוך הכשרות שלהם צחו' כסלו שנת תשכ"א, שכן ה"י נהוג גם לפני צעיר"ק ירושלים, ואשרי מי שייסיע לתקן כן בכל המקומות.

כו. חיוב גדול מוטל על הציד"ד שלמטה ועל הנשיאים העומדים בראש קהל ישראל אשר להם כח וממשלה להקים החורה ציד המצטלים ולהחזיק אותה ציד הרולים לפרון פרץ עליהם החיוב להקים החורה (מהר"ם שיק עיין אות ל"א), ולמחזיר ולנזהר שלומים תן כמי נהר.

ע"כ מה שהעלתה מזדתי לע"ע צענין הזה, והש"ת ישים חלקינו צין העוסקים בחורה לשמה, ויזכנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה"ק באהבה, ויחזינו לראות במהרה ציגלצ"א.

תקנות גדרים וסייגים בענייני שחיטה ובדיקה אשר יסד הגאון האמיתי רבינו משה חר"ף זצ"ל, ומשנ' למלך מרנא הגאון ר' עקיבא איגר ז"ל (בעל משנת דרע"ק), הכתובי' בפנקס הגדול דקהל פ"ב יצ"ו.

בהתאסף ראשי עם יחד, ה"ה האלופים קאיני' רו"ט ועה"ק צלירוף הגאוניס, שני המאורות הגדולים, האצ"ד, ורש מתיבתא וצ"ד הלדק דקהלתינו יל"ו. הוו יחזי ועייני במילי דמתא מענין לענין, עד שהגיעו לאותו ענין, צידון השוחטים המלויי' אלל השחיטה, נזרקה מפי החבורה, מנויה וגמורה, בגזירת עירין ובמאמר קדישין פחגמא פחגס המלך ז' מלכותו של עולם זה יהי' דבר המצ"ח לזבחי הזבח מהיום ההוא לחוק ולא יטבור כתיב. — ראשון לראשונים מכלל דאיכא אחרונים. — השוחטים הנ"ל אל ירום איש את ידו לשחוט או לצדוק שום עגל וכבש צהיותו לצדו, כי אם א' מחביריו השוחטים עומד על גבו ורואה במעשיו שהוכשרו

מעיקרו עד סופו, ואז"ל זו צדקמה גסה שכבר מוזהרין על ככה וככה עיכובא, שוב שנית אין מזהירין אלא למוזהרין שהשוחטים לא יסמכו א"ע בגסות וצדקות בצדקות הריאה בהושעת ידיהם לפניו לדב, כי אם דווקא בהולאת הריאה חולה ולמראה עיניו יצדוק יפה יפה, וכל המרבה בצדקות הר"ז משובח, עוד בה שלישי, השוחט בשעה וכו' זה ילא אחרונה, באשר השוחטים כבר מוזהרין ועומדי' באזהרות שניות ויתד תקועה הוא להם שמחוייבים לפחות פעם א' בחודש בכל חדשי השנה לבא לפני דב"ל להראות סבינם לחכם ולהסתכל צקנקנס שלא שכחו דבר א' ממשנתם, זכנ עשו חכמי חיזוק לדבריהם ותקנת' לתקנת' עבדי' שאם שוחט א' מלא לחצירו השוחט ששחט שום דבר הלריך שחיטה אם צבית או צרחות, ואומר לו הראיני סכינך, אזי מחויב השוחט להראות לו סכיניו, ואל יסרב באותה שעה, ובאם ח"ץ ששוחט א' יראה מחצירו דבר שאינו הגון בענייניו שו"צ שילא מתח"י דבר שאינו מתוקן, יהי' זהיר צרוחו מלדבר בו סרה ולגלות קלונו לעיני העם, רק שמחויב לבא מיד לפני דב"ל ויאמר אנכי הרואה כזאת וכזאת עשה חצירי בלי נשיאות פנים והעלם דבר ולא תגורו כתיב, ואם לא יגיד ויודע הדבר ע"י אחרים ענוש יענש השוחט ההוא המתעלם, זכנ אתם שוחטים חרדו לדבר ה' פנו דרך הרימו מכשול מתוך עם ה' אלה, תנו לבצכם לחקור את כל כללות ופרטות ואזהרות ועונשים האמורים כאן הם להזכיר כי לא להזכיר באם שודע הדבר אפילו ע"י ע"א נאמן באיסורי' אשר ראה או ידע ששום א' מהשוחטים הנ"ל אשר לא יקום ועבר אפילו על א' מכל אלה משפטו חרולה להעביר אותו השוחט מעבודתו, וכיון דנדחה שוב אינו חוזר ונראה לעולם.

— כל הנ"ל ילא מאתנו באסיפה הנ"ל כדבר הנאסר בזמניו. — היום יום ד' יו"ד מרחשון תקט"ז ל' פה ק"ק פ"ב.

הק' משה זמוה"ר מאיר חונה פק"ק פרעשבורג.
הק' עקיבא איגר מה"ש, (חותם הדב"ל וקהל).

העתק מספר „ברית מטה משה“

הנה הואיל ואת' לידן ענין זה באחי להזכיר מעון הרע הזה שעדיין הנשך
 בין שנינו שאכלנו נבלות וערפות עד כה שהיה גדול המכשלה הזאת
 בישראל שהרבה שוחטים אין להם הרגשה והרבה מהם מקילין בדבר וממכרין
 לבדוק ופשיטא לאחר שחיטה אינם בודקין הסכין רק דרך העצרה בעלמא בלי
 כוונת הלב מחמת שמוכן לפניו הרבה לשחוט ואינו צדקי שיטעה בזמן קלר
 והמלאכה מרובה, ופשיטא מחמת שמעייפים ומיגעים ידם כצדים עליהם
 מלבדוק סכינים יפה ושוחטים צסכין א' הרבה עד כי חדל לספור כי אין
 מספר מכל החלחות ומקרה רעות שקרה עד כה וגודל עוונותם ע"י שמחלו
 חכמים על כבודם והעמידו להם על חזקתם דכל ישראל בחזקת כשרות עומדים
 מן הסתם, ועכשיו שאיחרע חזקתם ראינו למפרע שדבר זה החריב את ביתנו
 אשר עדיין לא נבנה בימיו והשכינה בגלות עדיין בעונינו, וכאשר נמלא כמה
 קלקולים אשר אין להעלות על הספר כי קלר היריעה מלהשחרע. ואם יאמר
 האומר אם אלו ילאו מחזקת כל ישראל מי עומדין בחזקת איסור מ"מ למויחוש
 מיהו צעי, מחמת שלריך להיות מחון גדול ולדקדק העיב והמלאכה כבודה
 עליו כאשר מאלנו שכולם אינם מדקדקין בעבור זה, וצפרע בשחיטת הכבשים
 מחמת למרו קרוב הדבר לפשוע ולקלקל ומחמת שיש להם לשחוט הרבה אינו
 מדקדקים כ"כ וממחרים לשחוט וקרוב לוודאי שמאכילין נבילות ועריפות
 כאשר נחזרר ומי שיהי' מותמ' בדבר ולומר מה גבר בגוברין ומה יום מיומים
 ויקל בדבר הזה צוודאי מנהג ומעשה אבותיהם בידם ששוחטים את
 דבריהם לאמר מי יתן לנו לאכול בשר וא"ת וישעתו אלא וישחטו
 שהיה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה על שצקשו לאכול בשר תאור היינו
 בשר נחירה ואצותינו חטאו ואינם ואנחנו אם נעשה כמעשיהם לא עוצים
 להיות נלכדים בעונם ח"ו ואוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה: ואין
 לנו פה לדבר ומי יוכל להגיד ולספר מה שעבר עלינו עד כה שגרמו לנו
 השוחטים כמה רעות ולא ידעו ששחטו לעלמס צסכין פגומה כמו כן יהיה
 מיתתם בכלל נבילה וערפה לכל הוא הקליפה רחמנא לילן תשליך אותם,
 ומוכרח להיות מגולגל בכל ע"כ ושימו אל לבס עונש גדול הרע הזה ויחשבו
 שכרם כנגד העצירה, ולראות שתמיד יהי' יראתו של ית' על פניהם ומה'
 ומישראל יהי' ג"כ נקיים ולהראות סכינים לחכמים צדורס לפני השחיטה
 ואח"כ בכל שצוב ושצוב ואז תבא עליהם צרכת עוב ויזכו לרצ עוב הלפון
 ליראיו. ועכשיו ת"ל שמענו שבכמה קהלות קדושות במדינת

אשכנז העמידו כשרים ונאמנים בשעת שחיטה כדי לבדוק תיכף אחר שחיטה ולהראות סכינינו לפני שחיטה לחכם גם פה ק"ק צרלין ראה הרב המופלג הישש והזקן אב"ד ור"מ גר"ו לגדור גדר לפני לאן קדשים שלא יסתאזו את נפשם ח"ו והסר המכשלה הזאת מישראל עד כי חדל לספור כי אין מספר, ע"כ הירא וחרד לדבר ה' ויש צידו לתקן יראה שלא יתלה אשמו בראשו ואף למי שאין בידו למחות עכ"פ הרי בידו שלא לאכול בשר כי אם עפ"י תקנה הנ"ל ואף שלא ימצא בשר לאכול אפי' בשבתות ובי"ט אל יקל בעבור זה ח"ו דקרוב לודאי הוא שיאכל דבר איסור לפעמים, ע"כ ישים אל לבו זה תולע ורימה ובתכלית יהי' מרה, ע"כ אל יתבייש מפני אדם וכו' ויקדש את עלמו צמות לו ולא קדוש יאמרו לו, מה קדוש לעולם קיים ויזכה צביאת ירושלים צמחה צימינו אמן סלה. עכ"ל ס' צרית מטה משה הג"ל.

העתק מקונטרס „מדריך הכשרות“ שי"ל ע"י ביד"צ של העדה החרדית בעיה"ק ירושלים ת"ו בשנת תשל"ב (ומובא בספרי נפש ישעי' ח"ב ע' תנ"ו, תע"ב, תע"ג).

שאלה

מה דבר שחיטת העופות שלכם איזה הידורים הכנסתם כאן?

תשובה

שוב אי הצנה, אין כאן הידורים, אלא גופי הלכות. אהה יודע צעה שהעופות נמכרים בסיטונות וצאים לשוק בכלובים ואלה נזרקים על הארץ מחוץ המשחית ע"י פועלי הוצלה, ויש כאן שאלה של ריבוק איברים. אנו מקפידים לכן שהעוף ילך לפני השחיטה ד' אמות לצדו. וזה מלבד ההשגחה המיוחדת על בדיקת החלף כל מספר רגעים. כמו כן השוחט אינו מחיש את עבודת השחיטה, עליו לנוח בצמלע — תנאי חשוב בעבודה כזו. זהו הישג שהגענו אליו אחרי מאמלים לאין ספור, אבל כדאי הי' הדבר, כי המדובר בנקודה חיונית מאד. כמוכן שההשגחה שלנו היא רק על העופות שעליהן בלומצע מיוחדת עם חותמת שלנו, והנה כרוז הבד"ץ:

הודעה נחוצה לציבור וקהל עדתינו

היות שנודע לנו שהמצב בענין שחיטת העופות טעון תיקונים וכגון להזהר על ההילוך ד' אמות לפני השחיטה אם העופות בזרקין, ועל השחיטה עצמה שיהא במתינות ובפרט על בדיקת החלפים במשך השחיטה.

ע"כ נתמנו מאתנו משגיחים שיפקחו על כל הנ"ל. ומהיום השגחתינו ואחריות הוא רק על העופות אשר יש עליהם בלומבה עם חותמת מאתנו, כזה :

אבל אין השגחה ואחריות על בדיקת האברים הפנימיים וכן על אלו המוכרים עופות שחוטים והכשרתם. והיות מתוקן וזירוז והידור שיקנו עופות חיים וילכו בעצמם לשחוט את העופות אחרי שיזדקקו בכל הפרטים הנ"ל ובזה יחזקו ויקיימו בתי השחיטה לעופות כמו שהיה נהוג פה בבעלי הבתים היראים ומהדרים תמיד.

ובזכות זה ה' ישמור אותנו מכל גזירות
והפרות על השחיטה בפה עיה"ק ת"ו.

תמוז תשכ"ז

נאם פינחס בהגר"י ז"ל עפשטיין ראב"ד
נאם ישראל יצחק הלוי רייזעמאן
נאם דוד הלוי יונגרייז

בשר עופות חיים שחוטים

הובלת העופות — התרנו כזר כמה פעמים על המכשלה שצבחה לריסוק כלוצי העופות החיים מגובה רב, העלול לגרום לריסוק אצרים ח"ו. גם צבתי השחיטה בירושלים נפרצה המכשלה הזאת אשר הושלכו הכלוצים מגובה שעה מועטת לפני השחיטה.

בשר בקר — שחיטה היא בכל הידורים ע"י שו"צ מומחים וצנוכוחים ובפקוחם האישית של הצ"צ ומו"צ העדה שליט"א וקונים מהנכרים רק חלק הפנים (מוקדם) היוצא מהשחיטה חלק (גלאט) כשר, והשאר נשאר בידי הנכרי (למניעת מכשול של מכירת הטריפות ליהודים ח"ו), וכמו"כ הניקור הוא בכל הידורים, וחלק הניקור אינו נמכר ח"ו — כפי שפרוץ רח"ל — ליהודים.

על הקונים להתעניין מחי התקיימה השחיטה, ואנו מזכירים צה להזהר להכשיר הבשר (הדחה וכו') כדון עד ג' מעל"ע (ואח"כ מותר רק ע"י לליה). [וראה במדריך הכשרות, החנויות שיש להם השגחה מהציד"צ שליט"א].

הודעה מעטם רבותינו הצ"צ שליט"א אל הציבור החרדי צענין זה נחפרסמה כדלהלן:

הודעה ואזהרה לצבור החרדי

הננו חוזרים להזהיר את כל קווי עופות שיזהרו מאד שלא לקנות עופות שחוטים וכן את העופות החיים אלא מאלו שיבא ברור בודאי שהעוף הלך ד' אמות לפני השחיטה כד"ת ואלל סוחרי עופות יראי שמים ונאמנים.

וכמו"כ הננו מזכירים את חצרי עדתנו הי"ו שיבוי זכירים לקנות עופות שחוטים דווקא מאלה שיהיה ברור להם שנשחטו אצל שוחט בפרטות ובמתנינות, או לכה"פ צבתי שחיטת העופות הנמלאים בחוץ העיר כאשר היה נהוג מאז ומקדם ושיבוי מתומים ושקולים צשחיטתם וצבדיקת הסכנים מקודם ולאחר שחיטה.

וצזה באעה"ח ציוס ז' אדר תשכ"ד

נאס פינחס בהגריז"ל עפשטיין ראצ"ד
נאס ישראל יצחק הלוי רייזמאן
נאס דוד הלוי יונגרייז

בתי השחיטה — נחילות ותועלת קיום צחי השחיטה בשכונות העיר
מוצנת לכל מהדר בכשרות, כי כל האפשרויות קיימים
בזה לעשות גם ליחיד כל מיני הידורים.

משום כך הי' גדול הכאב והלצר של הליצור החרדי למשמע תכנית
השלטונות לחסל את צחי השחיטה הותיקים בשוק מחנה יודא
ובמאה שערים ואשר נמלאים שם שובי"ם שניתן להם רשות מהבד"ץ לשחוט,
ודרכי העבודה וסדרי השחיטה שם הנם צפקוח מעטם הבד"ץ שליט"א.

הזדעזעות הליצור החרדי היתה עלומה נוכח ידיעה על צינע תכנית
השלטונות והחלטתם לסגור תיכף את צחי השחיטה בשוק
מחנה יודא, ועה"ש והנהלת העדה החרדית עשו מאמצים שונים לציטול
הגזירה הזו, אמלעים נאחזו לגיים דעת הקהל כולה נגד גזירה זו.

לע"ע עוכב צינתיים לו הסגירה, והמאבק נמשך למען המשך קיומם של
צחי השחיטה הותיקים.

יצויין כי באחרונה נפתחו צחי שחיטה חדשים (לא במרכז העיר) אשר
העבודה שם כדוגמת צחי חרושת, ואין שם עד כעת פקוח מהבד"ץ
שליט"א, בהוראת רבותיו הבד"ץ הודגש צמיוחד על הזבירות צענן שחיטת
העופות שיהיו לכה"פ צצחי שחיטת העופות הנמלאים בחוך העיר כאשר הי'
נהוג מאז ומקדם.

סוחר עופות — לפי הוראת הבד"ץ שליט"א להזהר מאד, שלא לקנות
עופות שחועים רק אלל סוחר עופות יראי שמים
וגלמנים. ובהיות שצננים האחרונות רוב המסחר הוא בעופות שחועים (ולא
צחיים), שעניני הגלמנות הם בזה רבים כמו: אלל איזה שוחט נשחטו
העופות, מי פסק להיתר במקרה של שאלה צאו"ה, ובכלל אם נפתחו העופות
ע"י צר סמכא המצין על ענין שאלה וכו', אם נצדקו הריאות כדצעי, ואם
הקפידו לזרר בזדאות שהעוף הלך ד' אמות לפני השחיטה כד"ת.

לשם תקנת המלצ עשה ועה"ש של העדה החרדית תכנית להסדר כל
הענינים הקשורים צמסחר עופות השחועים.

רשימת מוכרי עופות העומדים תחת השגחת רבותיו הבד"ץ שליט"א בכל
הג"ל, יפורסם אי"ה לחוד.

בדיקת הריאות — צננה האחרונה שוב נתרצו צתקופות מסוימות
מקרים של מחלות ריאות העופות, אשר גדלה החובה
לעמוד על המשמר ולצדוק את הריאות ועם כל שנוי לעשות שאלת חכם.

עופות שחוטִי חוץ — צחי חרושת רבים הוקמו צארן העוסקים
 בממדים גדולים ועלומים בשחיטה עופות
 הכשרתם וכו' עד לשיווק מוכן לשול, ההשגחה בזה כמעט אי אפשרי מפני
 הדחיפות והריבוי.

מטעם רבותינו הגדל שליט"א הוכרזו כמה פעמים איסור גדול לקנות כל
 מיני עופות שחוטִי חוץ אלו, כי רבים האיסורים והמכשולים בזה
 כידוע.

השגחה — השגחה קפדנית של בדיקת הסכינים ע"י בודק
 חלפיים מיוחד, לא רק בין סוחר לסוחר, אלא אפילו אצל סוחר
 אחד אחרי כל 8-10 עופות. בדיקת האזנים לפני השחיטה, הקפדה על
 זיבת הדם לאחר השחיטה שלא יוגרס לומת הדם וכו'. ועוד כמה הידורים
 כפי שהי' נהוג מלפנים בפטיה"ק, אצל המדקדקים במלוות. על כל עוף
 שבשחיטה מהודרה זו עם השגחת רבותינו הגדל שליט"א. מיוחד עם
 חוממת הגדל.

— ב —

דא ווייטער ברענג איך אראפ דעם מיינונג פין די גדולים וועגן
 אפשיילען סירכות פין די לינג, וואס איך האב אפגעשריבען שוין
 לאנג אויפען פארלאנג פין א חשובען יונגערמאן וואס האט זיך
 אינטערסירט אין די הלכה, (איבערגעזעצט אויף אידיש).

שאלה

שלום וזרכה לכבוד הרה"ג המפ' מוהר"ר שלום יודא גראסס שליט"א, רב
 דקהל מגן שאול ור"מ במתיבתא וכולל בית ישעי'. מחבר ספרים
 יקרים ומחוכמים.

קודם וויל איך אייך זעהר צאדאנקטן אויף אייער חשובען ספר "מנחת
 יהודה" וואס איך האב ערהאלטען, מען קען זאגען אויף אן אמת
 אז דער אידישער שטיב ווערט ליכטיגער מיטען ערהאלטען אזעלכע ספרים,
 וואס איז געווינדמעט מזכה לי זיין אידישע קינד אפלישיידען פין ערנסטע
 מכשולות צפרט און עניני כשרות און לניעות וואס איז ליידער זייער
 נאכגעלאזט היינט לי עאג.

איך מ'ז אויך צאמערקען דעם אמת אז עס ווידערט זיך עאקע זייער פארוואס מען רידערט נישט אויף די שטאט וועגען די הארצקייט פון „סימילאק" וואס מען האלט אזוי גרינג אויף אזוי ווייט אז איך ווייס פון פילע יונגעלייט דאס דער גאנצער ענין פון פיטערן מוטערס מילעך איז נאר מהיכי תיתי דאס מיינט יעדער קלויבע זיך אויס וועלכס עס קומט אים אויס מער צאקוועס אדער מיטער מילך אדער סימילאק, מען גייט פשוט ארויס פון די כלים לי הערען אזעלכע ווערטער אז נישט געצען חלב עכו"ם (גוי'ישע מילך) מיט חלב וואס ליגט אין פארמיוולא פאר קליינע קינדער, איז אפהענגיק אין ווילען פון די עלטערן. רח"ל מהאי דעתא, אינדערלייט וואס אלע פוסקים שרייען אז עס פארשטאפט דעם הארץ און מוח און צרענגט דיעות כוזבות, איז דאך דאס אלעס נישט קיין קינדער שפיל, עלטערען צאטראכט אייך צאלייענס וואס איר טיט, מיט אייערע אייגענע הענט, מיט אייערע קינדער!

דעריבער קען איך אייך גארנישט גענוג צאדאנקען פאר אייער אומדערמאדליכע ארבייט אריינליצערענגען א וואכזאמקייט און אויפמערקזאמקייט אין צרייטען חרידישען ליצור אין דעם געביט וואס וויפל מען טיט איז נישט ליפיל רק חזק ואמץ לאווי"ט וארוכים וצרוכים.

דער עיקר מאטיוו פון מיין שרייצען איז דער פרשה פון קליפות סירכות, דהיינו איך האב זיך דערוויסט דאך היימישע שוחטים משלנו אז מען שילט היינט סירכות פון די לינג, איך בין פשוט נבהל וגשתומם געווארען ווייל לויט ווי איך געדענק שרייצט דער פמ"ג אז די וואס עוען אזוי זענען מאכיל טריפות, דערפאר וויל איך פרעגן אייער מיינונג ווייל וויי צאוואוסט זענען איהר עוסק אין דעם מקלוע וואס דענקט איהר איבער דעם ענין? און וויאזוי האלט איהר מכה גלאט כשר, וואס געהער לום גדר גלאט, אין וואס נישט?

צבדוד רב

ידידו מ.ה.ש.

תשובה

לכבוד הרבני המופלג האי לורצ עוסק בחוקי חורב משים לילות כימים, בדברים גבוהים ורמים, יזכה לעלות מעלות מעלות בקודש אורייתא, צרייתא עדיפא מקמייתא.

דער אמת מין איך זאגען אז איך בין זעהר פארנימען די לייטען, קען איך נישט ליפיהל מאריך זיין, נאר דער אמת איז אז דאס דארפט איר פרעגן א אלטען מורה הוראה. איך ערלויבט זיך נישט פסקינ'ן אין אזעלכע הארצע ענינים, וואס דער גאלטער דת ישראל אין קיום היהדות איז אפהענגיג אין דעם, כמבואר בשו"ת ד"ח סי' ו', נאר וועגען כבוד פון דעם פרעגער וואס איז א ת"ח מפורסם, וועל איך דאך נישט לוריקשיקען דעם צריעף אומגעענטפערט.

וועגן דעם וואס איר שרייבט אז היינט פירט מען זיך אזוי, אויף דעם קען איך גארנישט ענטפערן וועגן כמה עעמים, נאר וועגן די עלם הלכה לפלפולא בעלמא נישט למעשה וועל איך שרייבען אין קורלען וואס איך האב געפינען אין די רייד פון די פוסקים, וואס מיר ערינקען זייערע ווערטער מיט דורשט, הן ווען דער מנהג האט זיך אנגעהויבען, הן די מיינונג פון די גדולים, וזה החלי בעזה"י:

(א) **דער** מנהג האט זיך גענומען פון די לייטען פון בעל שבות יעקב ז"ל. עס איז אויפגעשטאנען א בודק פון די שטאג פראג און ער האט איינגעפירט אפלושיילען די סירכות און הגם איינלעלנט גאוניס האבען דאס מתיר געווען אצער רוצא דרוצא (כמעט אלע) גדולים האבן מרעיש עולמות געווען אז מען טאר נישט עאהן און אויב יא איז דאס ספק עריפות. פאר די וויכטיקייט פון דעם ענין וועלען מיר לוצרענגען טייל פון די גאוניס וואס האבען דאס געאסערט.

(ב) **איין** ספר יד אליהו (ס"ק מ"ג) שטייט אז ער האט אליין געהערט פון הגאון ר' חיים מוואלאזין ז"ל, אז דעמאלס ווען דער בודק האט דאס איינגעפירט איז ענטשטאנען א גרויסען עומעל פון די גדולי הדור און מען האט געוואלט דעם שוחט מעציר זיין, אצער בעוה"ר האט מלליח

געווען מעשה שטן און דער שוחט איז מיט געוואלד לוריק גענומען דעם פאסטען, דאס זענען די ווערטער פון ר' חיים וואלאזין זל"ל.

(ג) **דער** גאון הכדוק הי"ר יונתן זל"ל שרייבט אין זיין ספר (פלתי סי' ל"ט) וועגן די מעשה פון דעם שוחט, פאלענד, עס איז געווען א גרויסער עומטל אין פראג אויף די שוחטים וואס זענען קולף, און צעוויי"ר האט זיך געשטארקט די חנופה, א טייל חכמים האבען געכאנפעט די שוחטים און מיט כוח פון די רעגירונג האבען זיי זיך געשטארקט איבער די ערליכע אידען, און נישט דערלאזט מער מוחה או זיין אויף דעם ענין.

(ד) **נאך** לייגט או דער הי"ר יונתן אין זיין ספר אז אפילו דער גאון שבות יעקב וואס האט מיט געהאלטען מיט די שוחטים און האט נאכדעם אפגעדרוקט דעם היתר אין זיין ספר שבות יעקב האט מודה געווען אז די פירלה איז געווען שרעקליך גרויס, נאר מען האט נישט געהאט די מעגליכקייט מוחה או זיין קעגן די מהרסים ומחריצים, אבער אין דער אמת פירט אויס דער שבות יעקב, אז דער וואס פראכט זיך פון באשעפער זאל זיך אפהאלטען פון עסען די פלייש ווייל דאס איז מיט זיין לעבען.

(ה) **דער** פרי מגדים שרייבט, אז די שוחטים וואס פירען זיך אפלושיינען די סירכות גיבען צו עסען טריפה פלייש פארען כלל ישראל.

(ו) **דער** הייליגער חתם סופר זל"ל שרייבט (סי' ל"ט), אז דער וואס וויל אכטונג געבן אויף זיין זעהל, זאל זיך דערווייטערען פון עסען אזעלכע זאכען.

(ז) **אין** תורת יקותיאל שרייבט ער, די שוחטים וואס זענען קולף סירכות, גיבטן או עסטן עריפות פארען כלל ישראל, און מען טאר נישט עסען קיין שום עסענווארג וואס איז געקאכט אין די טעפ (כלים) וואס מען האט געקאכט דעם פלייש.

(ח) **דער** הייליגער חניא זלוק"ל, שרייבט שארף אוס דיין פון צארדיטשוב אויף וואס ער האט איבער חושד געווען אז ער האט געוואלט מתיר זיין קוף או זיין די סירכות, ווייל עס איז איבער קיינמאל נישט געקומען אויפן געדאנק אפלו מיקל או זיין אין דעם, און מען זאל טראקט וויסען אז מען טאר נישט אויף קיין שום אופן מיקל זיין אין דעם.

(ט) **אויך** דער הייליגער נחם לנדק שרייבט (יו"ד סי' ק"ד), אז מען טאר נישט מיקל זיין אין דעם.

(י) דער הייליגער ישמח משה זלוק"ל, שרייבט אין זיין ספר (השיב משה יו"ד סי' כ"ח), אז דער גאנצער היתר איז אן אויסגעטראכטער און א טעות.

(יא) דער הייליגער לאזער רב זלוק"ל שרייבט (שו"ת דברי חיים ח"ב יו"ד סי' כ"ג, וסוף סימן כ"ה), וועגטן דעם ענין, עס איז א אויסטערלישע וואונדער ווי אזוי קענטן די שפעטערדיגע דורות מיקל זיין אין דעם ענין און קריגן אויף די פריערדיגע גאוניס ולדיקיס, און אפילו אליהו הנביא זאל קומען און מתיר זיין טאר מען איהם אויך נישט הארכען, און אזא זאך וואס בכל תפולות ישראל האט מען זיך געפירט נו אסערען, צמילא פירט אויס דער דברי חיים, איז נישט כדאי אפילו נו רעדען פון דעם היתר.

(יב) דער גאון בעל ישועות יעקב שרייבט (יו"ד סי' ל"ט), אז ער האט זיך מפלפל געווען אין די הלכה מיט דעם גאון, וואס האט דאס געוואלט מחיר זיין, און גע'טענה'ט אז מען קען דאס נישט מחיר זיין, פירט אויס דער ישועות יעקב אז מען זאל בשום אופן נישט מיקל זיין אין דעם.

(יג) דער ראש יוסף שרייבט (חידושים ס"ק ר"מ), (אויף זיין ארט איז געווען זייער נפרץ קליפת סירכות), עאמער וואלט ער געטראפטן א שוחט וואס איז נישט קולף סירכות וואלט איך געטאהן פאר איבס אלעס וואס מעגלאך איבס גרויס נו מאכען מיט אלעס וואס איז מעגלאך, און דער אויבערשטער זאל העלפטן פאר זיין פאלק אידען אז די שוחטים זאלען זיך אויסלערנען נישט קולף נו זיין.

(יד) אויך דער גר"א (ציאור הגר"א לע, כו) איז שטארק מחמיר בכלל ציי די הלכה פין אראפנעמען סירכות.

— ג —

אודות די לוויעטע פראגע וואס הייסט גלאט אין וואס נישט וועל איך אויך שרייבן צקיאר נמרץ מחמת קולר הפנאי וערדות שונות צדברים העומדים צרמו של עולם.

(א) אין פרי מגדים (ש"ד יו"ד סי' ל"ט ס"ק ל"ז) און אין לבושי שרד (ס"ק קמ"ט) שטייט פאלגענד: ווער עס איז א בעל תורה ומעשים טובים זאל געווארענט זיין נישט נו עסטן פין קיין שום צהמה וואס האט געהאט א סירכא, נאר ווען עס איז געווען כסדרן למטה מחליין, און דאס

אויך נאר לכבוד שבת אדער יו"ט, ווייל לויטען רמ"א דארף יעדער כסדרן
 זדיקה, און מיר זענען נישט זקיי, ווי עס ווערט געזרענגט אין ד"מ און
 רמ"א ע"כ.

3) דער זאך היצט (סי' ל"ט ס"ק ל') זרענגט או פון של"ה הק' (דף
 ע"ד) ווי ער שרייצט פאר זיינע קינדער פאלדענד: איר מיינט
 קינדער ענק זאפעל איך איהר זאלט נישט עסען קיין פלייש וואס מען האט
 מכשיר געווען מיט מיעוד אויף א פלאץ ווי די סירכא איז מטריף על פי דין
 אין איהר זאלט נישט קויפען פלייש פון א טבח ווי לאנג מען טוט דאס נישט
 גוט חוקר ודורש זיין און אלע איינוואוינער פון ארץ ישראל אזוי אויך אלע
 אנדערע פלעטער וואס זענען באוואוינט מיט יודען אווערען טערקישען
 קעניגרייך זענען מטריף ע"כ.

ג) אין ספר שו"ת דעת הזבח (סי' כ"ז) שטייט פא'נענד: איך האב
 געהערט אין נאמען פון א לדיק מפורסם ז"ל דאס ער האט
 באפוילטן די שוחטים, אז אויב מען וועט ערעפען אויף איין לונג מער ווי
 דריי סירכות אפילו זייער קליינע, אין עס גייט אראפ גרינג, איז דאס שוין
 נישט גלאט כשר ע"כ.

ד) דער כרחי ופלאחי (סי' ל"ט ס"ק י"ג) שרייצט פאלגענד: דער ג"ט
 פארקטיגער אין וויכהערליגער פון שעלט פראג, האט נישט
 געגעסען פון א שחיטה וואס האט געהאט א חשש סירכא, און אזוי זאל
 אויך נאכטוהען יעדער ירא שמים, ווייל דאס איז א לעבענס פראגע. פירט
 ער אויס דארטען, וואויל איז ענק אינוואוינער פון האמבורג וואס אלע
 אייערע פליישען זענען פון זעהמות וואס מען האט נישט ממעך געווען די
 סירכות, זאל ענק טאקע ווייטער זיין זיס אין אנגעטעס.

ה) צום אויספיר וועלען מיר ליטירען די הייליגע רייד פין גאון הלדיק
 ר"א פלעקעלס ז"ל א תלמיד מובהק פין גודע זיכהודא, ווי ער
 פארפירט וועלען אין נאמען פין זיין גרויסען רבי'ן דער גודע זיכהודא ז"ל,
 וועגען די גרויסע פירלות און מכשולות וואס עיט זיך אפ זיי די סירכות,
 שרייצט ער פאלגענד: דער נו"צ ז"ל האט געזאגט מערסטע פלעטער אין
 שו"ע איז דער מחבר (צ"ו) מקיל, און דער רמ"א מחמיר, א אויסגאס איז די
 הלכה פין ממעך זיין סירכות ווי מיר געפינען פארקערט דער מחבר איז
 מחמיר, און דער רמ"א איז מקיל בלואי וואלעטען די חכמי ישראל אנגענימען
 פארקערט או פסקי'ן ווי דער מחבר עראלדעס וואס רוב פלעטער וועט
 אויסקימען מער קולות, ווייל די שערויכלונגען וואס זענען ארויסגעקימען פין

דעם קולא פין רמ"א (סי' ל"ט) דאס מען מעג ממעך און ממשמש זיין סירכות זענען זעהר פיל און וועגען איבער אלע קולות פין מחבר, (תשובה מאהבה ח"ג על ש"ט יור"ד סי' ל"ט צעס רצו צעל נו"ב רצן ומאורן של ישראל).

דא האט איר א דורכדרינגליך צליק פין א שר וגדול צישראל וואס צאדויערט מיט לער די מכשולות וואס זענען ענטשעאנען ציי דיקות הריאה, שוין אין זיינע לייטען, און לויט ווי עס זעהט אויס איז דאמאלעס אויך נישט לייכט געווען פאר די גדולי ישראל צו לוימען די פירלות, הגם עס איז נאך געווען דאמאלעס שנים כחיקונס, און דאס איז צלויז איין קליינע רינגעלטע פין דעם לאנגען קייט פין פארשידענע כשרות פראבלעמען וואס מען שטויסט זיך אהן טאג טעגליך, ציי שחיעות, צדיקות, מליחה כו', וואס זאלען מיר שוין היינט זאגען. (ועיי' לקמן שאלה ד' אות י, יא, יב).

דאס אלעס איז להלכה ולא למעשה ווייל איך קען מיך צעום אופן נישט נופאסען צו דעם געדאנק אז אפילו איין יוד זאל זיך סומך זיין דאס מיינדעסטע אין עיני כשרות העומדים צרמו של עולם, אויף מיין מיינונג, און דער גאנצער תשובה איז נאר מפני הכבוד.

החותם צכל חותמי צרכות
הק' שלום יודא גראס

השמטה

הא לך לשון קדשו של הגה"צ מהרי"ה אבדק"ק גלינא בספרו הנורא שו"ת מראה יחזקאל (האחרון) שנדפס בבילגורייא שנת תרצ"ח. בענין תקנה תקופא של שהיטת שני שוחטים.

— ד —

סימן מג.

עיינן בספר הרמב"ן פ' תבוא דחיוב על כל ב"ד להקים הדת בגדרים וסייגים והוא בכלל ארור אשר לא יקים את התורה הזאת. לכן אעתיק התקנות שעשיתי פה למען ידעו דור אחרון לקיים אותם בלי מגרעת כי המה נעשים למיגדר מילתא דאיסורא ובזט"ה. באופן שאין להם התרה.

דבר זה מסור בידינו מאבותינו הקדמונים גדולי הפוסקים ז"ל לגדור גדר ולעמוד בפרץ בכל דבר שבקדושה לענינים הנוגעים לדת תוה"ק.
 כן סדרו בכל קהלה וקהלה בישראל תקנות וסייגים בכל בתי המטבחים להרים המכשול ולחזק את ברק הבית.

ז"ל הבי"ז"ל בהתקנה שהתקין הוא ז"ל ומאה רבנים שעמו. כל עיר שיש בה שתי שוחטים לא יברוק האחד הסכין או הריאה מבלעדי השני ונעשה כגזירת נחש ע"ש ובתב"ש ז"ל הטעם דטובים השנים מהאחד. פה עירנו אמנם נתרופפו עמודי התקנות ברבות הימים ונתקלקלה השורה ורבו המכשולות.
 אנחנו חתומי מטה כחדא הוינא עמדנו על מדוכה זו ואחרי בירור דברים עשינו את התקנות האמורות להלן.

(א) מדי יום ביומו טרם התחילה השחיטה חובה על השו"ב להראות סכיניו להשו"ב חבירו ואסור לו לשחוט גסות או דקות או עופות אם לא הראה את סכיניו לחבירו ונמצא יפה.

(ב) בכל בדיקות הריאה או המסס חובה על שני השו"ב לעמוד ביחד בצוותא חדא ואסור לו לאחד לברוק הדיאה או ההמס בלי חבירו ע"ג.

(ג) אירע בדיקה בשעה שאין בעיד דק שו"ב אחד חובה על השו"ב להודיע להביד"צ והבי"ד יבררו להם עוד משגיח אחד וכן בבדיקת סכין.

(ד) בהמה שאירע בה ריעותא בין קודם השחיטה בין אחר השחיטה אסור להשו"ב להודות בעצמו. וכן כל מידי דאיתא בשאלה הן שאלת הריאה. המסס דומיהם חובה על השו"ב לשאול להחכם שבעיר הוא הביד"צ.

(ה) אם יעברו השו"ב על אחת מאלו התקנות רשות ביד הביד"צ להכריז על הבשר אפילו הכשר על פי דין כי טריפה הוא למיגדר מילתא. והעובר ענש יענש כאשר יושט עליו הבי"ד עפ"י דתוה"ק.

כ"ז נעשה במוחב ב"ד וז' טובי עיר מהקהל ונתקן באוהיו"מ גלינא ועש"ק י"א תמוז דהאי שתא תרפ"ב לפ"ק.

הק' יחזקאל הוכברג ראבר"ק הנ"ל
 חותם דקהלה וחתומת ז' טובי עיר

„העתקה מהרה"ג אבר"ק לבוב“

(ז) התקנות של בי דינא רבא דעיד גלינא היה למראה עיני וישרו בעיני עד למאוד לכן הסכמתי אנכי ג"כ להתקנות הנ"ל. ואם לא יהיה בעיר רק שו"ב אחד מחויב השו"ב הנשאר להודיע להבי"ד דשם והם ישלחו מי שיש לו הדעה מהשו"ב ומהחכם כי הוא בקי בבדיקה ובהלכותיה. ולהשומע יונעם ותבא עליו

ברכת ה'. ובטוחני עוז בך' כי השׁו"ב דקהלה הנ"ל החרדים ע"ד ה' לא יעברו ח"ו על תקנות הנ"ל וחפץ ה' בידם יצליח.

ע"ז באעה"ח מוש"ק לסדר ויחי תרפ"ט לפ"ק פה לבוב.

הק' יצחק ציף האבד"ק לבוב

מקום החותם

נ"ב. נדפס כעת שו"ת בית דוד מהגאון אבד"ק סטאניסלאב ושם בסי" מבואר ג"כ דהעומד השני צריך שיהיה לו הסכמת כי הוא בקי בענינים האלו כי מחמת שיש הרבה רבנים או דיינים כי לא בקיאים בסכיני שחיטה ולא ידעו ולא יבינו בבדיקת הריאה ובכך ל"מ מידי עמידתם בזה.

„העתקה“

(ז) בהתאספנו יחד אנחנו ח"מ עשינו תקנה כי אסור להם להקצבים דפה להוציא מבית המטבחים שום בשרש כשר עד אשר יהי' עלי' החותם, כשר" מהמשגיח ונאמן דפה ואם ימצאו בשר בהחנות למכירה בלא החותם הנ"ל אז הבשר הוא טריפה למיגרר מילתא.

(ח) ביום השלישי מהשחיטה צריך להדיח הבשר בבוקר אף דמישלם ג' מעל"ע לעת ערב.

בעה"ח יום ב' שופטים תרצ"א פה גלינא.

הק' יחזקאל ראבד"ק הנ"ל

הק' ארי' הלוי גוטסמאן ח"ב מהרי"א אבד"ק,

גם חותם משני שובי"ם ועוד ג' בע"ב.

(ט) תקנה מהגאון המפורסם מוה"ר דוד מפאמארין ז"ל בעהמח"ס מראה כהן, וס' אהבת דוד ויהונתן על חו"מ שהיה אב"ד בעירנו ותיקן שלא לקלוף הסרכות מכבשים וצאן. ודינם כמו בנמצא סרכה בעגלים שהוא טריפה אף בסרכא כ"ש.

(י) ומי שבקי בזה ידע כמה גדולים דברי חכמים שאמרו אשרי מי שלא אכל מסרכא כל ימיו עי' כר"ן סי' ל"ט.

(יא) כי דבר זה הוא פושט צורה ולובש צורה. בימי הב"י הוא נקרא בשם מייעוך הסרכות" ובאו אח"כ גדולי האחרונים והחליפו את שמו על קליפת הסרכות" ועתה בעו"ה ניתוסף לו שם חניכה, ניתוק הסרכות" האסורה עפ"י דין, (ועי' לעיל שאלה ג' אות ה').

(יב) לכן מי יתן והיה לבכם מהרבנים די בכל אתר ואתר ליראה את ה' וידעו מה העת שואל מאתם. ויהיו עיניהם נשואות כלפי פנים להשגיח במילי דמתא. ויבקרן את בית המטבחים עכ"פ פעמים בשבוע לעצור בעד הרעה הנשקפת עלינו כי בעינינו דאינו את כל הגזירות קשות ודעות המתרגשות לבוא בעולם הוא בעו"ה רק למען העון הזאת (עי' ח"ב בפ' החדוש).

רבתי! אבקש סליחה ומחילה ממעלתכם על כי אנא זעירא מן חבריא ארהב בנפשי עוז להגיד רבדי תוכחה קבל הגאונים הגרולים שיחי' אשר קטנם עבה ממתני, נפשי ידעת מאד אמת כי הצרק אתכם.

אך כפרו נא! כי אנכי הרואה אשר עברתי זו עבודת הקודש שנים רבות בבית המטבחים בעיר הגרולה. ואתמחי ובקי אני וארע כל צערי ופרטי הרברים האלה ער גמידא. ובפרט בימים האלו מחמת גזירת השחיטה לא איתכשר דרא. וחוב קרוש על הרבנים שיהיו עיניהם נשואות שלא יבוא בשך פיגול ח"ו בפי עם ישראל ויקבלו האמת ממי שאמדו.

אחתום כעת הספר הנוכחי כי זה יהיה שמי וזכרי לרוד דודר גם בעלמא רקשוט לא אכחד ולא אשקר ח"ו ואגיד את האמת כמו שהוא. ואקוה כי הרבנים אשר יראת ה' טהודה מרחפת על פניהם יטו אוזן קשבת לקול תחנוני. ואולי אהיה ממצדקי הרבים כי לא ישלוט בי כל עון ח"ו ולא יאונה אלי דעה בעלמא דאתי. אמן.

המחבר

— ה —

סימן מד.

שאלה.

ע"ר השו"ב דקראו הקצב לשחוט בלילה אחד חצות ושחט ובדק הריאה ביחירות. גם לא הראה סכין של שחיטה לשו"ב השני. כאשר התקנה שבכאן ששנים ביחד בצותא חרא צריכים להיות אצל הבריקה גם בבריקת הסכין. והשו"ב התנצל ואומר כי התקנה הוא רק מירי יום ביומו ולכן לא היה מחויב להראות סכיני שחיטה רק בבוקר אבל לא בלילה שהוא שייך להיום לענין זה. גם בבריקה היה במעמד חותנו שו"ב הזקן נ"י כי מחמת שהי' המאורע הזאת אחד חצות הלילה ולא רצה הקצב להטריח שו"ב השני להקיצו מתרדמתו ולכן חשב שמותר להיות עע"ג גם חותנו השו"ב והוא השגיח בהבריקה שיהיה כרת.

תשובה.

איתא בש"ס יומא (כ"ב) בתרומת הרשן שתיקנו אח"כ פייסא שפריך הש"ס מעיקרא מ"ט לא תיקנו פייסא ככל עבודת שבביהמ"ק ומשני מעיקרא סבור כיון דעבודת לילה לא חשיבי וכו' ופריך והרי אברים, ופודים שהוא ג"כ עבודת לילה וצריכא פייס ומשני סוף עבודת דיממא הוא ופריך האי נמי סוף עבודת דיממא הוא דאמר ר"י קידש ידיו לתרומת הרשן למחר א"צ לקרש שכבר

קידש תחילת עבודה ופרש"י הגם דלינה פוסל אבל מחצות מקרות הגבר הוא שיין ליום שלאחריו ע"ש.

וא"כ גם בני"ר אע"ג שהוא סוף עבודה שביום אבל מחצות ולהלן הוא שיין ליום שלאחריו. וכן אנו מברכין הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה אלמא דמקרות הגבר הוי בכלל יום.

ועיי' בפסיקתא פיסקא ויהי בחצי הלילה אות ד' ובורע אפרים שם שמביא סתירה דכתיב ויהי בחצי הלילה וכתיב ביום הכותי את מצרים ורצה לתרץ שלאחר חצות לילה היינו יום. עי' בשע"ת או"ח סי' ת"ע שהביא כן ממדרש אבל רבתי. וכפרט באם כבר ישן השו"ב וקם אחר חצות שצריך לברך ברכת התורה אע"ג בניער הוא ספק ברכה אם לילה הוא הפסק וא"כ נדאה דשיין אז ליום שלאחריו.

ועוד הטעם מהתקנה הוא כי יודמן לפעמים כי השו"ב העוסק בהבדיקה הוא עיף ויגע ולכו בל עמו אז בא האחר וחקדו שיהיה הבדיקה כדת. וא"כ בעת ההוא שהקיצו באמצע הלילה לשחוט מסתמא הערים הקצב בזה בכרי שיהי' השו"ב טרוד נים ולא נים ולא ידקק היטב. גם לפי ששמעתי כי נטרף לו בלילה ההוא איזו בהמה ורגו והתריזו נגד השו"ב שהטריף לו בחנם כנהוג. גם פקר נגד הנאמן המשגיח באיזה דבר. א"כ מוכח הדבר כי בתחבולה עשה זאת שהקיץ את השו"ב באמצע לילה עיין ירושלמי ב"ק פ"ז ראהו שוחט ביער בחזקת גנוב הוא וד"ל לכן היה חוב על השו"ב שלא יעשה הבדיקה בלבדו בלי משגיח ועע"ג.

הגם דאמרינן בש"ס כתובות (ל"ו) גבי זיוף שטרות הגם דבעל השטר הוא חשוד לזייף עדים מי חשודי לציית אותו. א"כ ה"נ כי בודאי השו"ב אינו חשוד בכך להעלים ח"ו איזו דבר ולעשות שלא כשורה א"כ מאי חשש יש בזה. אבל י"ל כמו שמתרץ התם בש"ס כיון דהדר לזייף מישכח שכחי ע"ש ה"נ הגם דהשו"ב אינו חשוד בכך לעשות במזיד איזו העלם דבר. אבל מבלי משים מחמת עייפות מהשינה יש לחוש לאיזו מכשול שיכול להיות מזה ולא הו"ל לברוק ביחידות.

ובהא דחותנו עמד ע"ג בהבדיקה אין מועיל בזה כמבואר בש"ס ב"ב (ח') וביו"ד סי' קכ"ז דהרבה קרובים כחד דמי. ועי' ירושלמי פאה פ"ד ה"ו אין מעמידין ב' אחים פרנסין. ועי' בס' הילולא דרבי מהגה"צ אבד"ק ניוניב ז"ל שקיבץ תשובות כמעט מכל גדולי שבזמנינו דאין מעמידין בבדיקה אב ובנו.

והגאון המרש"ס ז"ל הראה דברי רש"י שבת פ' במה מדליקין גבי האי מאן דרחים רבנן הו"ל חתנא דרבנן וכתב רש"י שם דחתנו ככנו ועי' שו"ת רמ"א מזה וא"כ נחשבים הם כאחד. ועי' שו"ת טו"ט ח"ג דמתיר בזה אבל הוא סותר א"ע למ"ש בס' האלף לך שלמה שאסור להיות אב ובנו ע"ש.

וא"כ שלא כדן עשה השו"ב הנ"ל ואין זה טענה דטעה בדין וסובר שמותר כמו שהגיד לו חותנו שהוא ג"כ ת"ח גדול שמותר. כי כבר התרה בו חכם שבעיר

שאסור בזה. ומבואר בד"מ אהע"ז סי' ו' דאם התרה בו חכם שבעיר אע"ג דלומדים אחרים הם מתירים לו אין זה בכלל שוגג. אך לדוננו שיהי' כעובר על התקנה. י"ל כיון שהי' בפעם הראשון ושיטת מהרי"ק דבפעם הראשון הוא מותר וע"ש בש"ך שחולק. אבל בפר"ח הוכיח מלשון הרא"ש שכ' טבח שהוציא טריפה ב' וג"פ ע"ש מוכח דרק בפעם השני הוא אסור. וכן הביא הרה"ג מרש"ם תשו' גאו"י חיו"ד סי' ס"א דבפעם הראשון י"ל דהי' שוגג אבל בפעם הב' הוא מזיד. הגם שהב"ח מחמיר אף בפעם הראשון אבל התב"ש כתב דבפעם אחד א"צ לקבל רק דברי חבירות.

גם מש"ס תמורה (כ"ז) מוכח דבפחות משלשה פעמים לא יצא עוד מחזקה כשרות גם בנ"ד הוא קל יותר דלא יצא ח"ו מת"י שום דבר רק עבר על התקנה יש להקל בפעם א' הגם להאומרים דתקנה הוא תחת סוג נדר והוי מה"ת. אבל כבר הביאו האחרונים דברי ש"ס נדרים ט"ז דהוא רק עובר בל יחל מדרבנן ומבואר בבכורות ל' דחשוד דבר דרבנן לא חשוד על דאורייתא לכן יש להקל בפעם הראשון.

נ"ב. בעיקר התקנה שצריך להיות ב' שו"ב בהבדיקה כמבואר בתבו"ש סי' א' דטובים השנים מהאחד, לענ"ד יש מקור לזה והוא הדין מחמת דברי הרא"ש שכ' שרשות ביד החכמים לפסוק כפוסק אחד אע"ג דאין הלכה כמותו אם הוא לתקנת עולם עי' בשו"ת כנ"י הובא בפ"ת חו"מ סי' רכ"ז ס"ק י"א.

וא"כ לפמ"ש ג"כ הרא"ש דמה"ד היה צריך בשחיטה ב' עדים דהא עומד בחזקת איסור ואין ע"א נאמן להוציא מחזקה. וא"כ גם בבדיקת הריאה הגם דאמרינן נשחטה הותרה ועומדת בחזקת היתר אבל לשיטת דבדיקת הריאה הוא מה"ת והוא מהפסוק והבדלתם דנדרש בתו"כ שקאי על כל ח"י טריפות עי' בהקדמת לסי' ל"ט בס' דע"ת מזה וא"כ עוד לא יצא הדבר מהחזקה שצריך עוד בדיקה מה"ת. ועוד אם יש סרכא דרוב הוא מג"י שהוא מחיים וא"כ הוה נולד ריעותא מחיים ויש צבא פוסקים שס"ל באם נולד ריעותא מחיים לא אזלינן אחר החזקה עי' יו"ד סי' נ' וא"כ יכולים הב"ד לעשות תקנה ולסמוך על אלו הפוסקים ואין ע"א נאמן נגד החזקה בנולד ריעותא דסרכא מש"ה היכי שיש תקנה זו אסור על פי הדין לבדוק ע"י אחד לפי דברי הרא"ש הנ"ל. הנלע"ד כתבתי.

מפתחות לס' זבחו זבחי צדק

ראשונים

אות	שאלה	
י	א	הרא"ש פ"ק דחולין
ז	א	הרא"ש פ"ק דחולין
לא	א	שו"ת הרא"ש כלל ז'
י	א	שו"ת הרא"ש
		הרשב"א
ט	א	חולין י:
		ים של שלמה
ז	א	פ"ק דחולין סימן ל"ט
א	א	רבינו יונה בשערי תשובה
ח	א	רבינו יונה בשערי תשובה
י	א	רבינו יונה בשערי תשובה
יא	א	רבינו יונה בשערי תשובה
כ	א	הר"ן קדושין פ' האומר
כ	א	הר"ן פ"ק דחולין

שלחן ערוך

		אורח חיים
	ה	סימן ת"ע שע"ח
כא	א	סימן תר"ג, רמ"א
		יורה דעה
לא	א	סימן א' סקל"ח, ש"ך
י	א	סימן ב' סקל"ח
י	א	סימן י"ח, ב"י
א	א	סימן י"ח סעי' י"ז
ב	א	סימן י"ח סעי' י"ז
ז	א	סימן י"ח סעי' י"ז, ש"ך
		סימן י"ח סו"ס, ב"י
	ה	סימן נ'
יט	א	סימן קכ"ז
כ	א	סימן קכ"ז, ש"ך
כ	א	סימן קכ"ז סעי' ג'
ל	א	סימן קכ"ז ס"ג
כא	א	סימן קכ"ז, רמ"א

זבחו זבחי צדק

כו	א	סימן קכ"ז ס"ק ט"ז
ל	א	סימן רי"ד
לא	א	סימן רכ"ח סעי' ל"ג

תלמוד בבלי*

	ה	שבת פ' ב"מ
	ה	יומא כב
	ה	כתובות לו
	ה	נדריס טז
	עמוד י"ח	סוטה
יט	א	גיטין ב':
ל	א	גיטין ב':
לא	א	גיטין ל"ז.
	ה	ב"ב ח'
	עמוד י	סנהדרין
	עמוד י"ח	ע"ז כ':
יט	א	חולין ג'.
יט	א	חולין ג':
א	א	חולין ד'
		חולין ט'.
ל	א	חולין מ"ו:
	ה	בכורות ל
	ה	תמורה כז
		רמב"ם
לא	א	ה' ממרים
		ה' שחיטה פ"א הי"ב

ספרי

שאלות ותשובות

(לפי א"ב)

ו	ד	בית דת
יג	א	דברי חיים ח"א
ל	א	דברי מלכיאל חלק ה' סי' רס"ה
ל	א	דברי מלכיאל חלק א' סי' כ"ח
יא	ב	דברי חיים ח"ב יו"ד סי' כ"ג
יא	ב	דברי חיים ח"ב יו"ד סי' כ"ה
ג	ג	דעת הזבח סי' כ"ב
יז	א	דעת תורה סי' י"ח אות ד'

* בציון דף המסכת יש שהענין הוא שם ברש"י או בתוס' באותו הדף, ונכלל במי"מ של פרק המסכת.

יב	א	דעת תורה סי' י"ח אות ל"ח
טז	א	הרי בשמים מהדו"ת סי' קצ"ה
יז	א	הרי בשמים מהדו"ת סי' קצ"ה
יח	א	הרי בשמים מהדו"ת סי' קצ"ה
י	ב	השיב משה יו"ד סי' כ"ח
י	א	חתם סופר חיו"ד סי' י"ג
יא	א	חתם סופר חיו"ד סי' י"ג
לא	א	חתם סופר חיו"ד סי' י"ג
ו	ב	חתם סופר סי' ל"ט
יב	א	טוב טעם ודעת מ"ג סימן ל"ה
יב	א	טוב טעם ודעת סי' א' ס"ק נ"ט
יח	א	טוב טעם ודעת מהדו"ת ת' קט"ו
	ה	טוב טעם ודעת ח"ג
יב	ב	ישועות יעקב יו"ד סי' ל"ט
	ה	כנ"י
לא	א	מהר"ם שי"ק חיו"ד ת' ה'
יד	א	מהר"י ווי"ל סימן נ'
לא	א	נוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' א'
ט	ב	צמח צדק יו"ד סי' ק"ד
ד	א	קול אליהו יו"ד ח"א סימן א'
ד	א	רוח חיים הספרדי סי' י"ח אות ד'
	ה	דמ"א
ד	א	תורת זבח הספרדי מע' אות ב' סי' ה'
יב	א	תשובות הב"ח

ספרים (לפי א"ב)

— א —

עמוד י"א	אוה"ח שלח יו"ד ט'
עמוד י"ג	אלשיך שמואל א' כ"ד ה'
עמוד ג'	אשל אברהם סו"ס לב

— ב —

ל	א	בא"פ סי' ל"ט ס"ק קמ"ו
ב	ג	באר היטב סי' ל"ט ס"ק ל'
יד	ב	ביאור הגר"א ל"ט כ"ו
	ד	בית יוסף
	ד	ברית עולם על הס"ח
עמוד ד'	א	ס' ברית מטה משה על הגש"פ
לג	א	

- ג -

עמוד ד'

גידולי יהודה על ה' ציצית

- ד -

כד	א
ז	א
יב	א
	ה
יד	א
ג	א

דברי יואל ח"א פ' תולדות ע' תרכ"ג
 דמשק אליעזר מ"ב
 דמש"א פ"ב דחולין סי' ז'
 דרכי משה אהע"ז סי' ו'
 דרכ"ת סי' א' ס"ק ע"ד
 דרכ"ת סי' י"ח

- ה -

ה
ההאלף לך שלמה
הילולא דרבי

- ז -

עמוד ד'
א

יב

זוה"ק באדרא
זכור לאברהם דף נ"ו אות פ"ו

- ח -

עמוד ד'
עמוד י"א
עמוד י"א
עמוד י"א
עמוד י"

חינוך ישראל סבא
 חסד לאבהם מע' ב' נ' מ"ז
 חסד לאברהם מע' ד' נ' כ"ז
 חסד לאברהם מע' ה' נ' י"ד
 חרדים

- י -

ב	ב
טו	א

יד אליהו ס"ק מ"ג
 יד אפרים ק"י יפה לבדיקה אות י'

- כ -

ט ד

כרתי ופלתי סי' ל"א

- ל -

א	ג
	עמוד י"ב
	עמוד ד'

לבושי שרד ס"ק קמ"ט
 ליקוטי האריז"ל
 ליקוטי עצות מע' ת"ת או' מ"ו

- מ -

	ע' י"ב
לד	א
	ע' י"ג
	עמוד ד'

מדבר קדמות אות ג'
 מדריך הכשרות (מהבר"צ)
 מדרש רבה בראשית ו'
 מדריך לצניעות

	עמור ד'	מזוחת שלום על ה' מזוחה
	עמור ד'	מנחת יהודה
	עמור ט'	מנחת יוסף
א	א	מטה אשר סי' י"ח
ד	א	מעשה רב ממנהגי הגר"א סעי' צ'
ל	א	מעשה רב
ח	ד	מראה כהן

- ג -

לד	א	נפש ישע'י ח"ב ע' תנו
	עמור י"א	נפש ישע'י על מ"א

- ט -

	עמור ג'	סוד יכין וכו' פ"ח
	עמור י"א	ספר הגלגולים
	עמור י"ב	ספר הגלגולים פ' ל"ח
	עמור ד'	ספר החינוך
	עמור י"ד	ספר הפרדס
	עמור ט'	ספר הקנה

- ע -

	עמור י"ב	עמק המלך ש' תקוני ת' פ"ו
--	----------	--------------------------

- פ -

	עמור ד'	פלא יועץ
יז	א	פלתי סי' י"ח
ג	ב	פלתי סי' ל"ט
ד	ג	פלתי סי' ל"ט ס"ק י"ג
כה	א	פנ"י ריש חולין
ל	א	פר"ח או"ח סי' תצ"ג
	עמור ד'	פרי מגדים
ה	א	פרי מגדים ש"ד ס"ק כ"ט
ו	א	פרי מגדים ש"ד ס"ק ל'
ו	א	פרי מגדים ש"ד ס"ק כ"ט
ה	ב	פרי מגדים יו"ד סי' ל"ט
א	ג	פרי מגדים יו"ד סי' ל"ט ס"ק ל"ז
ד	א	פרי תבואה סי' ל"ט
	ה	פתחי תשובה חו"מ סי' רכ"ז ס"ק י"א

- ק -

ל א
עמוד ד'

קונטרס הראיות סי' י"ז
קדושת בנות ישראל

- ר -

יג ב
לא א
ד

ראש יוסף חידושים ס"ק ר"מ
רמב"ן פ' כי תבוא
רמב"ן פ' תבא

- ש -

עמוד ט'
ג א
עמוד י"ד
ב ג
עמוד י"ד
ח א
ב א
ד א
עמוד י"א

שבט מוסר פ' לו
שו"ע הרב קו"א ס"ק ט'
שיעור קומה להרמ"ק
של"ה דף ע"ד
של"ה דף קנ"ב
שלה"ק בשער האותיות אות ק'
שמ"ח סי' י"ח סעי' כ'
שמ"ח סי' י"ח סעי' כ'
שערי תשובה לר"י

- ת -

ו א
י א
י"ד א
עמוד ג'
י"ד א
ז ב

תקנת ההפלא"ה
תקנת ההפלא"ה
תקנת המהרי"ט
תורת גיטין
תורת זבח אות א'
תורת יקותיאל

ספר נפש ישעי'

בשני חלקים

על מאכלות אסורות, אוצר גדול של דיונים, שו"ט ומאמרים

כולל 552 עמודים בגודל 6x9

בחלק הראשון ובו ל"ח פרקים, שלקטתי בעור צורי וגואלי מדברי חז"ל בש"ס בבלי וירושלמי מדרשים, זוה"ק, תיקונים וספרי הראשונים וכו', ודבריהם הקי חוצבים בלהבות אש, מלהיבים נפש האדם לשמור מאוד, לברוח ולהסתלק אפילו מן הספק. נדפסו בו גם תמונות וציורים של הדברים הצריכי בדיקה מתולעים ומילבן וכו', ותמונות של הרבה מיני דגים שאסורים לאכלם, והוספתי בו הרבה סיפור מעשיות מצדיקים הקי, איך שהזהרו בקדושת המאכלות, וגודל כח הרגשתם אפי' ע"ד שהורה בה חכם וכו' ג"כ הבאתי בו תשובה ארוכה מרבן של כל בני הגולה כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א. בענין שעכשיו אשתני הרבה לגריעותא בזיופים ותחבולות, והקונים נכשלים הרב לקנות דברים שהם בלי השגחה עד כדי כך שנעשה להם היתר וקשה להפרישם מהרגילות ורוב ההכשרים הסומכים על המשגיחים עלולים למכשולות גדולות אשר בעלי הפאבריקע יוכלו להטעותם שלא ידעו מאומה בין ימינם לשמאלם ולא רבים יחכמו להבין תחבולות התגרים ומעשה המכונות והפאבריקען וכו'.

בחלק השני ח' פרקים, כולל החששות האפשריות בכל מיני מאכלות ומשקאות המורכבים ומעורבבי בחומר איסור, ולהעיר על אמיתותם ואפשריותם, הצגנו עדותה של הממשלה (אגריקולטור דעפארטמענט כמ"כ עדותן של חברי הביד"צ דעה החרדית בירושלים, והודאות וידיעות לכל ימות השנה, ידיעות ע מצרכי מזון שונים שהם בהכשר רבותינו הבד"צ שליט"א ללא שום חששות. והודעות על מיני מזון שיל עליהם חששות איסורים שונים וכו' (הרשימה לפי סדר הא"ב).

הספר כולל חמשה מפתחות:

- (א) תוכן כל ענין לפי סדר הפרקים.
- (ב) מפתח הענינים לפי סדר הא"ב, בערך חמשה עשר מאות ענינים. כדי שיהי בנקל למצוא כל דבר ודבר על מכונו בלי חיפוש.
- (ג) מפתח לדברים הצריכים בדיקה לפי א"ב. בסדר מאה ענינים.
- (ד) מפתח סיפורי המעשיות.
- (ה) מפתח הספרים לפי א"ב, בערך מארבע מאות ספרים.

מחיר הספר הוא סך \$ 6.00

הספר הזה נחוץ לכל איש חרדי הרוצה לידע בירור מהמאכלים השכיחים לבל יגעיל בהם נפש שבעוה"ר נכשלים בו הרבה מאחב"י להכניס לבתיהם בלי יודעים שהם גו"ט ממש, או עכ"פ איסור דרב וחמורים דברי סופרים וכו'. וכן חיווק ואומץ מתוך דברי הסה"ק על ענין זה.

* * *

שלום יהודה גראס

רב דקהל „מגן שאול" ור"מ בישיבה וכולל בית ישעי',

ברוקלין, נוא יארק

בעמח"ס נ"י על מ"א (ה"ח). חזון ישעי' על הלכות שחיטה (ב"ח). אמרי שלום על ה' טריפות, דברי יהודה על ה' ניקור, מנחת יהודה על חומר איסור חלב עכו"ם. מדרך לצניעות על עניני צניעות, חינוך ישראל סבא על עניני חינוך.

כתובת המחבר:

Rabbi Sholom Y. Gross

4711 — 12th Ave.

Brooklyn, N. Y. 11219

ספר

נפש ישיעי

על מאכלות אסורות

חלק ראשון

בו יבואר כי שמירת הגוף והנפש ממאכלות אסורות הוא יסוד קדושת ישראל ומהרתן, גם יבואו בו דברי התעוררות לכבד גדול חסנם המגיע לנפש ונזק האדם הנכשל בהם ח"ו, והתועלת בזה ובכא למי שנזחר ונשמר ממאכלות אסורות

כ"ו לקטתי בעזר צורי וגואלי מדברי חז"ל בש"ס בבלי וירושלמי, מדרשים וזה"ק תיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מוסר מגדולי האחרונים וזלה"ה, ודבריהם הקדושים חוצבים בלהבת אש, מלהיבים נפש האדם לשמור מאד לברוח ולהסתלק אפילו מן הספק, כאשר יראה הרואה בפנים הספר.

תקותי כי דבריהם הקדושים יעשו רושם בלבות בני ישראל, וזה יהי פרי עמלי להסיר המכשלה הזאת מבתי בני ישראל בכל מקום שהם.

נאסף ונלקט על ידי

הק"י שלום יודא

בהרה"ח המפואר מוה"ר ר' ישעי' זאב גראס ז"ל

פה ברוקלין ניו יארק יצ"ו

שנת וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ד' (יחזקא' מ"א)

הוצאת

אמונה פאברישנינג

ספר

נפש ישיעי

על מאכלות אסורות

חלק שני

מכיל חששות האפשריות בכל מיני מאכלות ומשקאות המורכבים ומעורבים בחומר איסור. וכדי להעיד על אמיתותם ואפשריותם, הצגנו עדותה של הממשלה (אגריקולטור-דעפארטמנט). כמו"כ עדותן של חברי הביד"צ דעדה החרדי' בירושלים, והעתקות ממדריך הכשרות של הביד"צ שלימ"א

נאסף ונלקט על ידי

הקי' שלום יודא

בהרה"ח המפואר מוה"ר ר' ישעי' זאב גראס ז"ל

שנת וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ד' (יחזקא' מ"א)

הוצאת

פאבר'שינגטון — אמונה —

התוכן

עמודים

פרק

א.	בו יבואר איך שצדיכים להשמר ממאכלות אסורות, ופגם הנגדם בנפש האדם העובר עליהם לאכלם ר"ל	ב"ד
ב.	בו יבואר הטעם שהרחיקנו השי"ת ממ"א, ושודש מצוה זו	ד"ח
ג.	בו יבואר כי האוכל ממ"א מכניסים טומאה בלבו ונפשו של האדם וגופו נעשה בשר מבשרם, וקדושתו של מקום מסתלקת ומתרחקת ממנו, ונחשב כאלו עובד ע"ז ר"ל	ח"ד
ד.	בו יבואר כי מ"א מחשיכים עיני השכל לאדם האוכלם, ומטממת לבו ונפשו, ומכניסים בו מחשבות זרות ושודש כפירה ומינות ד"ל, וסופו שיכשל ע"י אכילתם בעבירות חמורות מאוד ד"ל	יד"כו
ה.	בו יבואר גודל השכר של השומר עצמו ממ"א	כז"מב
ו.	בענין השחיטה והשוחטים והקצבים	מב"סג
ז.	בענין ניקוד	סג"ע
ח.	בו יבואר העזיבה הגדולה בעניני ההכשרים וההשגחה, ואיך שבועה"ד גם שומרי תומ"צ ותמימי דרך נלכדים בפח מוקש דיצרא דמ"א, מסיבת אי ידיעה וחסרון התבוננות	ע"פה
ט.	בענין נסיעה לדרך	פה"צא
י.	בהנהגת אכילה	צא"קא
יא.	הלכות סעודה	קא"קז
יב.	בו יבואר ענין קדושת חינוך הבנים והבנות, ובענין משקים צבועים ושוקולדה וחמאת חלב	קז"קיד
יג.	בו יבואר גודל חומד האיסור של פת עכו"ם ובישול עכו"ם	קיד"קכט
יד.	בו יבואר גודל האיסור של סתם יינם	קיד"קכט
טו.	בענין לסדר מאכל כשר לחיילים	קכט"קלב
טז.	זהירות בעניני פסח	קלב"קלז
יז.	זהירות בהלכות התלויות בארץ	קלז"קלט
יח.	בו יבואר חיוב הזהירות מאיסור תולעים	קלט"קנה
יט.	בו יבואר חיוב הזהירות מאיסור דגים טמאים	קנה"קע
כ.	בידוד הלכה בענין חלב עכו"ם ובענין ציקאריע קאפפע ומשקה קאקא קאלא	קע"קפט
כא.	דיני חלב שחלבו גוי	קפט"קצב
כב.	דיני גבינות גוים	קצב"קצג

התוכן

פרק

עמודים

כג.	דיני חמאת גוים	קצג-קצה
כד.	דיני בשר שנתעלם מן העין	קצה-קצט
כה.	דיני טרפות החלב והביצים	קצט-רג
כו.	דיני שחיטות ובדיקות ומכירת בשר כשר	רג-רכג
כז.	איסור דם	רכג-רכד
כח.	דיני איסור סחורה בדברים אסורים	רכה-רכז
כט.	קריאה וזעקה אל רבנים שליט"א ואל כל אשר ביכלתם להשפיע על קהילות ישראל להזהיר את העם על המכשול הנורא הזה אשר כל גוף קדושת ישראל ויסוד קיומו תלויים בו	רכז-רלז
ל.	דיני וחומר איסור תולעים	רלז-רמז
לא.	דיני וסימני דגים	רמז-רנא
לב.	דיני בישולי גוים	רנא-רנה
לג.	דיני פת גוים	רנה-רנז
לד.	דיני וחומר איסור השגת גבול	רנז-רפח
לה.	ליזהר בבדיקה הגונה (וציורים לדברים הצריכים בדיקה) ..	רפח-רשז
לו.	דיני וסימני דגים ומראות הדגים	רשז-רשד
לז.	בו יבואר האיך עושים השמן ומארגארינא ועוד	רשז-רשכ
לח.	דיני חלה	רשכ-רשכג

הוספת	שכר-שסו .....
מפתח	שסז-תא .....
מפתח הענינים (לפי א"ב)	תב-תיא .....
מפתח לדברים הצריכים בדיקה (לפי א"ב)	תיא-תיד .....
מפתח הסיפורי מעשיות	תיד-תיז .....
מפתח הספרים (לפי א"ב)	תיז-תכתב .....

אך זה יצאו לאור עולם בעזהש"י

שני חיבורים נכבדים כדברים העומדים ברומת של התלכה היוזמת

א. קונטרס קדושת בנות ישראל

בו מובא עצות ואזהרות לבנות ישראל הצריכות לרופא נשים, איך להתנהג ברפואות וברופאים, להשתמש אך ורק ברפואות ולא ברופאים מחמת איסור יחוד ושאר מכשולים ח"ו ובדליקא רופאות נקות או רופא שאשתו עומדת עליו, יקחו עמם את בעליהן או שומר אהבה.

בזמן האחרון נתגלו מעשים מרופאי נשים שהנם מתנגדים להנהגתן של בנות ישראל הכשרות, ועליהן להיזהר מאוד שלא לבוא לאיסור יחוד עם רופאים קלי דעת.

אותו הדבר נוגע לביקור אצל רופא קוראפראקטער וכן רופאים פסיכולוגים שמנהגם לשוחח ולבקר את הנשים בחדר מיוחד לכך ורבר כזה קשור עם מכשולות.

המחבר נותן עצות טובות בכל המקרים שזקוקים לרופאים, במקום שאין רפואות נשים, או טוב יותר ללכת אל קליניקא פומבית שהמכשולות אינם מצויים שם כל כך.

מבוארים בו גם הרבה עניני צניעות והתנהגות הנשים הצנועות בכל עניניהם בבית וברחוב ובפרט במלבושים שלהן בכל גרדי הצניעות.

ב. קונטרס חינוך ישראל סבא

מדריך לחינוך הבנים והבנות

כולל עצות והדרכות טובות בדרכי התורה והמוסר והחינוך המסורתי למלמרי תשב"כ, לאבות וכו' איך להתנהג עם התינוקות ואיך להדריכם שיגדלו לתפארת התורה ולתפארת אבותיהם.

מן חנוך לנער ע"פ דרכו וגו' מיעץ המחבר ללמד הנערים לקום מפני כל מי שזקן מהם, לתת להם לשבת ולהתנהג בכל הדרך ארץ. לקום מפני האב או האם מדי פעם שנכנסים לבית ולא לשבת קודם שישב האב או האם. להקרים שלום לכל אדם בשוק. איך להתנהג עם חברים בשוק, ובבית הספר. להכריחם להתפלל בנחת ולענות אמן על כל ברכה. לא לשיח שיחה בטלה בבית"מ". לא לכעוס על הילד בכל דבר. מתי מותר למלא בקשת הילד ומתי לא. החיבור הזה הוא מלא וגדוש עצות טובות והדרכות בחינוך שהגן צורך חיוני לכל הורים ומלמדי תשב"כ.

כולם חוכרו מאת

הרב שלום יודא גראם

רב דקהל מגן שאול ורב ור"מ בישיבה והכולל בית ישעי'

4711 - 12th AVENUE, BROOKLYN, N.Y. 11219

Tel.: 436 - 8086

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

בעזרי"ת

קונטרס

מנחת יהודה

על חומר הענין של „חלב עכו"ם" ו„סימילאק"

לפסח ולכל ימות השנה

חלק ששי

מספר נפש ישעי' על מאכלות אסורות

אשר חברתי ולקטתי בחמלת ד' עלי

ה"ק שלום יהודה גראסס

רב דקהל „מגן שאול" ור"מ בישיבה וכולל בית ישעי', ברוקלין, נוא יארק

בלאאמור"ר הרה"ג הצ' מוהר"ר ישעי' זאב גראס זצ"ל

נכד השרף מסטרעליסק, ר' יעקב קאפיל חסיד, ט"ז ב"ח, תר"ט, רש"י, ולמעלה בקודש עד רוח המלך עה"ש.

שנת וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ד' (יחזקאל, מ"א)

הוצאת

אמונה פאבלישינג

נדפס בבית דפוס

אופסט „מיריה"

ברוקלין, ניו יורק

ה ת ו כ נ

- א. רי הארבקיט פון טרינקען „סימילאק“ „Similac“ אגאנץ יאהר און כ"ש (אינן) פסח.
- ב. רי וויכטיקייט פון זיך נישט צומישען אין פסח מיט קיינעם.
- ג. וואס עס לערנען אונז די הייליגע ספרים וועגן מוטערס מילך.
- ד. הררכה וועגען נוצען פערטיגע געקויפטע מאכלים.
- ה. וויכטיגע אויפקלערונג וועגען הכשרים.
- ו. איבערבליק איבער השגחות היינטיגע צייטען.
- ז. רעת תורה פון די גדולי הדור וועגען הכשרים און השגחות.
- ח. מעשיות און געשעענישען דורך ווייניג זהירות אין כשרות.
- ט. אנווייזונגען פאר עלטערן ווי צו האדעווען קינדער גדולי תורה ויר"ש.
- י. עצות פאר קינדער וואס פארשטייען נישט דאס לערנען.
- יא. ראיות אז קליינע קינדער דארף מען מער אויסהיטען פון נישט כשרים ווי ערוואקסענע.
- יב. מאכלות אסורות שאדט קערפערליך און גייסטליך פֿין קינד.
- יג. א תיקון פאר די מוטער וואס האט געגעבען סימילאק פאר די קינדער.
- יד. יעדער טאטע איז מחויב אליין זיך אומצוקוקען אויף יעדען עסען אדער געטראנק וואס מען נוצט אין שטיב.
- טו. עצות צו פארשטארקען דעם מצב הכשרות אין שטיב אָן מחלוקת.
- טז. אן עצה טובה אויב מען האט נישט בשום אופן קיין צייט צו טוהען אין שטיב וועגען כשרות.
- יז. עצות צי האבן כשר'ע מילך פסח.
- יח. וויכטיגע פארשונגען און מיינונגען פון דאקטוירים ממש לעצטענס וועגען „סימילאק“.
- יט. וואשן קליינע קינדער נעגעל וואסער.

מנחת יהודה

על חומר הענין של חלב עכורים וסימילאק לפסח ולכל ימות השנה, חלק ששי מספר נפש ישעי על מאכלות אסורות, אשר חברתי ולקטתי בחמלת ד' עלי
הקי שלום יהודה גראסט, רב דקהל „מגן שאול“ ור"מ בישיבה וכולל בית ישעי (12 — 4711 עה.) בברוקלין נ. י. נדפס בברוקלין תשל"ד תצ"ו.

מחברו של החיבור החדש הנכבד הזה הרב הגדול בתורה ובחסידות מוה"ר שלום יהודה גראסט שליט"א רב ור"מ בברוקלין, אינו פנים חדשות בעולם התורה והספרים. עוד לפני כמה שנים הוציא לאור חיבור נפלא ונחוץ ספר נפש ישעי שבו ליקט מספרים ומסופרים ומחידושי שחידש בעצמו, מאמרים, וש"ט נכבדים ע"ד המאכלות והמשקאות השונים הנעשים כאן בארה"ב והרבה מהם מובאים לשוק בתור כשר וישר וכדומה ולמעשה הינם מאכלות אסורות. חיבורו ההוא נתקבל מאוד ועשה בו טובה רבה לכשרות המאכלות.

חיבר כמו כן ספרים על הלכות שחיטה וטרפות וניקוד וכו', ספרים חשובים שנתקבלו בעולם התורה בכל האהבה.

בחיבורו הזה הוא דן במיוחד על המאכלות הניתנים לילדים וכמו המשקה הנפוץ מאוד בשם „סימילאק“ שהוא חלב עכורים.

המחבר דן כאן על הרבה מאכלות אסורות המוכנסים לבתי יהודים בכתובת כשר והם רחוקים מכשרות. כן מביא המחבר הרבה דיונים בעניני מאכלות לפסח שסתם יהודים אינם יודעים להיזהר בהם.

המחבר מזהיר במיוחד להשגיח על כשרות מאכלי התינוקות שהמאכלות והמשקאות הכשרים הינם יסוד חינוכם לטהרה ולקדושה. אלו המפטמים ילדיהם במאכלות אסורות גורמים שגדלים כרשעים ומופקרים.

מלבד האיסור של הושטת דבר איסור לילדים, מביא המחבר המון דעות של גדולי הרופאים ופרופסורים מפורסמים באוניברסיטאות שכולם כאחד בדעה אחת מזהירים שלא למנוע חלב האם מן היונקים, ורק חלב אמם מבטיחה לילדיהם אברים בריאים ושלמים וגידול ופיתוח בגשם וברוח בכך השלמות.

המחבר הצליח להביא כאן ענינים נפלאים מגדולי עולם בתיקון הכשרות והצניעות והרבה עניני יהדות שהנם יסודות מוצדקים לגידול דור דעה על טהרת הקודש ולחזק מוסדות הבית היהודי לכל פרטי התורף והקדושה.

המחבר עיטר את ספרו בהסכמותיהם שגדולי הרבנים ומהם, הגר"מ פיינשטיין ר"מ דתפארת ירושלים, הגר"י גרינוואלד אב"ד צעהלים, הגר"י גרינוואלד, אב"ד פאפא, הגר"מ איזדאעל, אב"ד הוניאד הגר"ש פאנעט, אב"ד דעעש, הגר"ש ווייס אב"ד אוהעל, הגר"י גרובנעד רב בדיטרוני וכו' וכו'.

הגר"מ שטערן שליט"א אב"ד דעברעצין בתשובה מפורטת מביא את רגזו הקשה על אותם בעלי הפזרנות שכבר שכחו שהגוי אודים מוצלים מאש התופת, ובע"ה כאן גברו והצליחו בעושר, ומסדרים חתונות בעד חמשים אלפים דולר, ונשיהם צריכו לכל שמחה שמלה מיוחדת העולה בהון רב ואינם מהדרים לעשות פודמילא מחלב ישראל ואוי לאותו עלבון של תורה, והרבנים הגדולים שבידם לתקן מה יענו לבת קול היוצא מחורב, אוי להם לבדיות מעלבונה ש תורה.

המחבר מתאונן בהקדמת ספרו שמסודרי תח"י חיבורים יקרים לדפוס אולם אין בכוד להמציא הוצאות הדפוס היקרות.

ספר גדולי יהודה
על הלכות ציצית
ספר מזוות שלום
על הלכות מזוזות

שני ספרים נכבדים על הלכות ציצית והלכות מזוזה מאת המחבר הק' שלום יהודה גראסס, רב דקהל מגן שאול ד"האלמין" ור"מ בישיבה וכולל בית ישעי' (עו. 12 — 4711) בברוקלין. נדפס בברוקלין תשל"ו תצ"ו.

מחברם של הספרים הנכבדים החדשים זאלו, הרב הגאון בתורה ובחסידות, מוהר"ר שלום יהודה גראסס שליט"א, רב ור"מ בברוקלין, לקח המשימה הכבודה על שכמו, להדעי'ש העולם על דברים העומדים ברום עולם המצוות המעשיות ובני אדם נכשלים בהם וגם דשים אותם בעקבם. כבר הוציא לאור כמה חיבורים טובים וחשובים שעוררו תשומת לב כל יראי השם ומהם ספר נפש ישעי', ליקוט גדול מספרים וסופרים בתוספת דבה על העיקר, חידושים ושו"ט משלו, ע"ד הזהירות ממאכלות וממשקאות המיוצרים ככשר ולמעשה הנם מאכלות אסורות. שני ספרים נכבדים בהלכות שחיטה וטרפות וניקור.

ספר מנחת יהודה, על חומר איסור חלב עכו"ם והמאכלות והמשקאות הנעשים בתערובת חלב עכו"ם ובפרט במזון שנותנים לילדים. הספר הזה מכיל כמ"כ ביאור מפורט לכל עניני הכשרים והשגחות הנהוגים בומה"ו. בספרו "גדולי יהודה" החדש הזה, המחבר יוצא לתבוע עלבונן של הציצית, הן בטלית קטן והן בטלית גדול שאף בני תורה לא למדו ואינם נוהרים במצוה נכבדה זו כדת וכדין לא בטליתם הקטן ולא בטליתם הגדול. בפרקי הספר מביא המחבר מהמון ספרים יקרים, ראשונים ואחרונים, ש"ס ומדרשי חז"ל ופוסקים וכו' המדברים נכבדות בגודל חשיבות מצוה זו שהיא אחת המצוות דמגינא ומצלא על כל הזהיר בה.

בפרק ד' לדקדק הרבה במהות הציצית, מעורר המחבר על כל אופני אונאה שרגילים בהם בעלי תעשית ציצית, ובפרט בארה"ק שהרבה מהעוסקים בעבודה זו הנם קלי הדעת, לרמות ולהונות ובמקום ציצית עושים סתם חבלים דקים ובטליתות הגדולות מערבים חומר זר ומוכרים אותם כצמר טהור.

בפרק ה' מונה המחבר כששים מעלות וסגולות במצות ציצית שליקט מספרי קודש וכן אזהרות נכבדות, איד ללבוש הציצית, על דבר כמה דינים והידורים שמתרשלים בהם. כן הוא מעורר על הזהירות הנכבדה לכבס וללבן את הטלית בכל עת מצוא ולהיזהר בנקיון כמו שהוא זהיד במלבושיו הספר השני "מזוות שלום", בדומה לראשון, דן בפרטיות הלכות מזוזה, במקומות המחויבים במזוזה, סדר הנחת המזוזה, מקומה וברכתה, זהירות בכבוד המזוזה, סגולות המקיים מצות מזוזה כהלכתה, ומקומות שצריכין להיזהר במיוחד וזמני בדיקתה. אזהרות ודינים ליושבים בבתי קיץ, בחדרי ישיבות, חדרי תלמוד תורה, מחנות הקיץ, הוטלים, בתי מדרשות, בתי ספר לנערות, בתי מסחר, בתי חרושת וכו' וכו'. הזהירות לקנות מזוזות כשרות, כמו בציצית ותפילין כן במזוזות רבו המכשולות והפסולות הנעשות בא"י בסיטונות ע"י קלי הדעת ומובאות לארה"ב.

בשני הספרים האלו הראה המחבר את כוחו באסיפת תלי תלים של דינים ומנהגות שאינם מפורסמים כל כך והושיטם בקנה לקוראיו בשפת יודיש המובנת לכל. כל חיבוריו של הרב גראסס, הנם ספרי שימוש ממדרגה ראשונה להציל מפחי מכשולות במקצועות הללו וע"כ התקוה בטוחה שעולם התורה יתנו לו יד עוזרת ותומכת להוצאת כל חיבוריו אשר אתו בכתובים.

אך זה יצאנו לאור עולם בעזהש"י

שני חיבורים נכבדים בדברים העומדים ברומה של החלכה חיומית

9

א. ספר גדולי יהודה — על הלכות ציצית.

חיבור רב האיכות לברר חשיבות מצות ציצית, בין בטלית קטן בין בטלית גדול, מבואר ממקורות נאמנים, מש"ס ופוסקים ומספרים יקרי המציאות, למאות מנהגות והלכות בזהירות מצות ציצית, אופני שמירתן וקיום מצותיהן, והסגולות והטובות היקרות היוצאות בשכר שמירתן.

החובה הרבה להדר מצות ציצית בכל הידורי מצוה, בציצית שנעשו לשמה בידי יהודים שותו"מ, להיזהר באיכות ובמדת גודל הציצית, להיזהר ביופי, בנקיון הטליתות והציצית וכל דבר שבקדושה בכחינת זה א"ל ואגוהו.

ב. ספר מוזות שלום — על הלכות מוזוה.

ספר כולל למאות דינים ומנהגים ופרטי פרטים בהלכות מוזוה, לבאר מקומות המחויבים במוזוה ובפדט בימי הקיץ שאין ההמונים יודעים איך להתנהג בה, סדר הנחתה, מקומה, ברכותיה ובריכתה מוזמן לזמן.

הסגולות הבטוחות לכל מי שמקיים מצות מוזוה כהלכתה, אזהרות והוראות לבני הישיבות, חררי ת"ת, מחנות הקיץ, מלונות, בתי מדרשות ולהרבה כאלה, איך להתנהג במוזוה ולקנות מן המוסמכים וכו' וכו'.

* * *

ישנו במספר מצומצם מחיבוריו הנפלאים של המחבר, „גפש ישעי" על מאכלות אסורות והלכות שחיטה, קדושת בנות ישראל, איך להתנהג אצל רופאים, חינוך ישראל סבא, ספר מנחת יהודה, להזין ילדי ישראל בחלב כשר וכו'. גם מכיל ביאור ארוך ונפלא על כל עניני הכשרים והשגחות הנהוגים בזמן הזה בכל קצוות הארץ. הדרכה נכבדה להמון בית ישראל בכלל ולבעלי נפש ומדקדקים בפרט, האיך לנהוג למעשה בכל עניני מאכלים ומשקאות המיוצרים בבתי-הם וגם לרבות הנקנים בשוק לעת הצורך בשעת הרחק, הכל מפורש באר היטב בהסברה נפלאה ובלשון צח וקל המובנת למגדול ועד קטן.

הספר הזה הוא מהיותר נצרכים, בפרט בזמן הזה שמכשולות רבו למעלה ראש וכמעט לא ימלט להנצל מהמכשולות הנוראים אשר כמעט אין רגע בלי פגע בלי תייר ומורה דרך הבקי בכל מוצאי ומובאי צרכי הכשרות.

עם הספר הזה יתמלא ברצ"ה תפקיד דגן בכל הצורך וראוי שלא יזוז הספר הזה מעל השולחן ובו יהגו לפני אכילה ולאחר אכילה ובעזר השי"ת יהי בטוח שלא יאונה לו כלל און בעניני כשרות.

בשביל הספרים והדרכות, נא לפנות אל:

הרב שלום יודא גראם

רב דקהל מגן שאול ד"האלמין" ור"מ בישיבה והכולל בית ישעי'

4711 - 12th AVENUE, BROOKLYN, N.Y. 11219

Tel.: 436 - 8086